WOJEWÓDZTWO ŚLĄSKIE

Analiza struktury własności i sposobu użytkowania gruntów w województwie śląskim w 2011 roku

Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego
Wydział Geodezji, Kartografii i Gospodarki Nieruchomościami

maj 2011 roku

Śląskie. Pozytywna energia

SPIS TREŚCI

I. WPROWADZENIE……4
1. Wstęp ……5
2. Podstawowe pojęcia ……6

II. STAN EWIDENCJI GRUNTÓW I BUDYNKÓW W WOJEWÓDZTWIE ŚLĄSKIM……7
1. Mapa administracyjna województwa śląskiego ……8
2. Zestawienie powierzchni powiatów wg stanu na dzień 01.01.2011 r. ……9
3. Ogólne dane o województwie śląskim ……10
4. Zmiany struktury ewidencji gruntów i budynków w województwie śląskim ……10
5. Liczba działek ewidencyjnych w powiatach województwa śląskiego ……11
6. Liczba działek ewidencyjnych w miastach na prawach powiatu województwa śląskiego ……11
7. Zestawienie miast i powiatów wg liczby działek ……12
8. Zestawienie miast i powiatów wg średniej powierzchni działek ……12

III. STRUKTURA ZMIAN WŁASNOŚCI GRUNTÓW ……13
1. Podział grup rejestrowych ……14
2. Udział grup rejestrowych w powierzchni województwa śląskiego na dzień 1 stycznia 2011 r. ……15
3. Struktura gruntów w województwie śląskim (stan na 01.01.2011 r.) ……15
4. Struktura gruntów w województwie śląskim (stan na 01.01.2006 r.) ……16
5. Struktura gruntów w województwie śląskim (stan na 01.01.2002 r.) ……16
6. Struktura gruntów Skarbu Państwa w latach 2002, 2006 i 2011 ……17
7. Struktura gruntów Województw w latach 2002, 2006 i 2011 ……17
8. Struktura gruntów Powiatów w latach 2002, 2006 i 2011 ……18
9. Struktura gruntów Gmin w latach 2002, 2006 i 2011 ……18
10. Struktura gruntów Osób fizycznych w latach 2002, 2006 i 2011 ……19
11. Struktura gruntów Wspólnot gruntowych w latach 2002, 2006 i 2011 ……19
12. Struktura gruntów Spółdzielni w latach 2002, 2006 i 2011 ……20
13. Struktura gruntów Spółek prawa handlowego w latach 2002, 2006 i 2011 ……20
14. Struktura gruntów Kościołów i związków wyznaniowych w latach 2002, 2006 i 2011 ……21
15. Struktura zmian własności użytków rolnych w latach 2002, 2006 i 2011 ……21
16. Struktura zmian własności gruntów leśnych w latach 2002, 2006 i 2011 ……22
17. Struktura zmian własności gruntów zabudowanych w latach 2002, 2006 i 2011 ……22
18. Struktura zmian własności dróg w latach 2002, 2006 i 2011 ……23
19. Struktura zmian własności nieużytków w latach 2002, 2006 i 2011 ……23
20. Udział gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa ……24
21. Udział gruntów stanowiących własność Województw ……25
22. Udział gruntów stanowiących własność Powiatów ……26
23. Udział gruntów stanowiących własność Gmin ……27
24. Udział gruntów stanowiących własność Osób fizycznych ……28
25. Udział gruntów stanowiących własność Wspólnot gruntowych ……29
26. Udział gruntów stanowiących własność Spółdzielni ……30
27. Udział gruntów stanowiących własność Spółek prawa handlowego ……31
28. Udział gruntów stanowiących własność Kościołów i związków wyznaniowych ……32

IV. STRUKTURA ZMIAN SPOSOBU UŻYTKOWANIA GRUNTÓW ……33
1. Podział użytków gruntowych ……34
2. Struktura użytków gruntowych w województwie śląskim w 2011 roku ……37
3. Struktura użytków gruntowych w województwie śląskim w 2006 roku ……38
4. Struktura użytków gruntowych w województwie śląskim w 2002 roku ……38
5. Struktura użytków rolnych w latach 2002, 2006 i 2011 ……39

6. Struktura użytków gruntów leśnych w latach 2002, 2006 i 2011 ……39
7. Struktura gruntów zabudowanych w latach 2002, 2006 i 2011 ……..……40
8. Struktura gruntów pozostałych w latach 2002, 2006 i 2011 ……..……40
9. Udział użytków rolnych w ogólnej powierzchni powiatu ....……...…..41
10. Udział gruntów leśnych oraz zadrzewionych i zakrzewionych w ogólnej powierzchni powiatu ..42
11. Udział gruntów zabudowanych i zurbanizowanych w ogólnej powierzchni powiatu ……....43
12. Udział gruntów pod wodami w ogólnej powierzchni powiatu …..……..…44
13. Udział użytków ekologicznych w ogólnej powierzchni powiatu ……..……..45
14. Udział nieużytków w ogólnej powierzchni powiatu ……46
15. Udział terenów różnych w ogólnej powierzchni powiatu ……..…47

V. STRUKTURA GRUNTÓW UŻYTKOWANYCH ROLNICZO ……..…..48
1. Zmiany w strukturze gruntów użytkowanych rolniczo w latach 2002, 2006 i 2011 ……..49
2. Struktura gruntów Agencji Własności Rolnej SP w latach 2002,2006 i 2011 ……..…50
3. Struktura gruntów Państwowych Gospodarstw Leśnych LP w latach 2002,2006 i 2011 …...……50
4. Struktura gruntów Osób fizycznych w latach 2002,2006 i 2011 ……...……51
5. Struktura gruntów Rolniczych spółdzielni produkcyjnych w latach 2002,2006 i 2011 ……...……51
6. Udział gruntów AWRSP w ogólnej powierzchni powiatu …..……...……...52
7. Udział gruntów PGLLP w ogólnej powierzchni powiatu ……53
8. Udział gruntów Osób fizycznych w ogólnej powierzchni powiatu ……...54
9. Udział gruntów Rolniczych spółdzielni produkcyjnych w ogólnej powierzchni powiatu …..……..55

VI. ANALIZY AGRARNE NA PRZYKŁADZIE WYBRANYCH GMIN ……56
1. Struktura użytków rolnych w obrębach wybranych gmin ……..58
2. Struktura gruntów ornych w obrębach wybranych gmin …..……...……59
3. Struktura gruntów leśnych oraz zadrzewionych i zakrzewionych w obrębach wybranych gmin ...60
4. Struktura gruntów zabudowanych i zurbanizowanych w obrębach wybranych gmin ……...…61
5. Średnia powierzchnia gospodarstw indywidualnych w obrębach wybranych gmin ……62
6. Średnia liczba działek w gospodarstwach w obrębach wybranych gmin ……..…63
7. Średnia wielkość działek w obrębach wybranych gmin ……64
8. Zapotrzebowanie na prace scaleniowe w obrębach wybranych gmin ……65
9. Występowanie rowów melioracji szczegółowych wymagających konserwacji ……..…66
10. Występowanie dróg transportu rolnego wymagających przebudowy lub modernizacji ……67
11. Zapotrzebowanie na prace urządzeniowo-rolne w obrębach wybranych gmin ……....68

VII. PODSUMOWANIE ……69

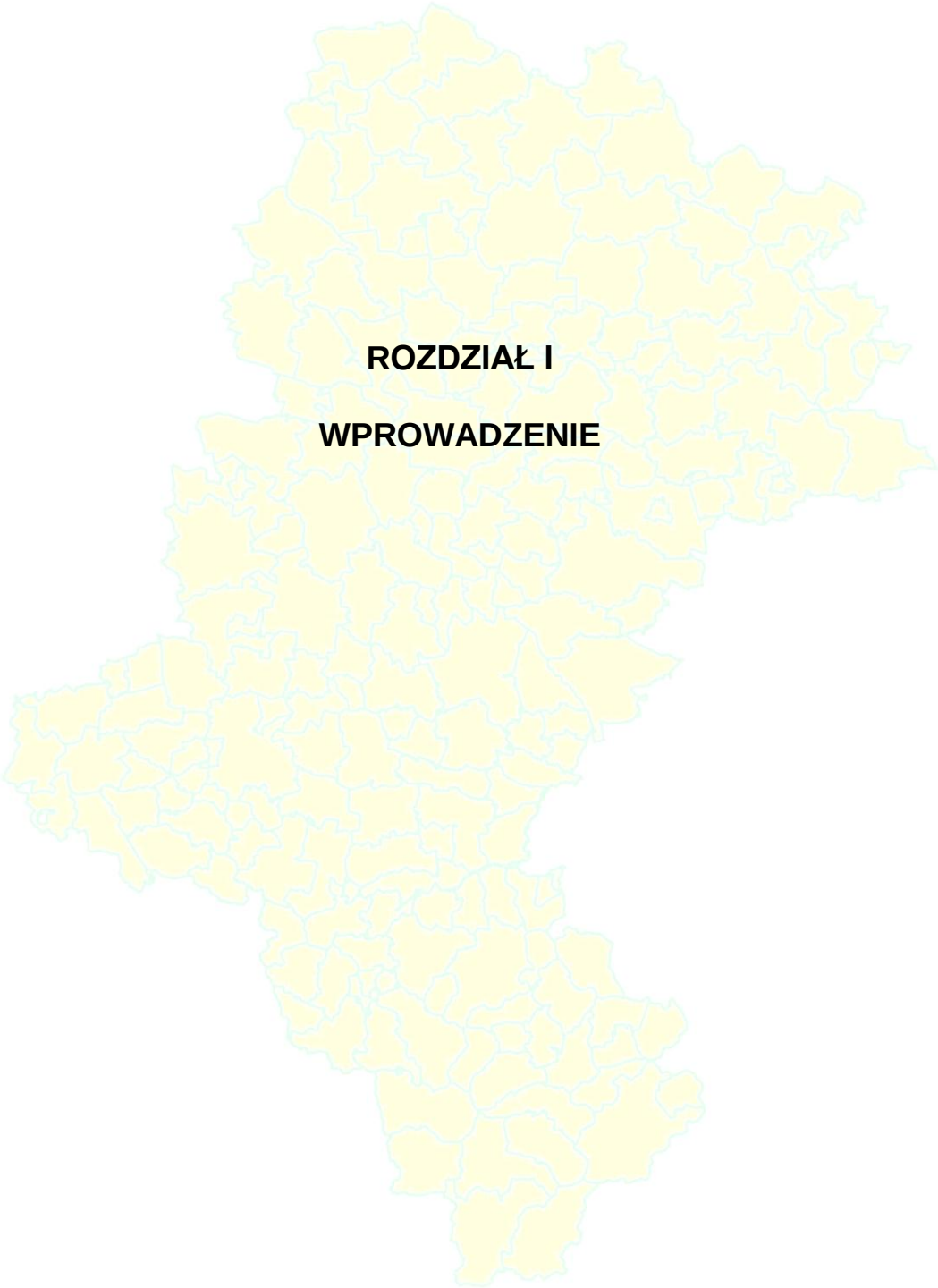

ROZDZIAŁ I

WPROWADZENIE

WSTĘP

Przedstawiamy kolejne opracowanie, stanowiące kontynuację wydawanych przez Wydział Geodezji, Kartografii i Gospodarki Nieruchomościami Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego analiz z zakresu struktury własności i sposobów użytkowania gruntów w województwie śląskim obejmujących tym razem lata 2002, 2006 i 2011.

Realizując zadania Marszałka Województwa w zakresie art. 7c ustawy z dnia 17 maja 1989 r. Prawo geodezyjne i kartograficzne (tekst jednolity: Dz. U. z 2010 r. Nr 193 poz. 1287 z późn. zm.) obejmujące:
- analizę zmian w strukturze agrarnej oraz programowanie i koordynacja prac urządzeniowo-rolnych,
- monitorowanie zmian w sposobie użytkowania gruntów oraz ich bonitacji,
- sporządzanie wojewódzkich zestawień zbiorczych danych objętych ewidencją gruntów i budynków

w oparciu o wojewódzkie zestawienia zbiorcze danych objętych ewidencją gruntów i budynków wg stanu na dzień 1 stycznia 2002, 2006 i 2011 roku opracowano przedstawione wykresy oraz kartogramy.

Zakres niniejszego opracowania jest niezwykle szeroki i aktualny. Obejmuje problematykę kompleksowego gospodarowania przestrzenią, począwszy od zmian struktury własności i sposobów użytkowania gruntów i budynków aż po szczegółowe analizy w zakresie rolniczej przestrzeni produkcyjnej na podstawie Programów prac urządzeniowo-rolnych opracowanych dla wybranych gmin województwa śląskiego.

Celem opracowania jest przedstawienie wieloletnich badań i analiz, które mogą posłużyć do zdiagnozowania kierunków i zmian w strukturze agrarnej jakie niewątpliwie zachodziły na przestrzeni ostatniej dekady na terenie województwa śląskiego.

Mamy nadzieję, że niniejsze opracowanie będzie przydatne zarówno poszczególnym osobą, jak i instytucją zajmującym się szeroko pojętą problematyką przemian strukturalnych.

PODSTAWOWE POJĘCIA

Zdefiniowane podstawowe pojęcia występujące w niniejszym opracowaniu:

Budynek – obiekt budowlany, trwale związany z gruntem, wydzielony z przestrzeni za pomocą przegród budowlanych, posiadający fundamenty i dach.

Działka – ciągły obszar gruntu, położony w granicach jednego obrębu, jednorodny pod względem prawnym, wydzielony z otoczenia za pomocą linii granicznych.

Ewidencja gruntów i budynków – jednolity dla kraju, systematycznie aktualizowany zbiór informacji o gruntach, budynkach i lokalach, ich właścicielach oraz innych osobach fizycznych lub prawnych władających tymi gruntami, budynkami i lokalami.

Grupy rejestrowe – odpowiednio posegregowane i zebrane według określonych zasad jednostki rejestrowe gruntów, budynków i lokali. Dla celów ewidencji gruntów i budynków, właścicieli nieruchomości i władających, dzieli się na 15 grup rejestrowych.

Jednostka ewidencyjna – obszar gruntów położonych w granicach administracyjnych gminy, a w przypadku gdy w skład gminy wchodzi miejscowość o statusie miasta - również w granicach administracyjnych miasta.

Nieruchomość lokalowa – lokal mieszkalny lub użytkowy, w tym także garaż będący częścią składową budynku, stanowiący odrębną własność.

Obręb – jednostka powierzchniowa podziału kraju wyodrębniona dla celów ewidencji gruntów i budynków, której granice powinny być zgodne z granicami wsi i sołectw, natomiast na obszarach miast z granicami dzielnic i w miarę możliwości pokrywać się z granicami osiedli i zespołów urbanistycznych oraz naturalnymi granicami wyznaczonymi w szczególności przez cieki, ulice, linie kolejowe i inne obiekty fizjograficzne.

Powierzchnia ewidencyjna – powierzchnia wynikająca z ewidencji gruntów i budynków.

Powierzchnia geodezyjna – powierzchnia jednostek podziału terytorialnego państwa według państwowego rejestru granic i powierzchni jednostek podziału terytorialnego państwa.

Struktura agrarna – ogół najszerzej pojętych warunków w jakich przebiega produkcja rolnicza i zbyt jej produktów.

Struktura użytkowania gruntów – udział powierzchni poszczególnych użytków gruntowych w ogólnej powierzchni gruntów na danym obszarze.

Struktura użytków rolnych – udział powierzchni poszczególnych użytków rolnych w ogólnej powierzchni tych użytków.

Struktura władania gruntami – udział poszczególnych form władania w ogólnej powierzchni gruntów.

Użytek gruntowy – część powierzchni ziemi użytkowany w sposób jednolity.

Użytki rolne – wszystkie tereny w obrębie gospodarstwa rolnego lub danego regionu wykorzystywane do produkcji roślinnej, ogrodniczej lub zwierzęcej.

Zbiorcze zestawienie gruntów – opracowany w ramach Zestawień zbiorczych danych objętych ewidencją gruntów i budynków spis danych o ogólnej powierzchni i wartości gruntów wchodzących w skład poszczególnych jednostek rejestrowych, z podziałem na użytki gruntowe. Opracowane na podstawie wykazów gruntów, wg stanu na dzień 1 stycznia każdego roku, zachowujące formę i zakres treści tych wykazów.

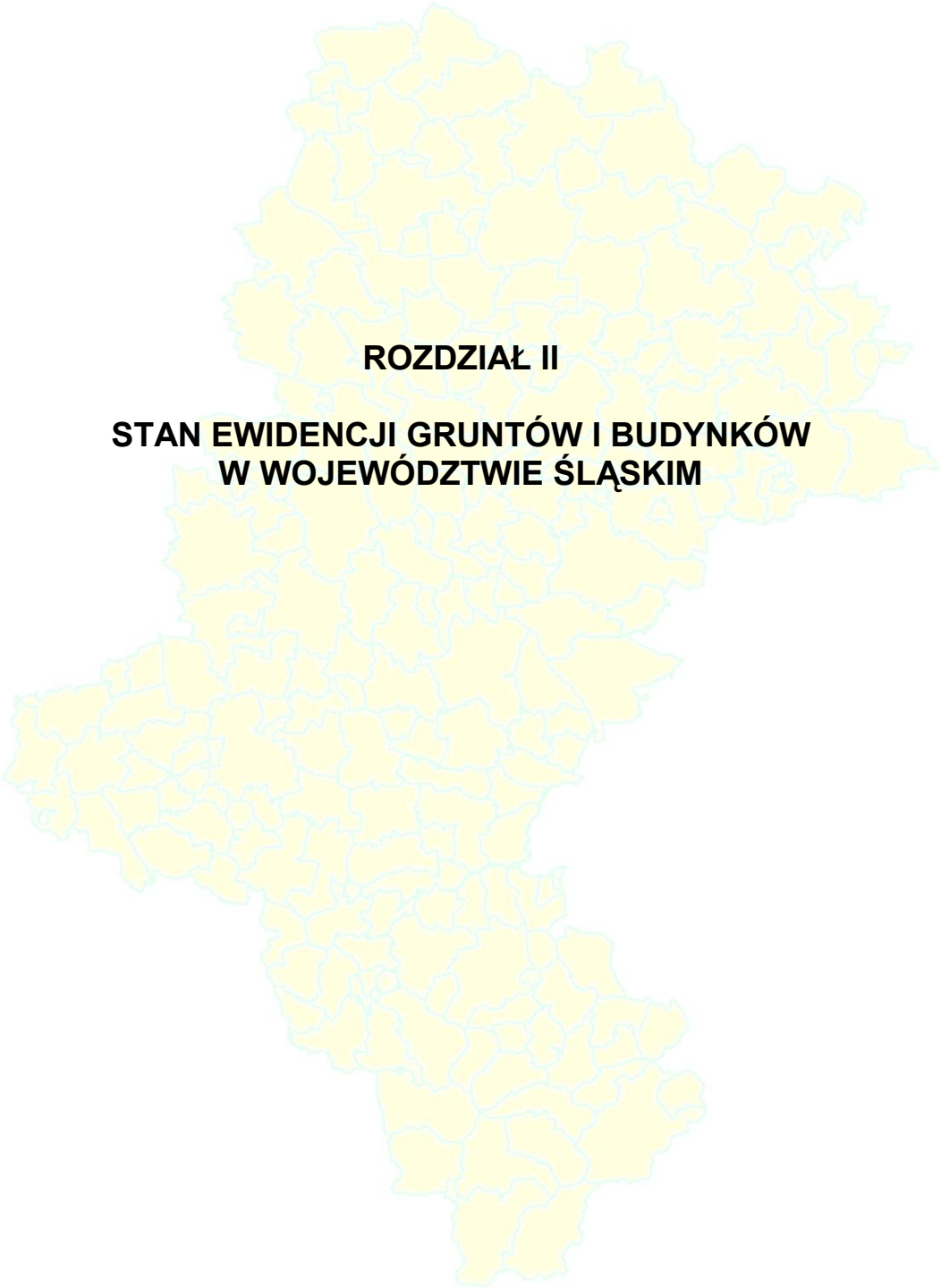

ROZDZIAŁ II

STAN EWIDENCJI GRUNTÓW I BUDYNKÓW W WOJEWÓDZTWIE ŚLĄSKIM

Mapa administracyjna województwa śląskiego

ZESTAWIENIE POWIERZCHNI POWIATÓW WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO
(wg stanu na dzień 01.01.2011 r.)

Lp.	Powiat/Miasto na prawach powiatu	Symbol teryt. GUS	Powierzchnia ewidencyjna [ha]	Powierzchnia geodezyjna [ha]
1	będziński	2401	36 431	36 413
2	bielski	2402	45 801	45 864
3	cieszyński	2403	72 959	73 029
4	częstochowski	2404	152 167	152 205
5	gliwicki	2405	66 412	66 437
6	kłobucki	2406	88 873	88 859
7	lubliniecki	2407	81 821	82 225
8	mikołowski	2408	23 262	23 306
9	myszkowski	2409	47 934	47 925
10	pszczyński	2410	47 115	47 120
11	raciborski	2411	54 127	54 376
12	rybnicki	2412	22 562	22 364
13	tarnogórski	2413	64 171	64 419
14	bieruńsko-lędziński	2414	15 794	15 815
15	wodzisławski	2415	28 696	28 675
16	zawierciański	2416	100 300	100 223
17	żywiecki	2417	104 131	104 006
18	m. Bielsko-Biała	2461	12 437	12 451
19	m. Bytom	2462	6 929	6 944
20	m. Chorzów	2463	3 325	3 324
21	m. Częstochowa	2464	15 970	15 971
22	m. Dąbrowa Górnicza	2465	18 916	18 873
23	m. Gliwice	2466	13 354	13 388
24	m. Jastrzębie Zdrój	2467	8 521	8 533
25	m. Jaworzno	2468	15 226	15 259
26	m. Katowice	2469	16 423	16 464
27	m. Mysłowice	2470	6 596	6 562
28	m. Piekary Śląskie	2471	3 999	3 998
29	m. Ruda Śląska	2472	7 758	7 773
30	m. Rybnik	2473	14 840	14 836
31	m. Siemianowice Śląskie	2474	2 566	2 550
32	m. Sosnowiec	2475	9 098	9 106
33	m. Świętochłowice	2476	1 330	1 331
34	m. Tychy	2477	8 095	8 181
35	m. Zabrze	2478	8 015	8 040
36	m. Żory	2479	6 454	6 464
	Województwo Śląskie	**24**	**1 232 408**	**1 233 309**

Ogólne dane o województwie śląskim
(wg stanu na dzień 01.01.2011 r.)

	Miasta	Tereny wiejskie	Ogółem
Liczba jednostek ewidencyjnych	71	118	189
Liczba obrębów ewidencyjnych	1 102	1 084	2 186
Liczba działek ewidencyjnych	1 383 700	1 841 671	3 225 371
Powierzchnia ewidencyjna w ha	378 834	853 574	1 232 408
Powierzchnia geodezyjna w ha	379 022	854 287	1 233 309
Szacunkowa liczba budynków	924 988	691 286	1 616 274
Szacunkowa liczba nieruchomości lokalowych	510 842	51 164	562 006
Liczba gmin, którym starosta powierzył prowadzenie ewidencji gruntów i budynków	4	0	4

Zmiany struktury ewidencji gruntów i budynków w województwie śląskim

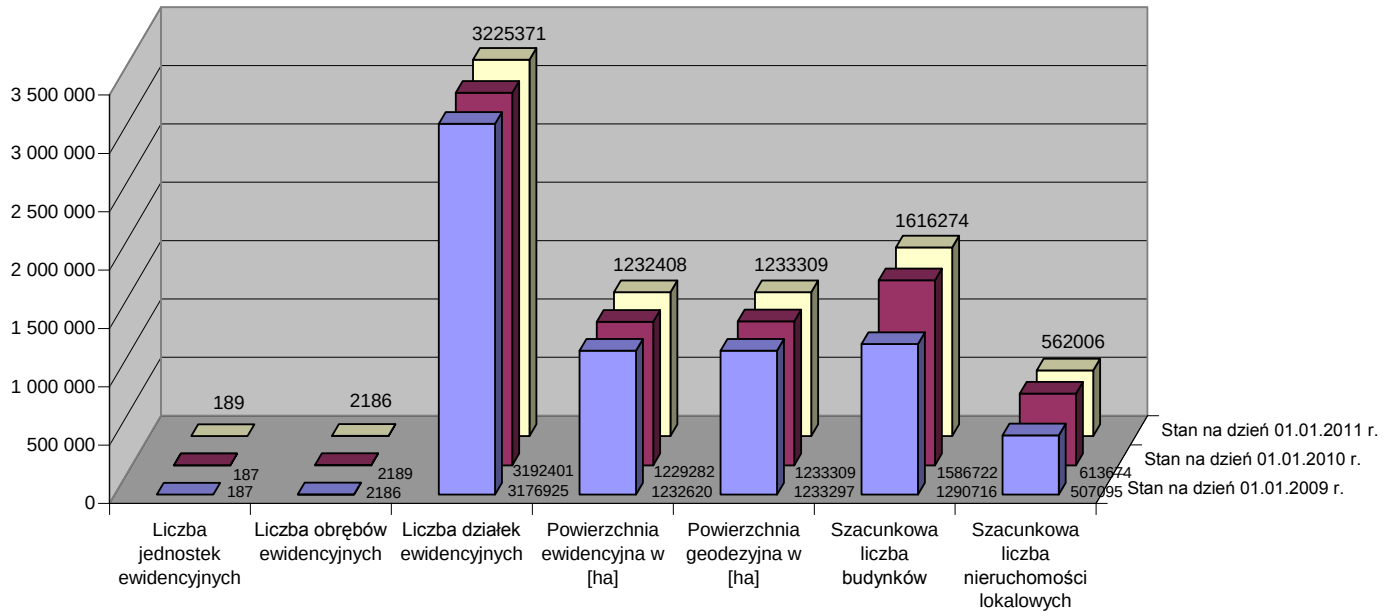

Liczba działek ewidencyjnych w powiatach województwa śląskiego

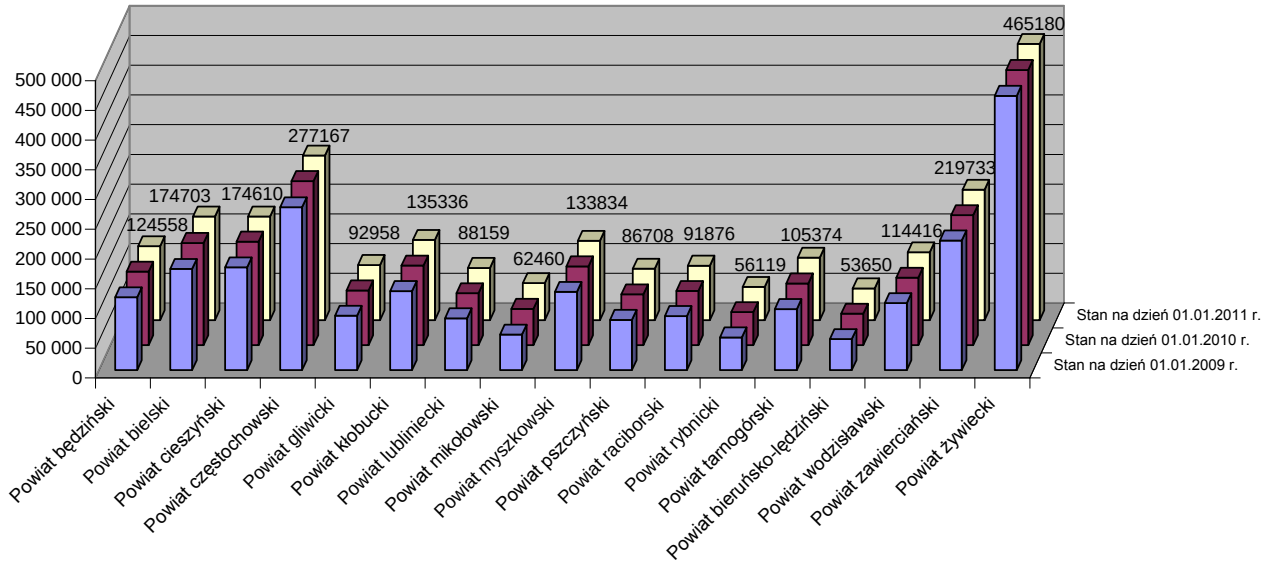

Liczba działek ewidencyjnych w miastach na prawach powiatu województwa śląskiego

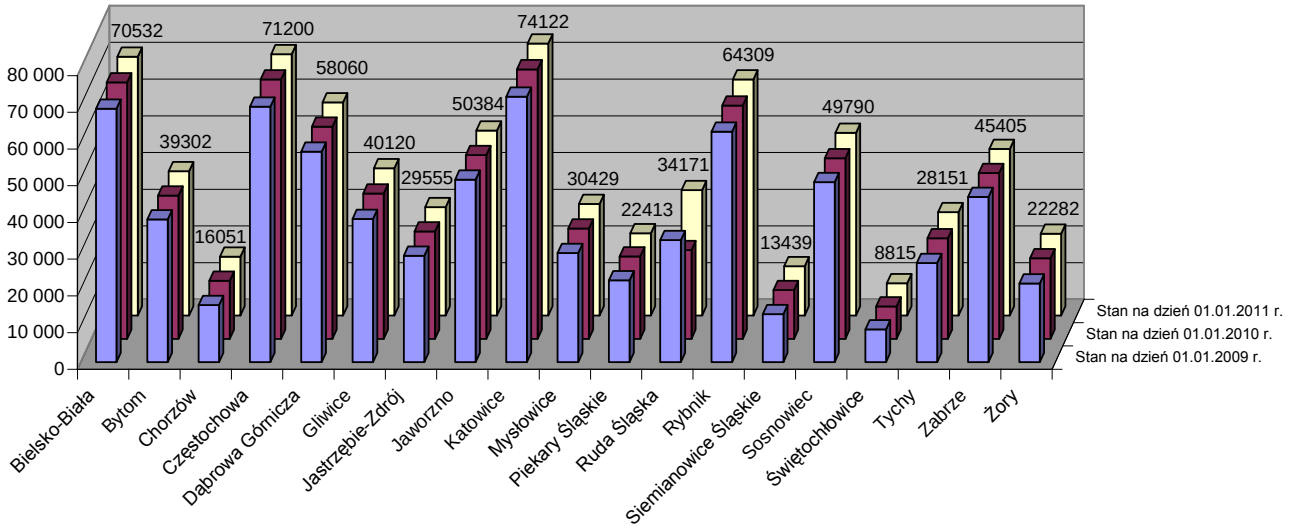

Zestawienie miast i powiatów wg liczby działek (stan na ndzień 01.01.2011 r.)

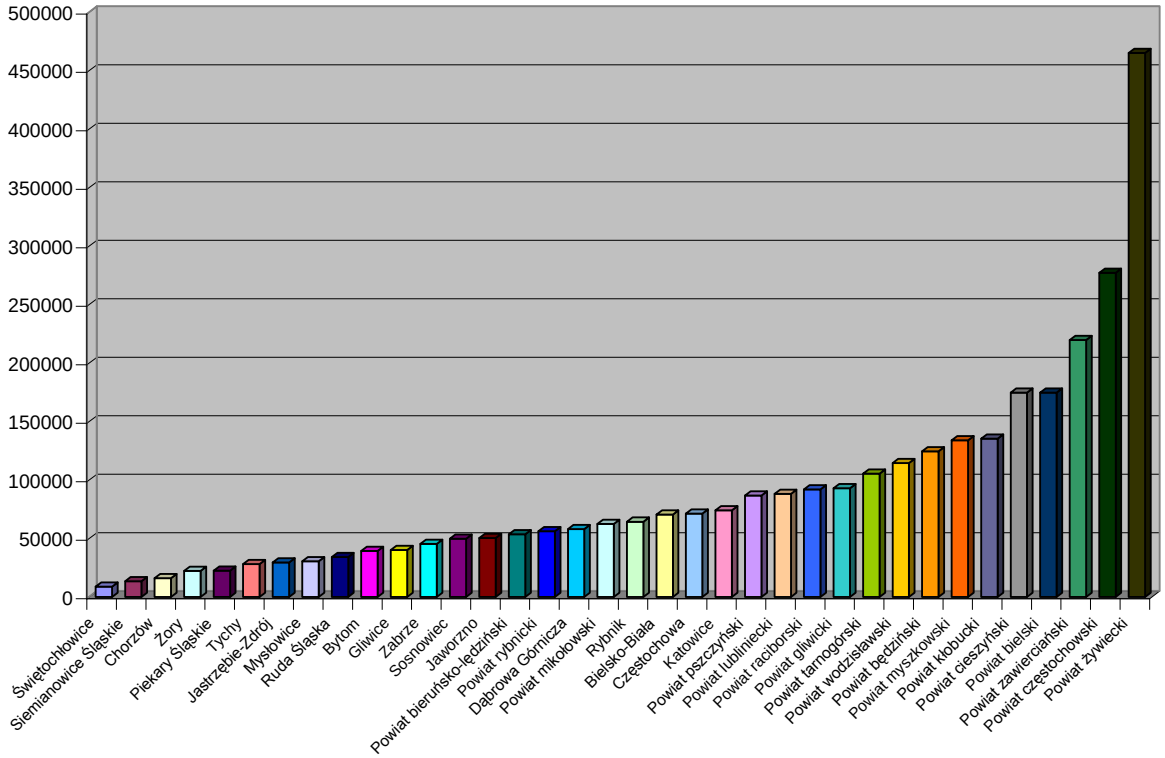

Zestwienie miast i powiatów wg średniej powierzchni działek (stan na dzień 01.01.2011 r.)

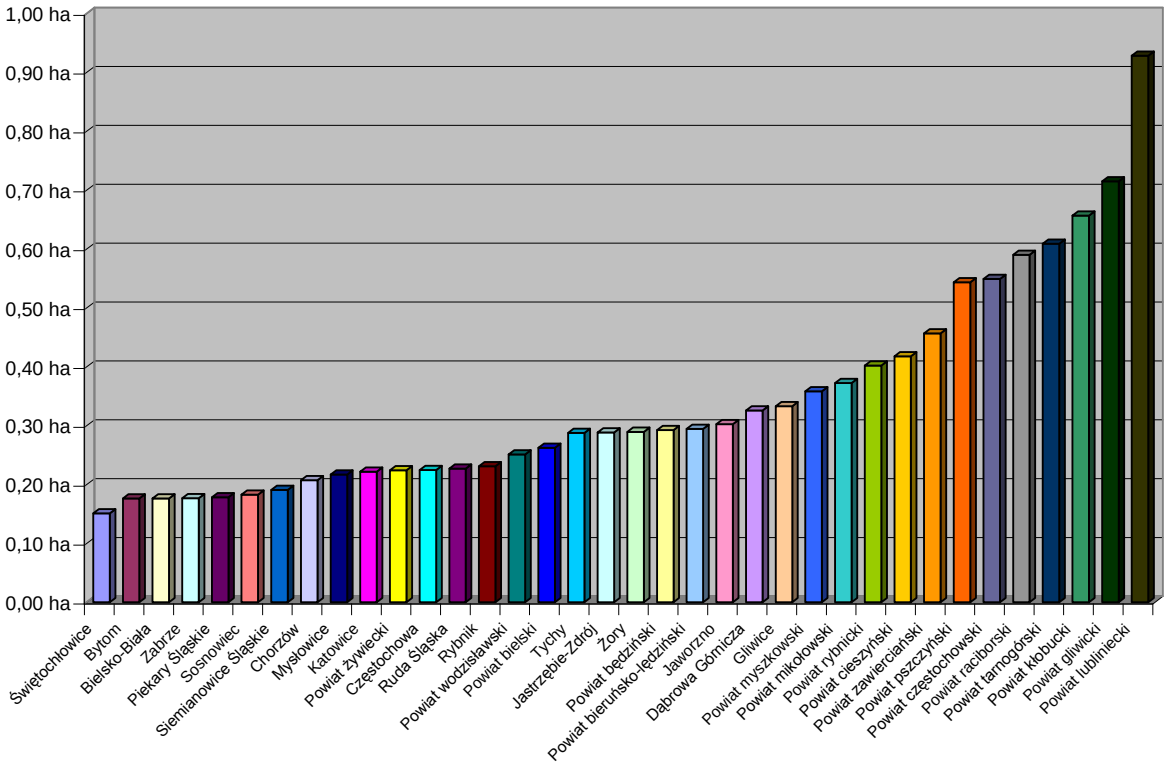

ROZDZIAŁ III

STRUKTURA ZMIAN WŁASNOŚCI GRUNTÓW

PODZIAŁ GRUP REJESTROWYCH

Obecnie obowiązujący podział na grupy rejestrowe został wprowadzony do ewidencji gruntów i budynków rozporządzeniem z dnia 29 marca 2001 r. Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa w sprawie ewidencji gruntów i budynków (Dz. U. z 2001 r. Nr 38, poz. 454).

Podział grup rejestrowych - właścicieli nieruchomości i władających (zwanych „podmiotami ewidencyjnymi"):

1) grupa 1 - Skarb Państwa, jeżeli nie występuje w zbiegu z użytkownikami wieczystymi,
2) grupa 2 - Skarb Państwa, jeżeli występuje w zbiegu z użytkownikami wieczystymi,
3) grupa 3 - jednoosobowe spółki Skarbu Państwa, przedsiębiorstwa państwowe i inne państwowe osoby prawne,
4) grupa 4 - gminy i związki międzygminne, jeżeli nie występują w zbiegu z użytkownikami wieczystymi,
5) grupa 5 - gminy i związki międzygminne, jeżeli występują w zbiegu z użytkownikami wieczystymi,
6) grupa 6 - jednoosobowe spółki jednostek samorządu terytorialnego i inne osoby prawne, których organami założycielskimi są organy samorządu terytorialnego,
7) grupa 7 - osoby fizyczne,
8) grupa 8 - spółdzielnie,
9) grupa 9 - kościoły i związki wyznaniowe,
10) grupa 10 - wspólnoty gruntowe,
11) grupa 11 - powiaty i związki powiatów, jeżeli nie występują w zbiegu z użytkownikami wieczystymi,
12) grupa 12 - powiaty i związki powiatów, jeżeli występują w zbiegu z użytkownikami wieczystymi,
13) grupa 13 - województwa, jeżeli nie występują w zbiegu z użytkownikami wieczystymi,
14) grupa 14 - województwa, jeżeli występują w zbiegu z użytkownikami wieczystymi,
15) grupa 15 - spółki prawa handlowego i inne podmioty ewidencyjne nie wymienione w pkt 1-14.

Na potrzeby niniejszego opracowania zastosowano następujący **podział podmiotów ewidencyjnych**, który powstał z połączenia poszczególnych grup rejestrowych:

1) **Skarb Państwa** – powstała z zsumowania gruntów grup rejestrowych nr: 1, 2 i 3, gruntów których właścicielem jest Skarb Państwa, niezależnie od sposobu ich władania,
2) **Gminy** – powstała z zsumowania gruntów grup rejestrowych nr: 4, 5 i 6, gruntów których właścicielem są gminy, niezależnie od sposobu ich władania,
3) **Osoby fizyczne** – odpowiadająca grupie rejestrowej nr 7,
4) **Spółdzielnie** – odpowiadająca grupie rejestrowej nr 8,
5) **Kościoły i związki wyznaniowe** – odpowiadająca grupie rejestrowej nr 9,
6) **Wspólnoty gruntowe** – odpowiadająca grupie rejestrowej nr 10,
7) **Powiaty** – powstała z zsumowania gruntów grup rejestrowych nr: 11 i 12, gruntów, których właścicielem są powiaty, niezależnie od sposobu ich władania,
8) **Województwa** – powstała z zsumowania gruntów grup rejestrowych nr: 13 i 14, gruntów których właścicielem jest województwo, niezależnie od sposobu ich władania,
9) **Spółki prawa handlowego i inne podmioty** – odpowiadająca grupie rejestrowej nr 15.

Udział grup rejestrowych w powierzchni województwa śląskiego na dzień 1 stycznia 2011.

Nr Grupy	Nazwa Grupy Rejestrowej	Powierzchnia [ha]	
GR 1	Skarb Państwa, jeżeli nie występuje w zbiegu z użytkownikami wieczystymi	431 089	**46 8212**
GR 2	Skarb Państwa, jeżeli występuje w zbiegu z użytkownikami wieczystymi	35 503	
GR 3	Jednoosobowe spółki Skarbu Państwa, przedsiębiorstwa państwowe i inne państwowe osoby prawne	1 620	
GR 4	Gminy i związki międzygminne, jeżeli nie występują w zbiegu z użytkownikami wieczystymi	64 190	**73 427**
GR 5	Gminy i związki międzygminne, jeżeli występują w zbiegu z użytkownikami wieczystymi	8 310	
GR 6	Jednoosobowe spółki jednostek samorządu terytorialnego i inne osoby prawne, których organami założycielskimi są organy samorządu terytorialnego	927	
GR 7	Osoby fizyczne	641 953	**641 953**
GR 8	Spółdzielnie	11 588	**11 588**
GR 9	Kościoły i związki wyznaniowe	6 883	**6 883**
GR 10	Wspólnoty gruntowe	8 867	**8 867**
GR 11	Powiaty i związki powiatów, jeżeli nie występują w zbiegu z użytkownikami wieczystymi	2 800	**2 840**
GR 12	Powiaty i związki powiatów, jeżeli występują w zbiegu z użytkownikami wieczystymi	40	
GR 13	Województwa, jeżeli nie występują w zbiegu z użytkownikami wieczystymi	1 454	**1 926**
GR 14	Województwa, jeżeli występują w zbiegu z użytkownikami wieczystymi	472	
GR 15	Spółki prawa handlowego i inne podmioty ewidencyjne nie wymienione w grupach 1-14	16 712	**16 712**

Struktura własności gruntów w województwie śląskim
(stan na dzień 01.01.2011 r.)

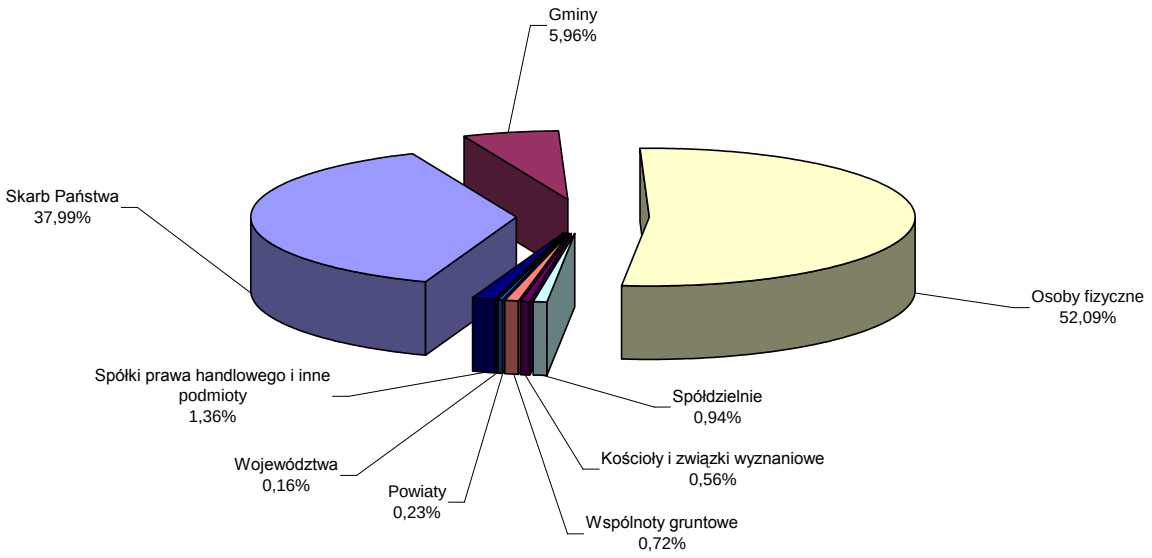

Struktura własności gruntów w województwie śląskim
(stan na dzień 01.01.2006 r.)

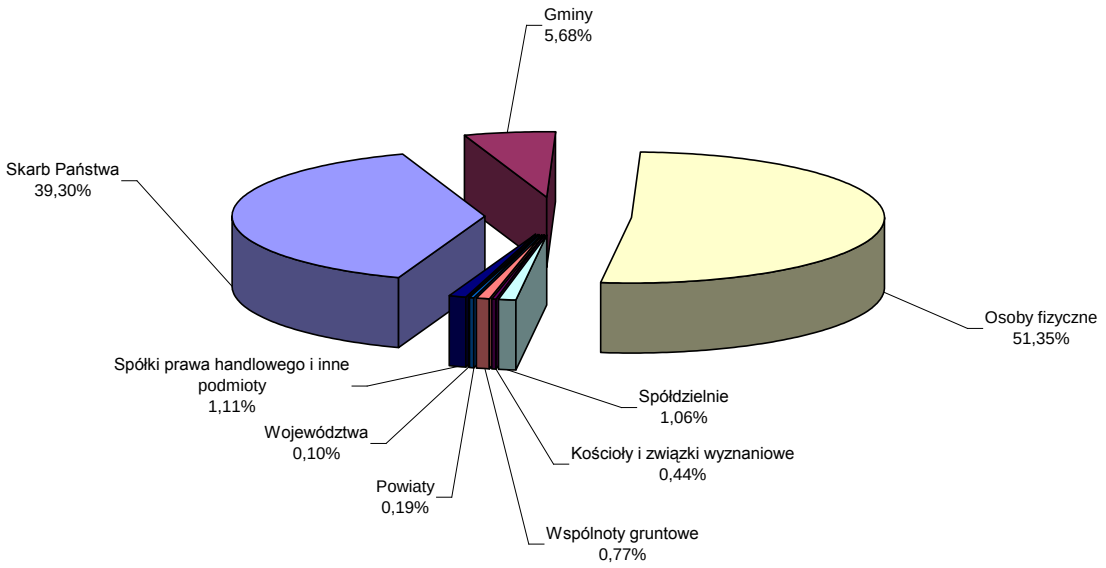

Struktura własności gruntów w województwie śląskim
(stan na dzień 01.01.2002 r.)

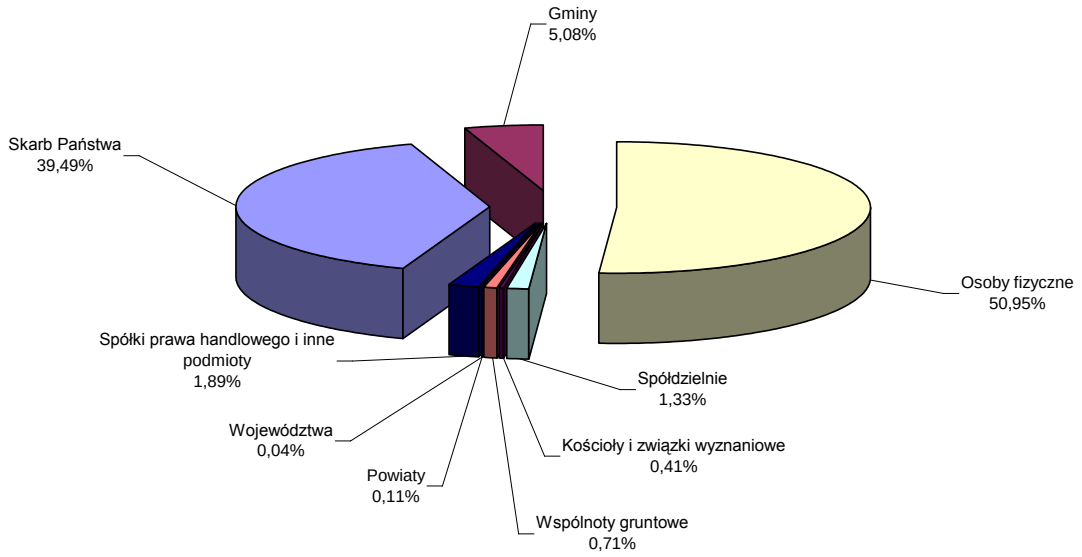

Struktura gruntów Skarbu Państwa w latach 2002, 2006 i 2011

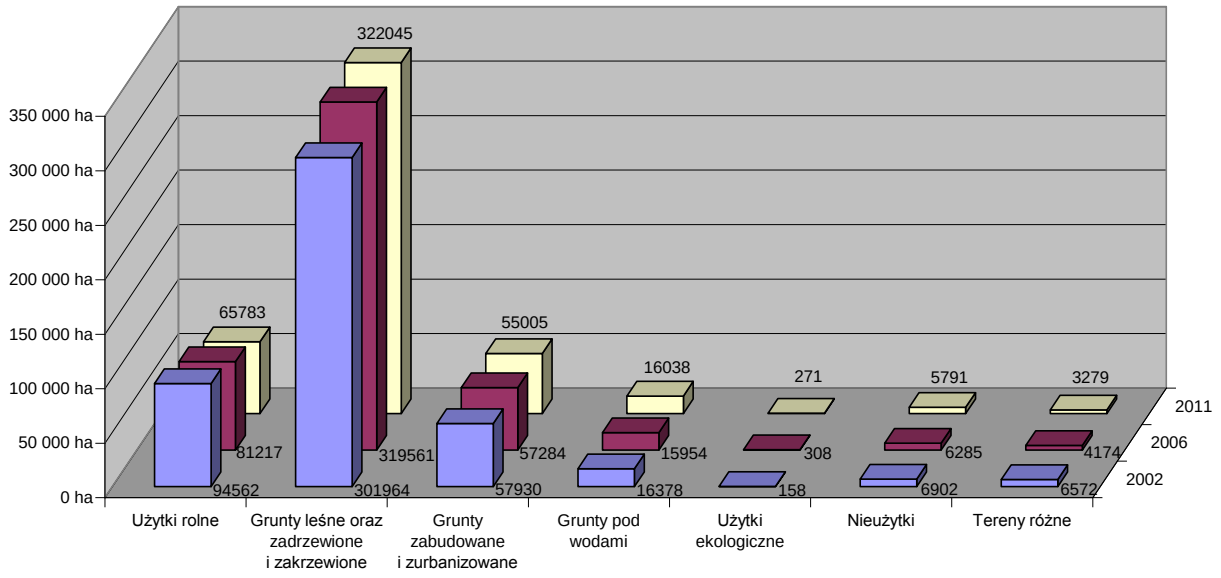

Struktura gruntów Województw w latach 2002, 2006 i 2011

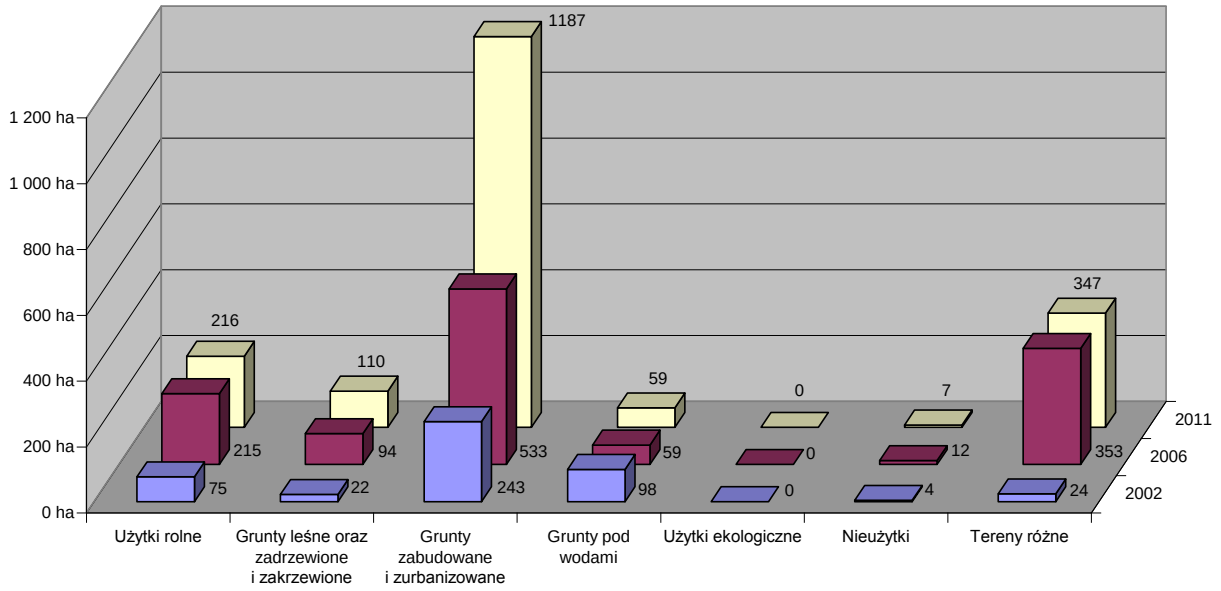

Struktura gruntów Powiatów w latach 2002, 2006 i 2011

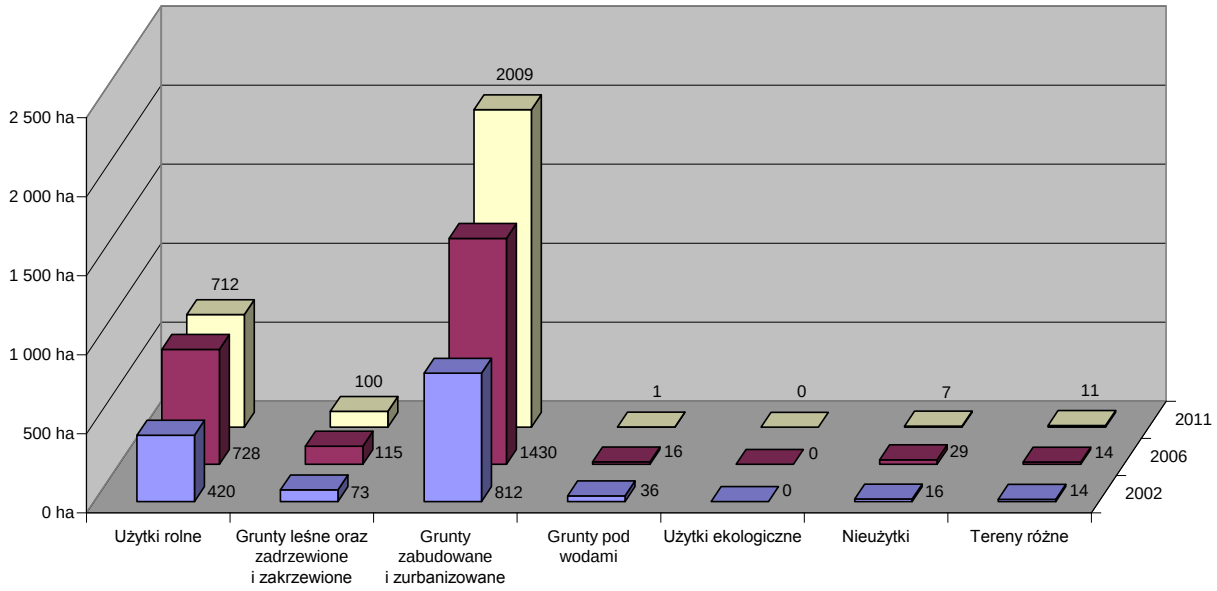

Struktura gruntów Gmin w latach 2002, 2006 i 2011

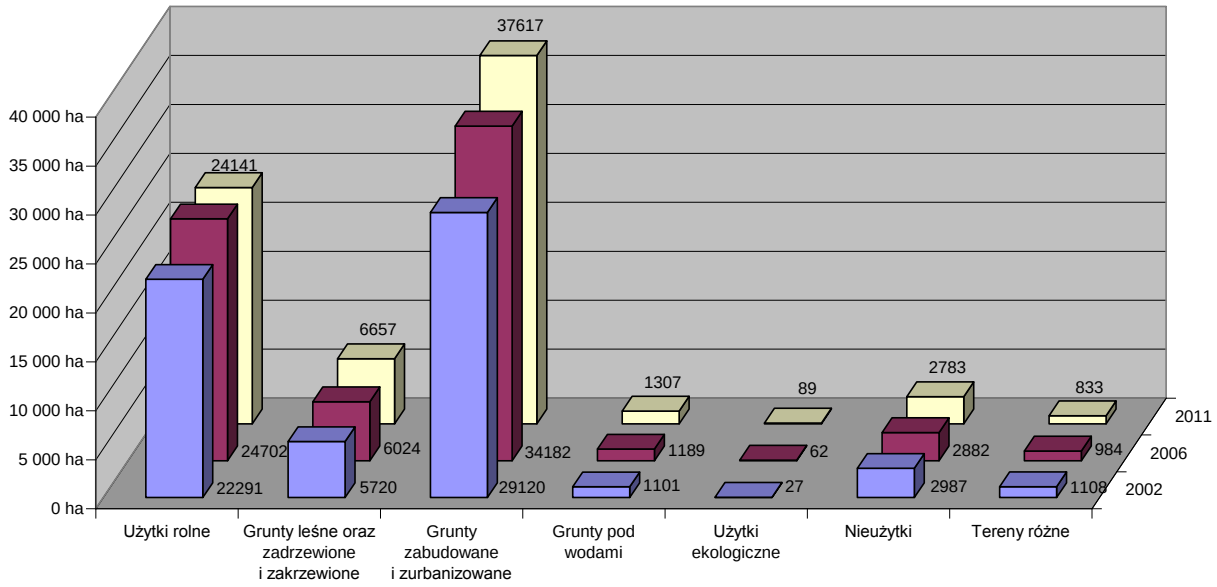

Struktura gruntów Osób fizycznych w latach 2002, 2006 i 2011

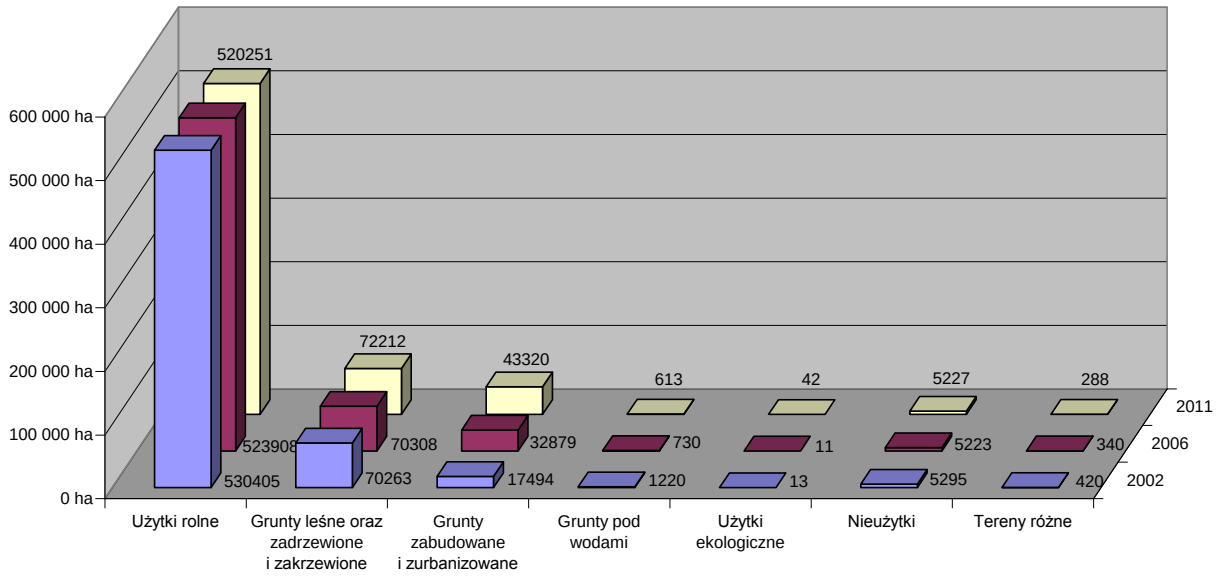

Struktura gruntów Wspólnot gruntowych w latach 2002, 2006 i 2011

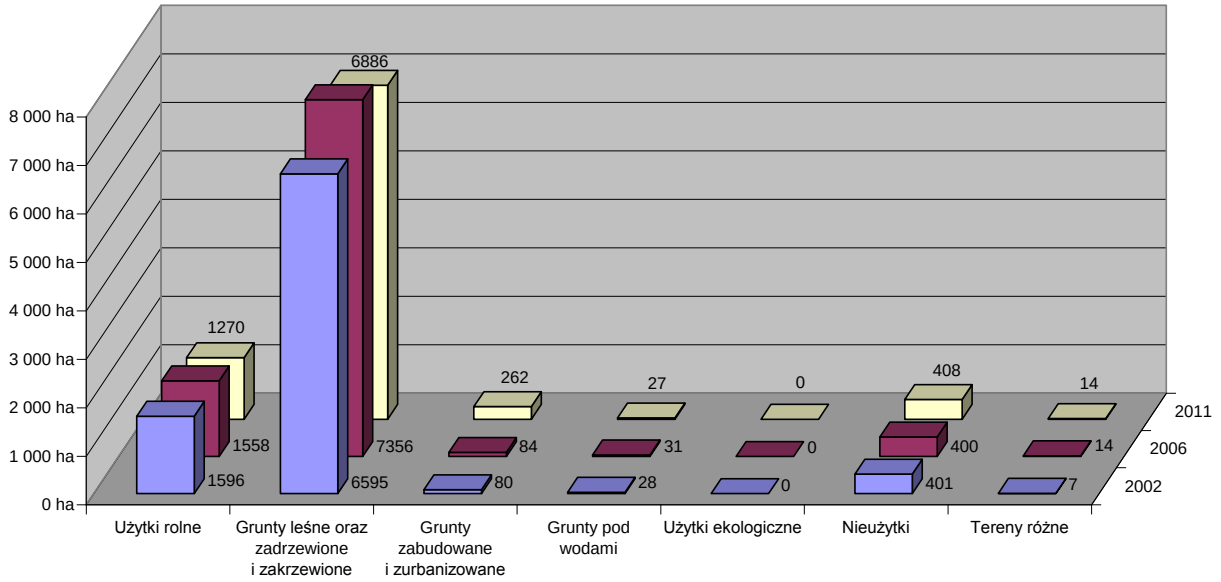

Struktura gruntów Spółdzielni w latach 2002, 2006 i 2011

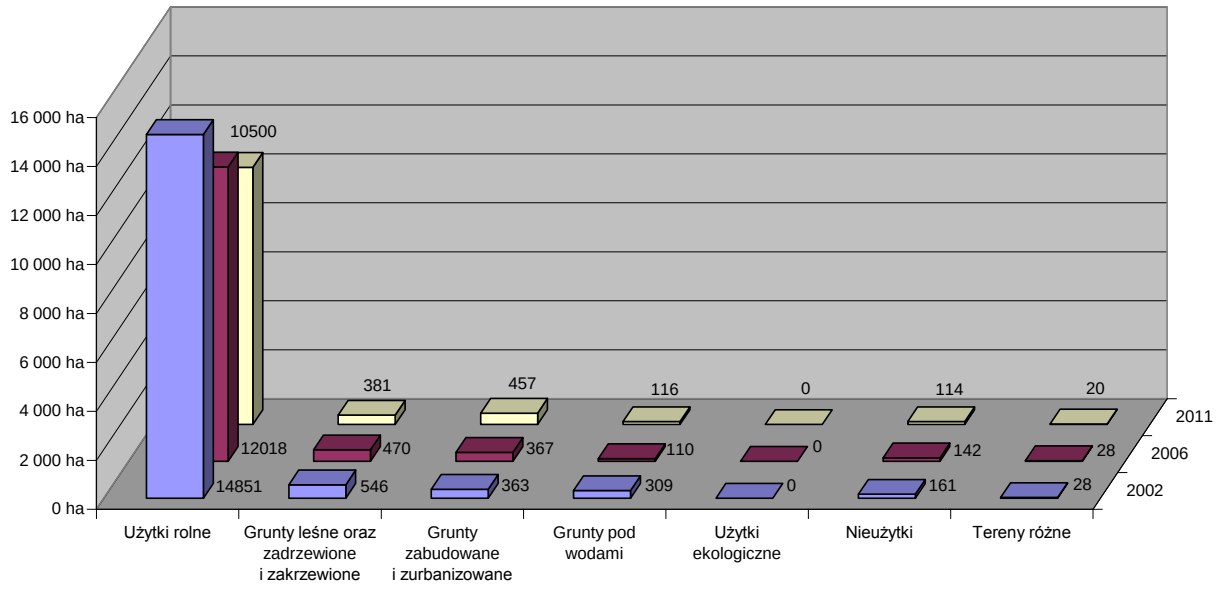

Struktura gruntów Spółek prawa handlowego i innych podmiotów w latach 2002, 2006 i 2011

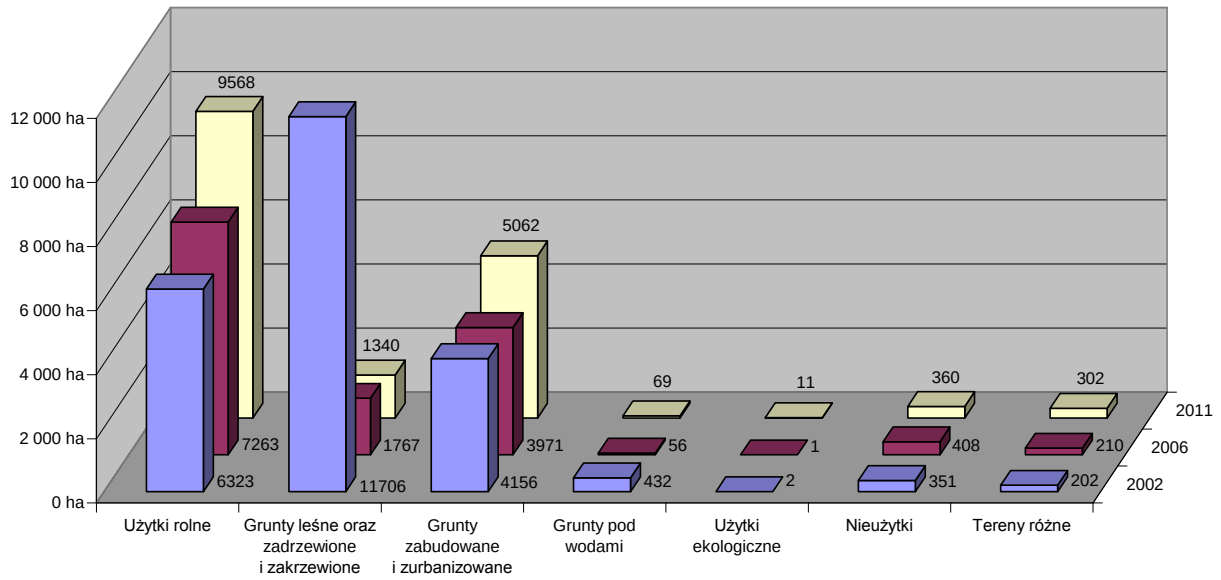

Struktura gruntów Kościołów i związków wyznaniowych w latach 2002, 2006 i 2011

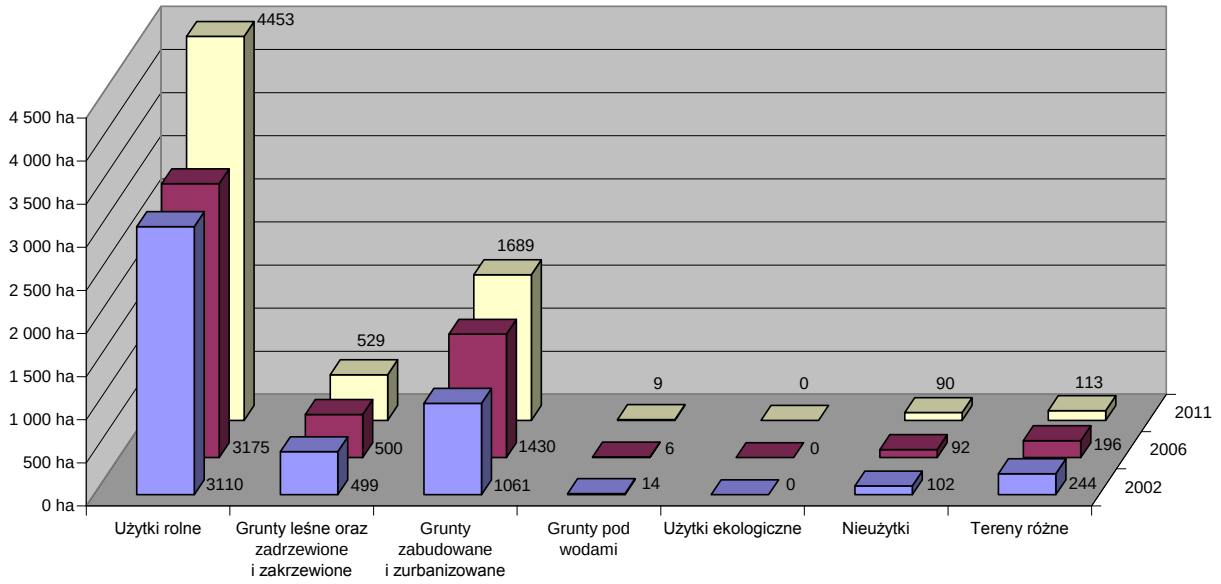

Struktura zmian własności użytków rolnych w latach 2002, 2006 i 2011

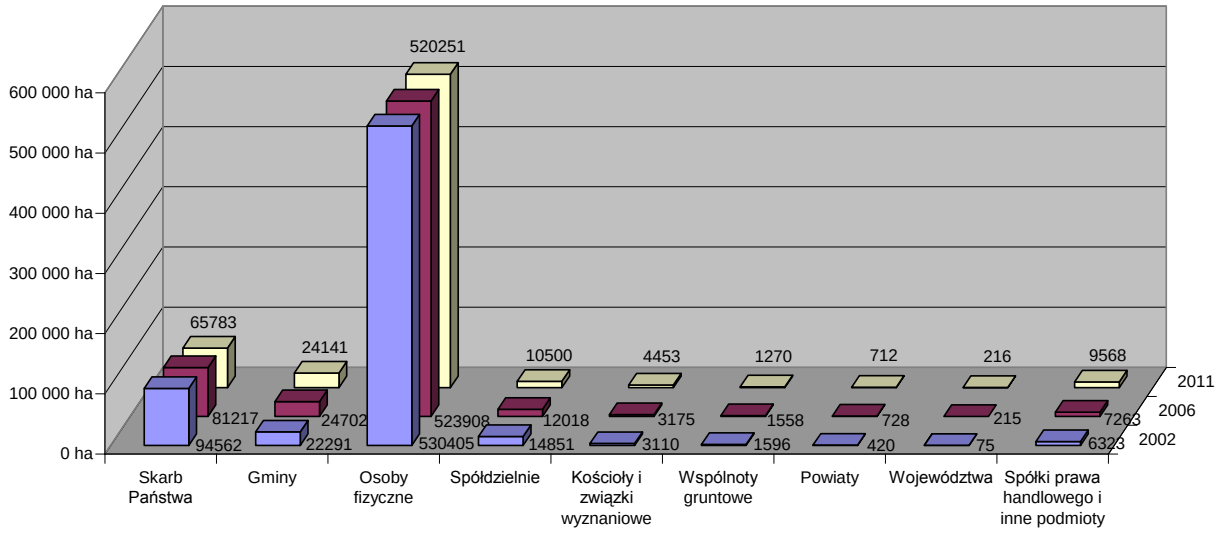

Struktura zmian własności gruntów leśnych w latach 2002, 2006 i 2011

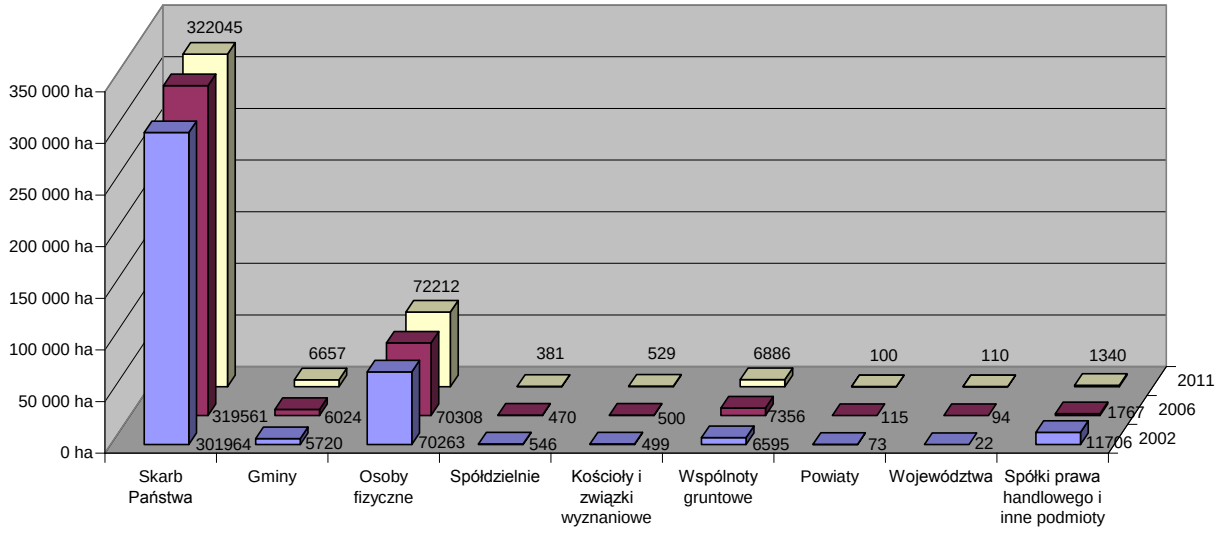

Struktura zmian własności gruntów zabudowanych i zurbanizowanych w latach 2002, 2006 i 2011

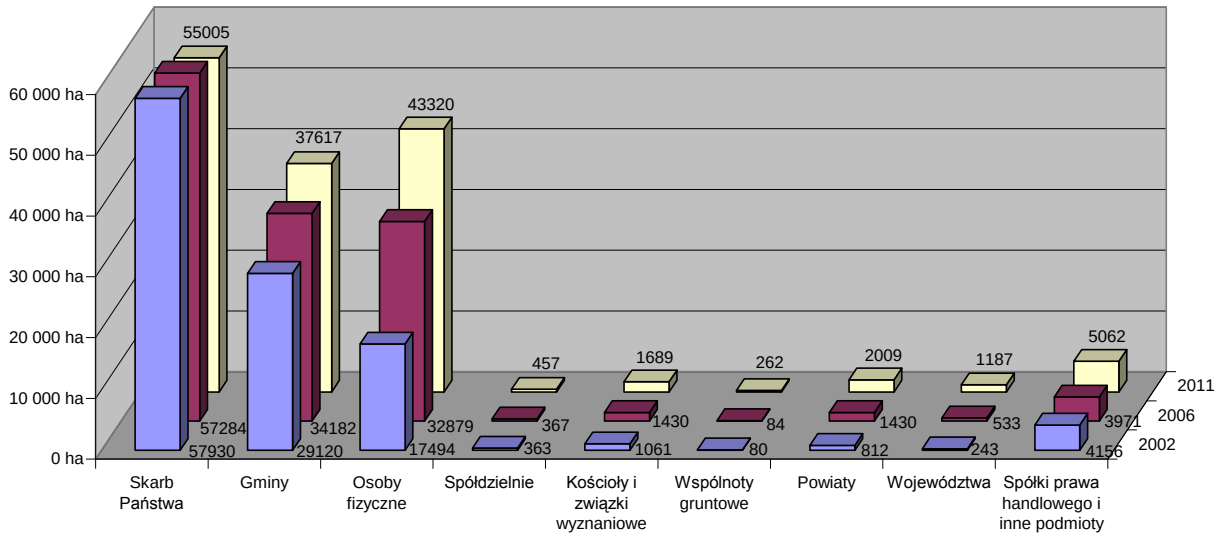

Struktura zmiany własności dróg w latach 2002, 2006 i 2011

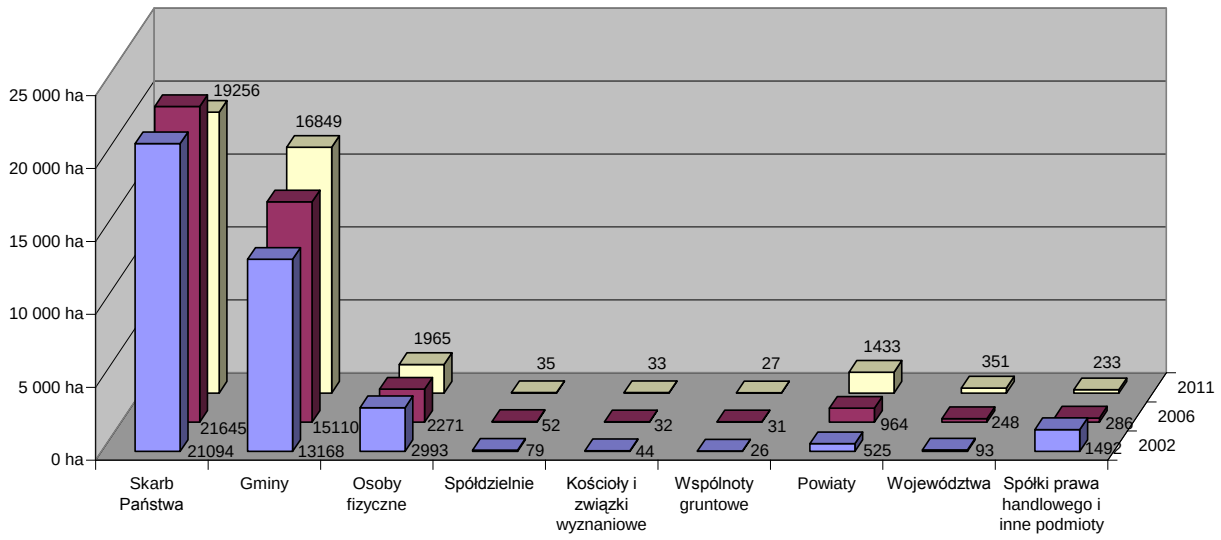

Struktura zmian własności nieużytków w latach 2002, 2006 i 2011

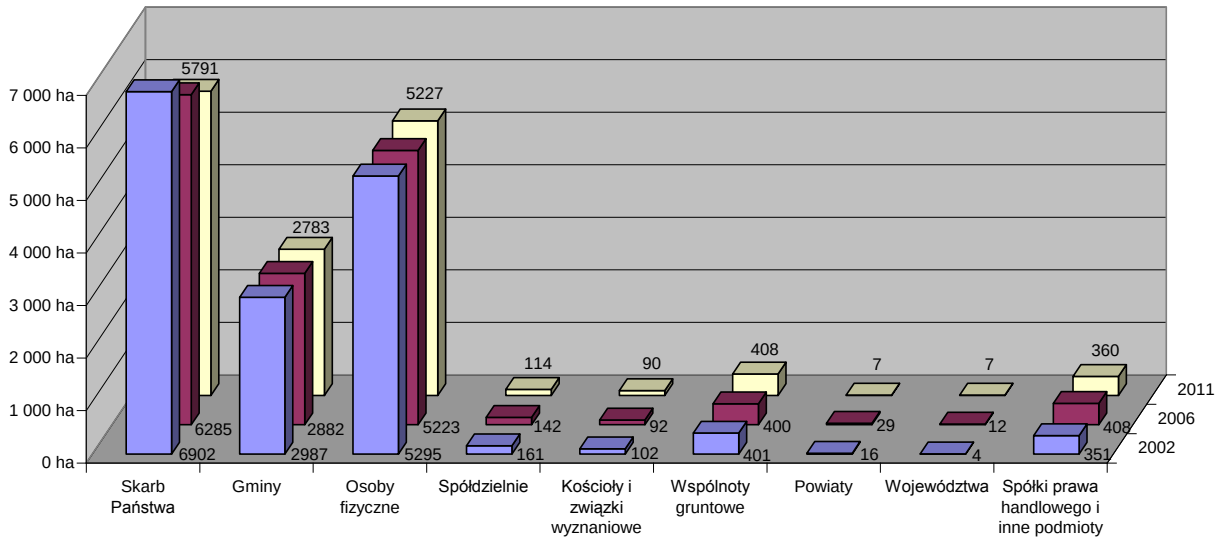

Udział gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa w ogólnej powierzchni powiatu

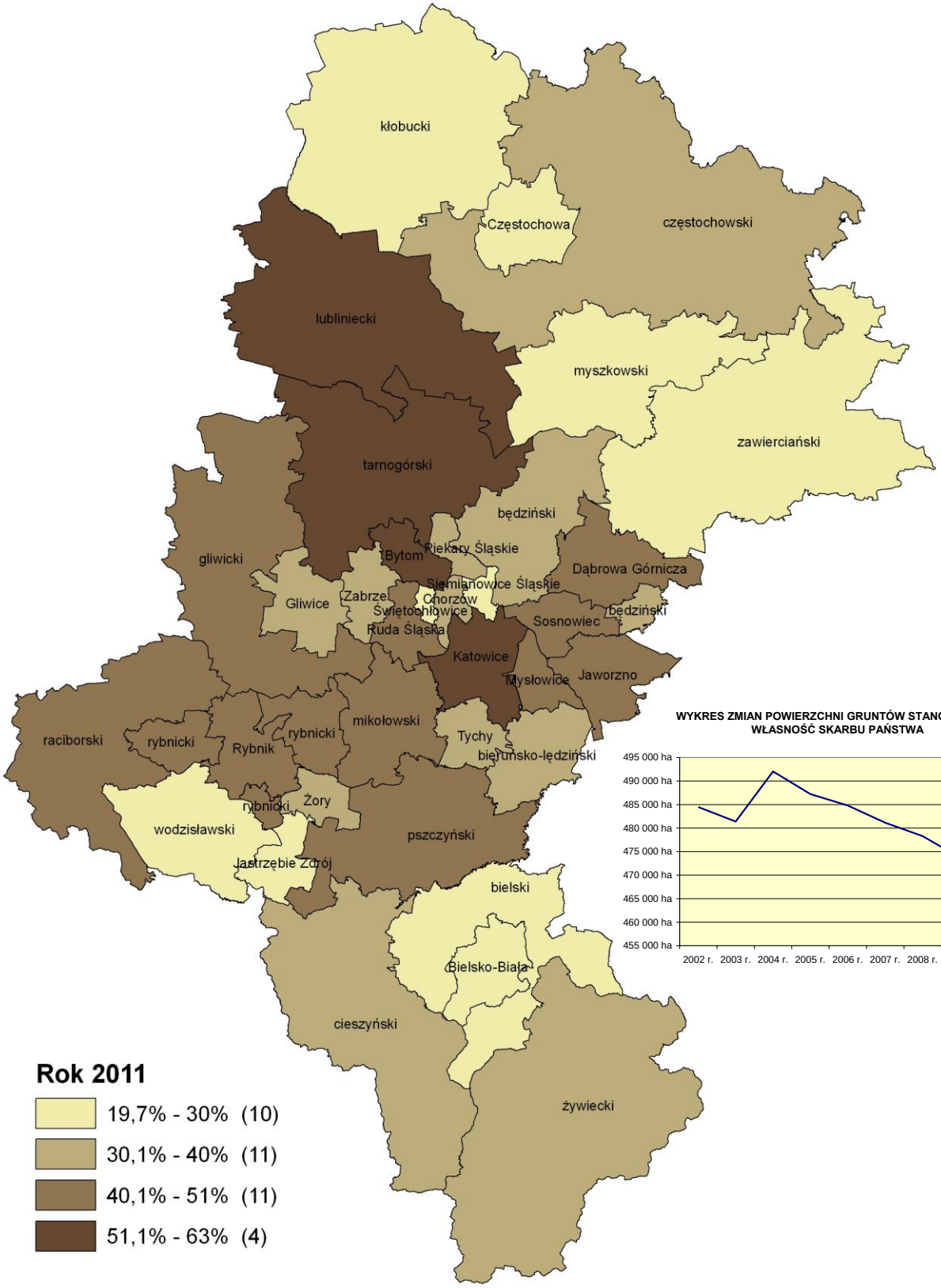

Udział gruntów stanowiących własność Województw w ogólnej powierzchni powiatu

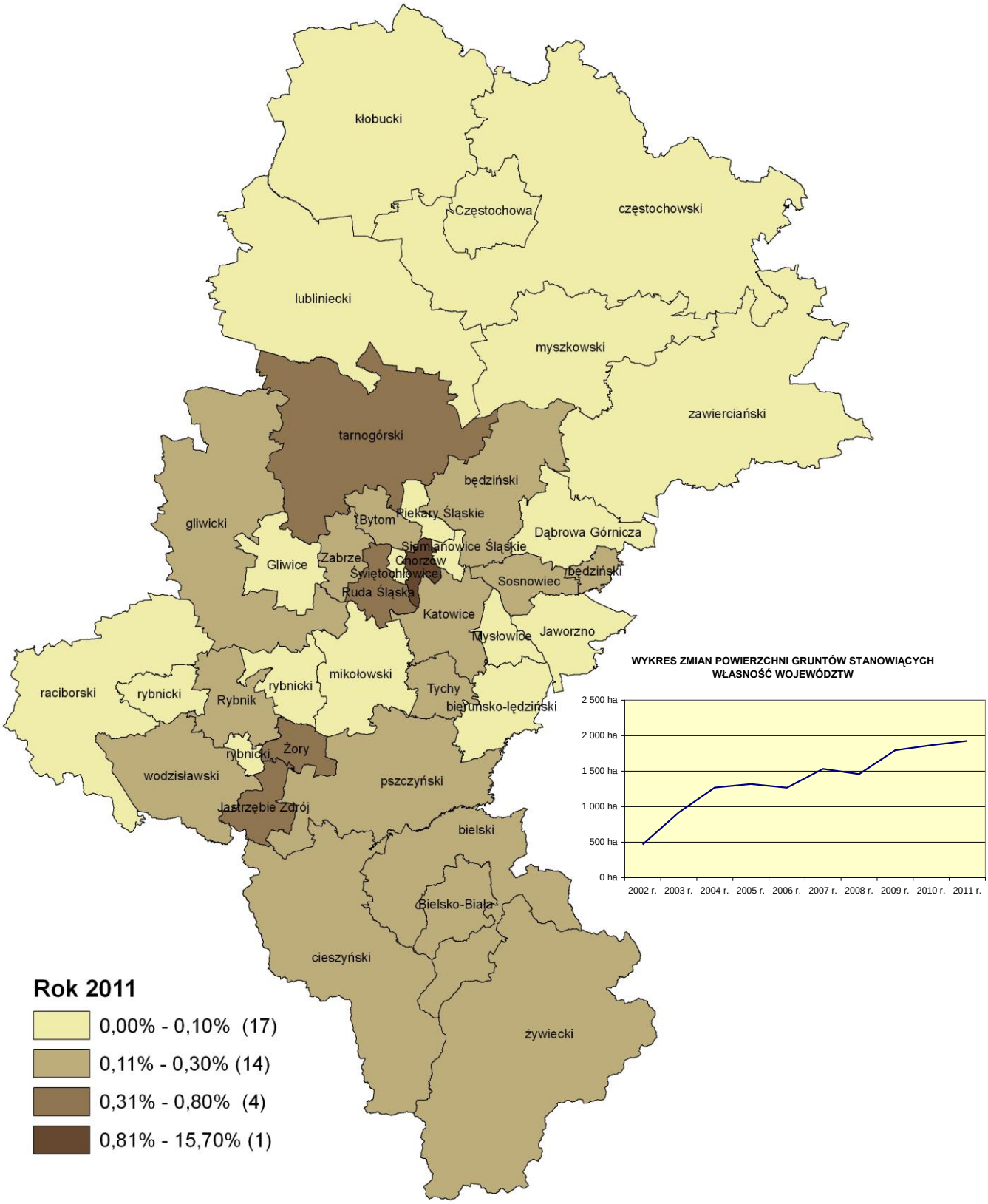

Udział gruntów stanowiących własność Powiatów w ogólnej powierzchni powiatu

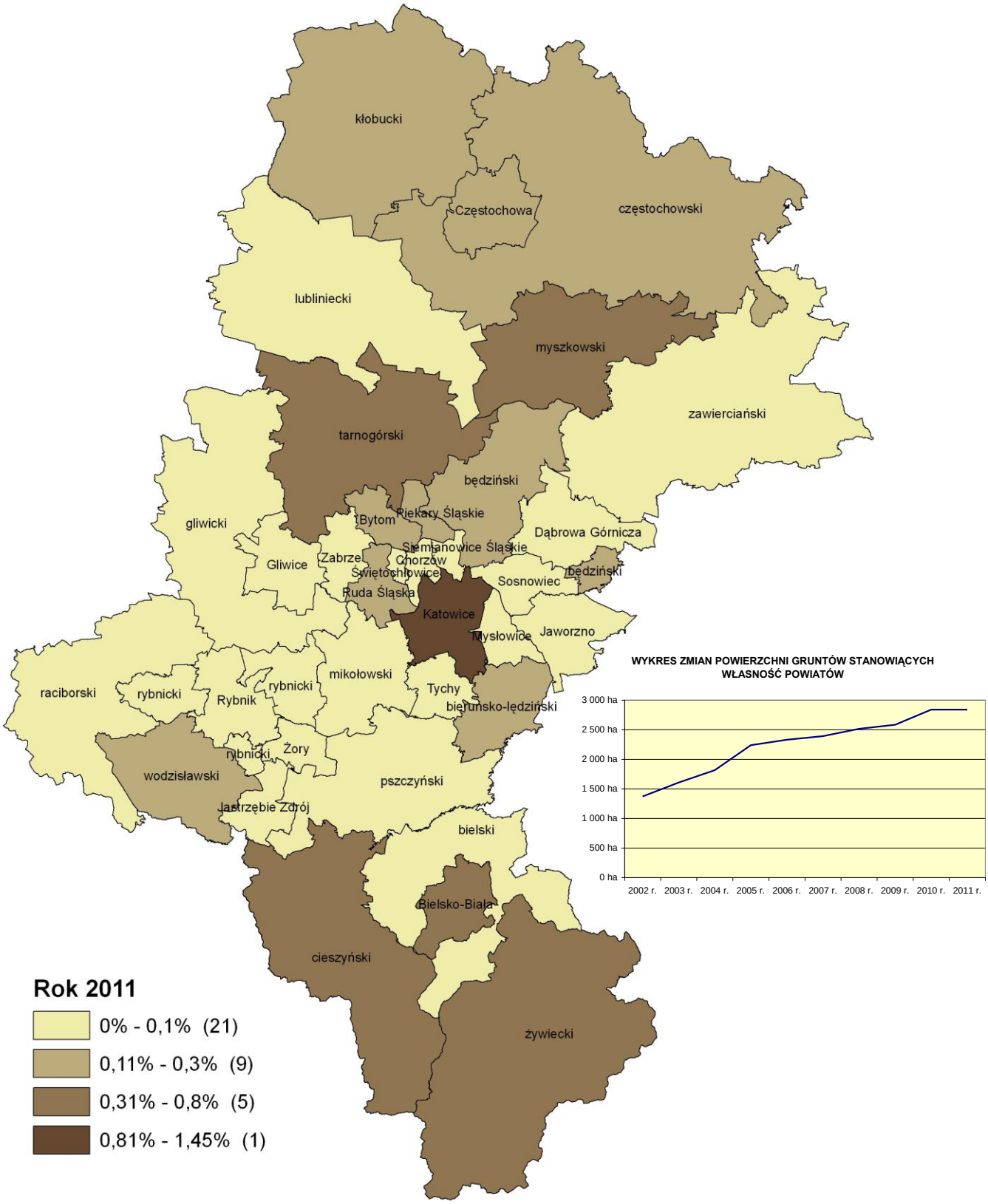

Udział gruntów stanowiących własność Gmin w ogólnej powierzchni powiatu

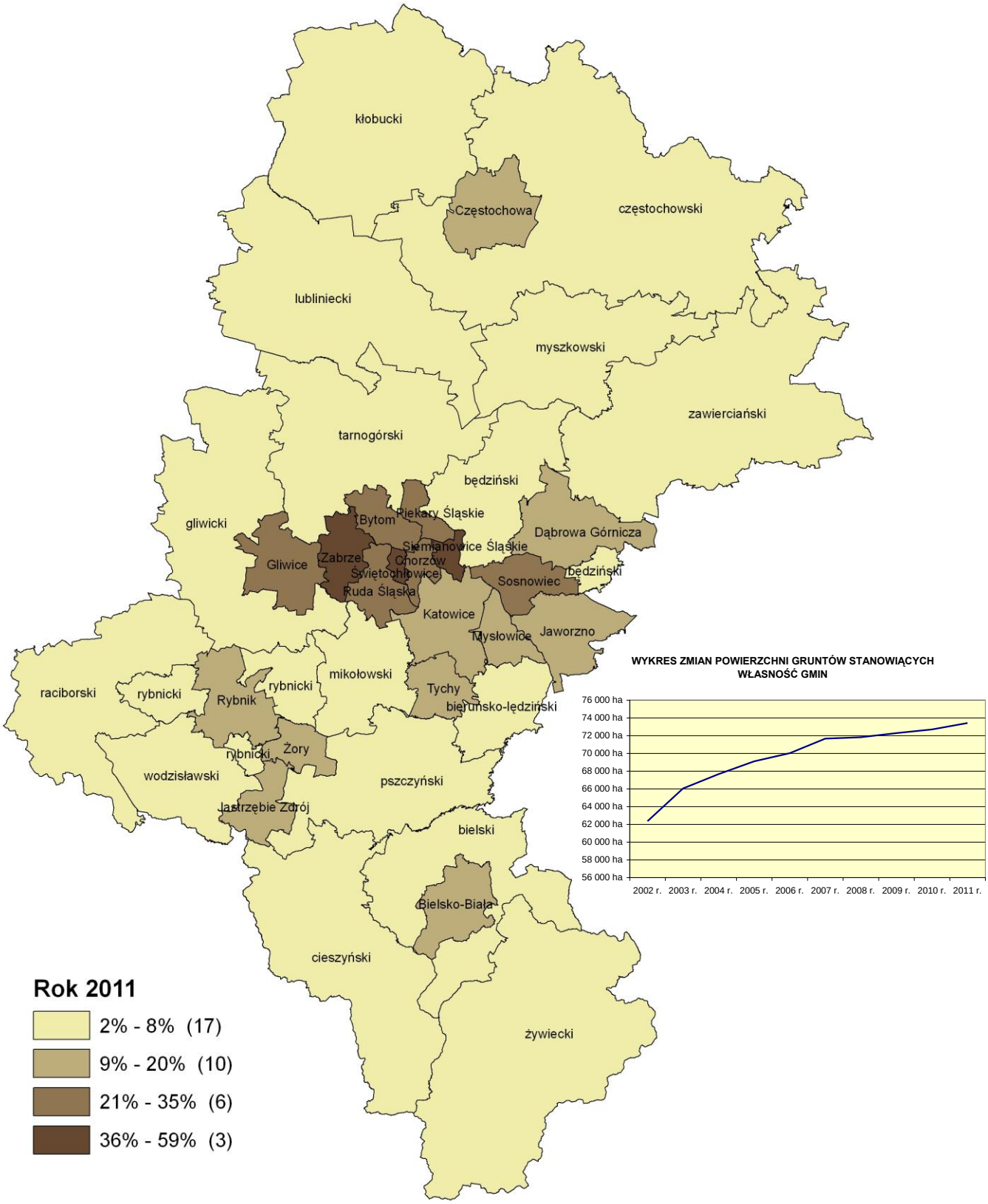

Udział gruntów stanowiących własność Osób fizycznych w ogólnej powierzchni powiatu

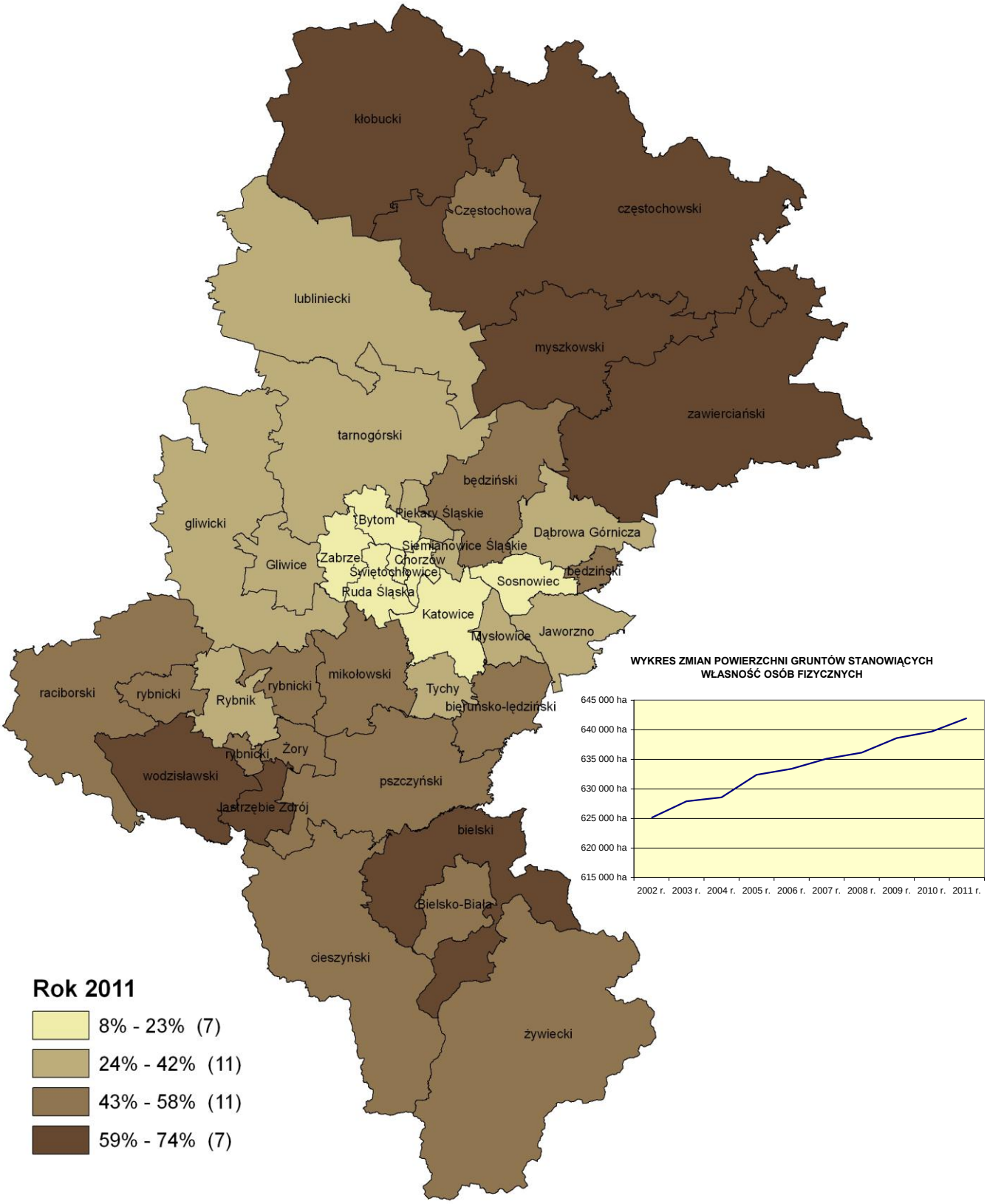

Udział gruntów stanowiących własność Wspólnot gruntowych w ogólnej powierzchni powiatu

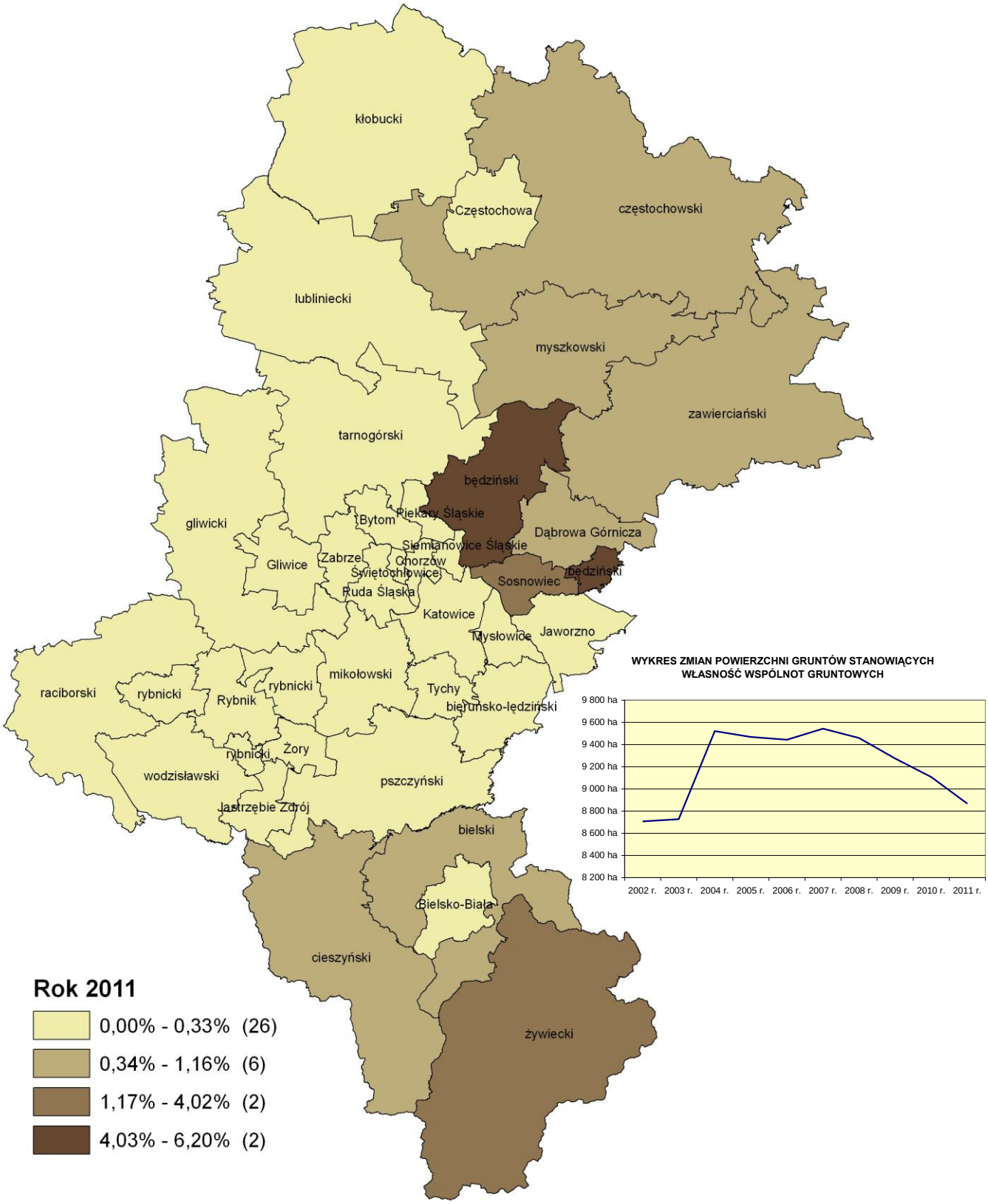

Udział gruntów stanowiących własność Spółdzielni w ogólnej powierzchni powiatu

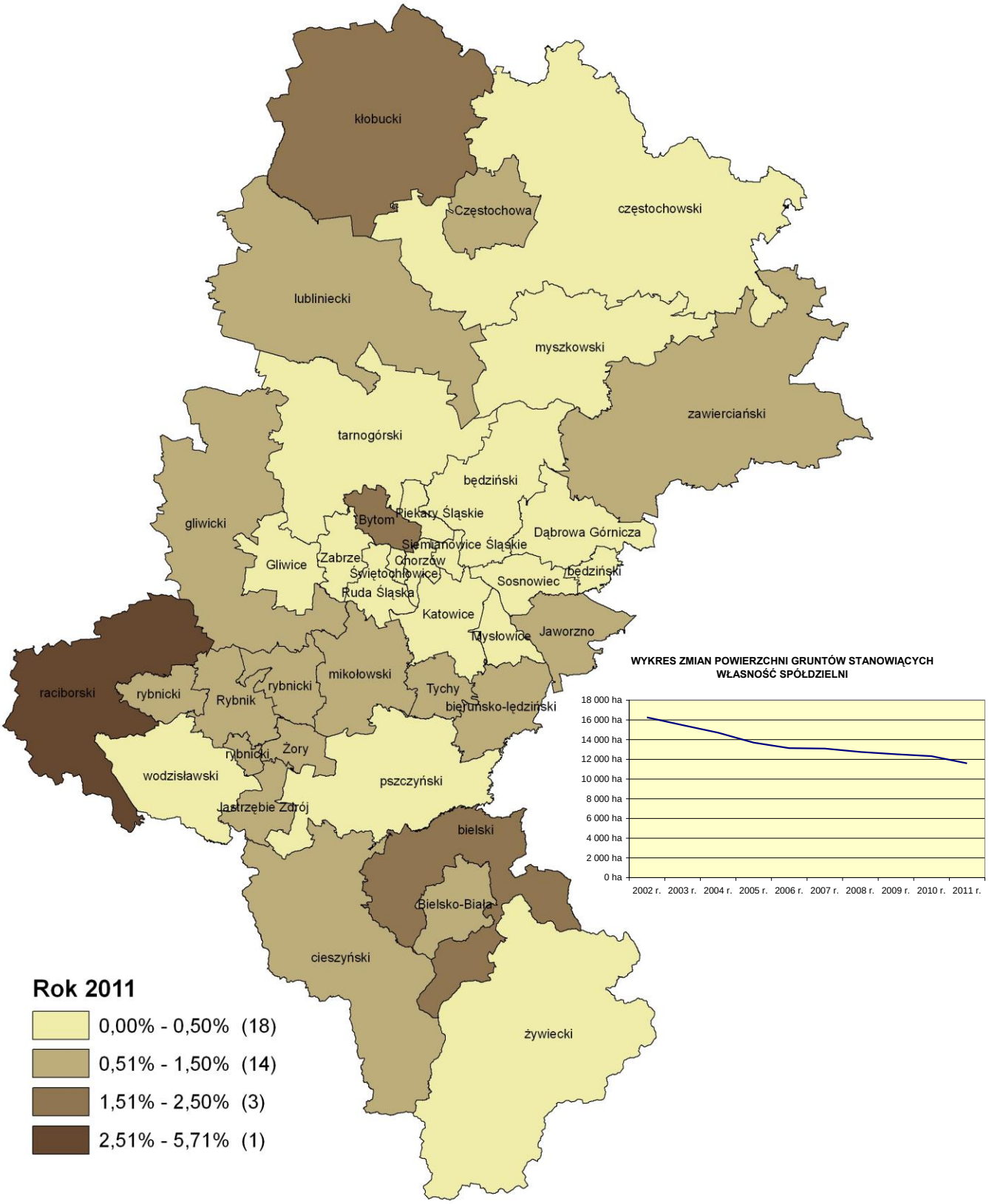

Udział gruntów stanowiących własność Spółek prawa handlowego w ogólnej powierzchni powiatu

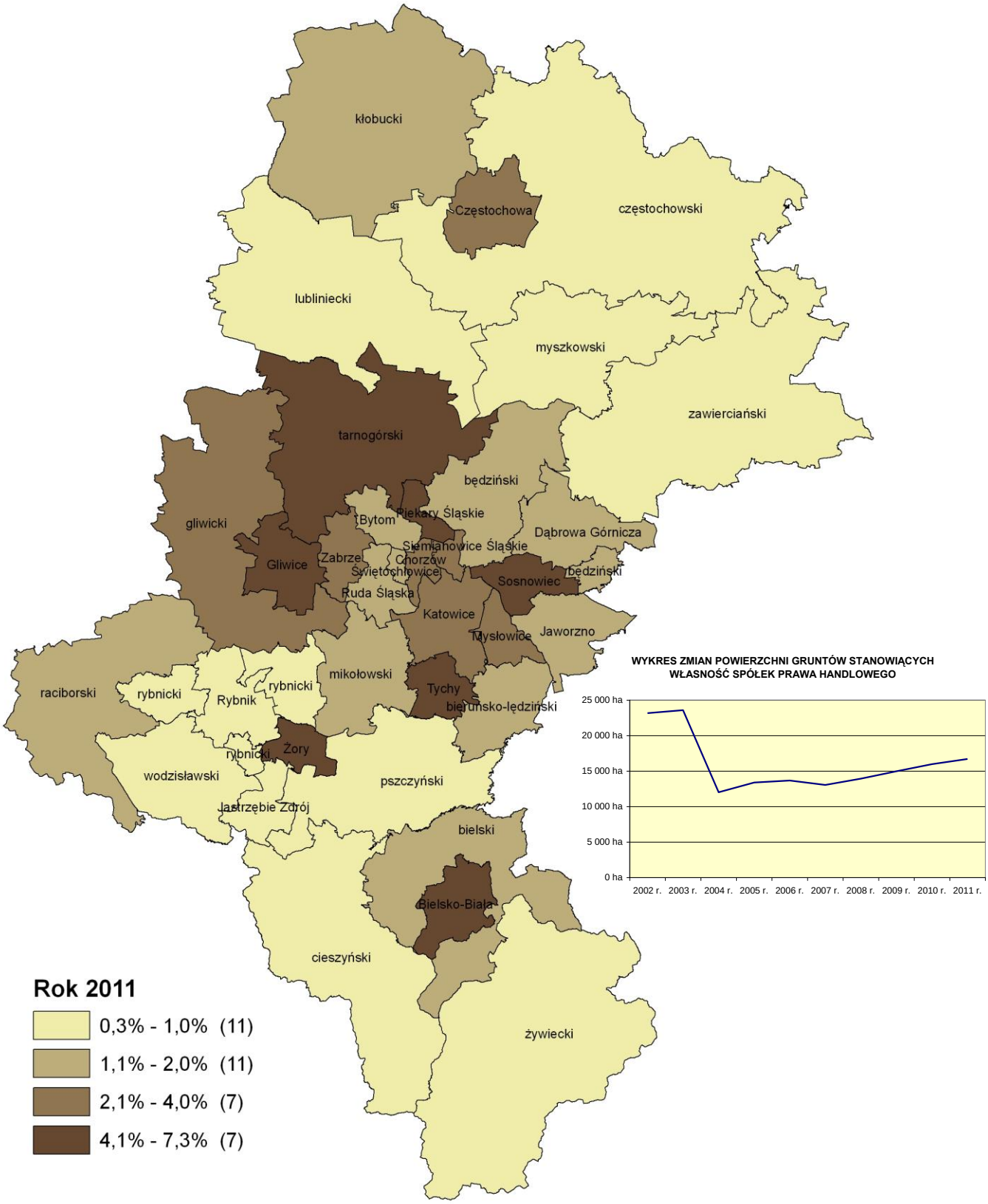

Udział gruntów stanowiących własność Kościołów i związków wyznaniowych w ogólnej powierzchni powiatu

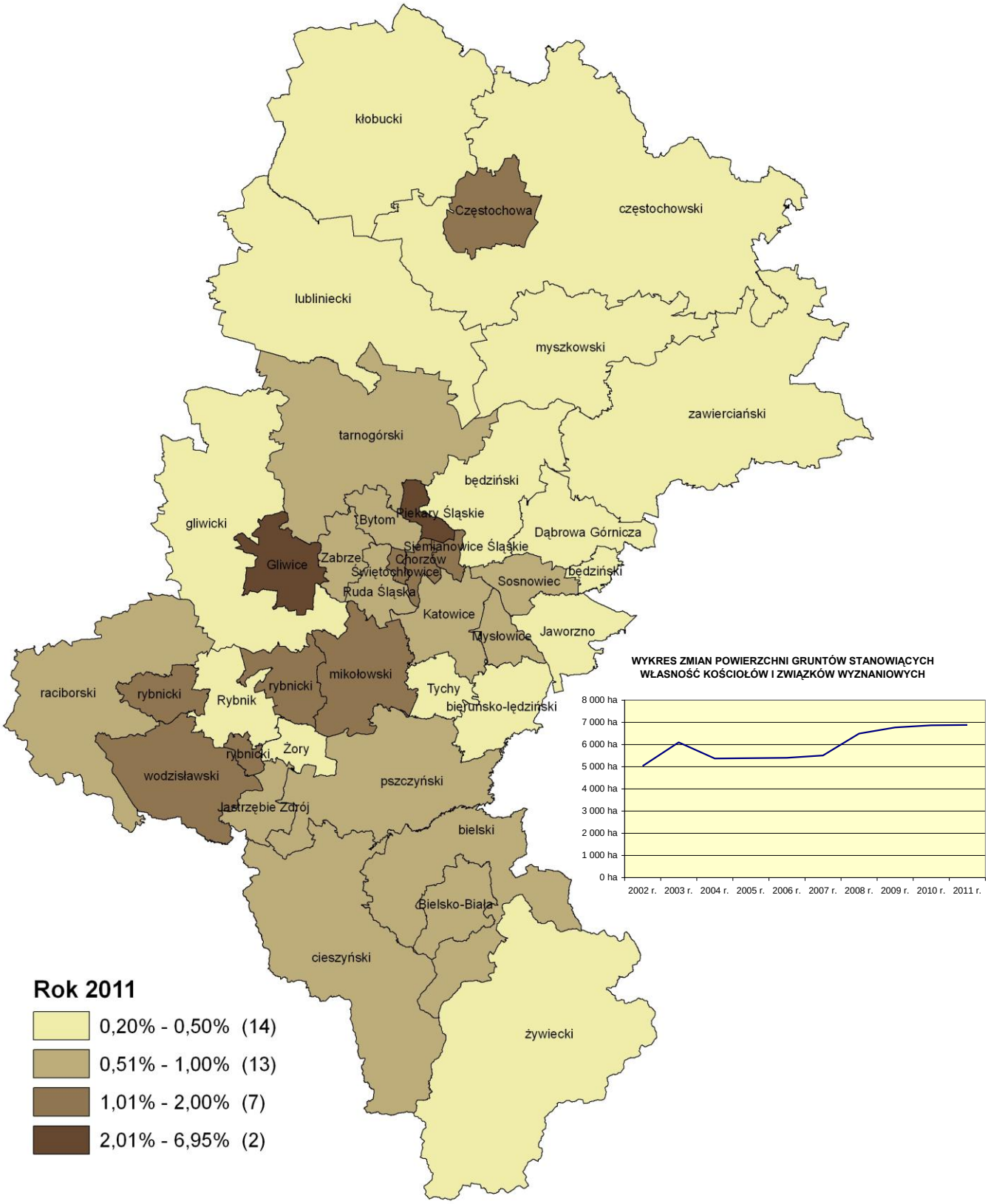

ROZDZIAŁ IV

STRUKTURA ZMIAN SPOSOBU UŻYTKOWANIA GRUNTÓW

PODZIAŁ UŻYTKÓW GRUNTOWYCH

Przyjęty w niniejszym opracowaniu podział użytków gruntowych zgodny z rozporządzeniem z dnia 29 marca 2001 r. Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa w sprawie ewidencji gruntów i budynków (Dz. U. z 2001 r. Nr 38, poz. 454).

1. Użytki rolne

1) Grunty orne

Do gruntów ornych zalicza się grunty:

a) poddane stałej uprawie mechanicznej mającej na celu produkcję ziemiopłodów rolniczych lub ogrodniczych, w tym grunty, na których urządzone zostały ogrody działkowe oraz szklarnie i inspekty,

b) nadające się do uprawy, o której mowa pod lit. a), ale zajęte pod plantacje chmielu, wikliny, drzew (np. choinek) oraz szkółki drzew ozdobnych i krzewów,

c) ugory, odłogi.

2) Sady

Do sadów zalicza się grunty o powierzchni co najmniej 0,1000 ha zasadzone drzewami i krzewami owocowymi o zwartym nasadzeniu (minimum 600 drzew lub 2000 krzewów na 1 ha), szkółki drzew i krzewów owocowych oraz winnice.

3) Łąki trwałe

Do łąk trwałych zalicza się grunty pokryte zwartą wieloletnią roślinnością, złożoną z licznych gatunków traw, roślin motylkowych i ziół, tworzących ruń łąkową, systematycznie koszoną, a w rejonach górskich - hale i połoniny z zasady koszone.

4) Pastwiska trwałe

Do pastwisk trwałych zalicza się grunty pokryte podobną jak na łąkach roślinnością, z reguły wypasane, a w rejonach górskich - hale i połoniny, które z zasady nie są koszone, lecz wypasane.

5) Grunty rolne zabudowane

Do gruntów rolnych zabudowanych zalicza się grunty zajęte pod budynki mieszkalne oraz inne budynki i urządzenia budowlane służące produkcji rolniczej, nie wyłączając produkcji rybnej, oraz przetwórstwu rolno-spożywczemu (kotłownie, komórki, garaże, szopy, stodoły, wiaty, spichlerze, budynki inwentarskie, place składowe i manewrowe w obrębie zabudowy itp.), a także zajęte pod ogródki przydomowe w gospodarstwach rolnych.

6) Grunty pod stawami

Do gruntów pod stawami zalicza się grunty pod zbiornikami wodnymi (z wyjątkiem jezior i zbiorników zaporowych z urządzeniami do regulacji poziomu wód), wyposażonymi w urządzenia hydrotechniczne, nadającymi się do chowu, hodowli i przetrzymywania ryb, obejmujące powierzchnię ogroblowaną wraz z systemem rowów oraz tereny przyległe do stawów i z nimi związane, a należące do obiektu stawowego.

7) Grunty pod rowami

Do gruntów pod rowami zalicza się grunty zajęte pod otwarte rowy pełniące funkcje urządzeń melioracji wodnych dla gruntów wykorzystywanych do produkcji rolniczej.

2. Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione

1) Lasy

Do lasów zalicza się grunty określone jako *„las”* w ustawie z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2000 r. Nr 56, poz. 679, Nr 86, poz. 958 i Nr 120, poz. 1268).

2) Grunty zadrzewione i zakrzewione

Gruntami zadrzewionymi i zakrzewionymi są grunty porośnięte roślinnością leśną, których pole powierzchni jest mniejsze od 0,1000 ha, a także:

a) śródpolne skupiska drzew i krzewów niezaliczone do lasów,

b) tereny torfowisk, pokrytych częściowo kępami krzewów i drzew karłowatych,

c) grunty porośnięte wikliną w stanie naturalnym oraz krzewiastymi formami wierzb w dolinach rzek i obniżeniach terenu,
d) przylegające do wód powierzchniowych grunty porośnięte drzewami lub krzewami, stanowiące biologiczną strefę ochronną cieków i zbiorników wodnych,
e) jary i wąwozy pokryte drzewami i krzewami w sposób naturalny lub sztuczny w celu zabezpieczenia przed erozją, niezaliczone do lasów,
f) wysypiska kamieni i gruzowiska porośnięte drzewami i krzewami,
g) zadrzewione i zakrzewione tereny nieczynnych cmentarzy, poza zwartymi kompleksami lasów,
h) skupiska drzew i krzewów mające charakter parku, ale niewyposażone w urządzenia i budowle służące rekreacji i wypoczynkowi.

3. Grunty zabudowane i zurbanizowane

1) Tereny mieszkaniowe

Do terenów mieszkaniowych zalicza się grunty, niewykorzystywane do produkcji rolniczej i leśnej, zajęte pod budynki mieszkalne, urządzenia funkcjonalnie związane z budynkami mieszkalnymi (podwórza, dojazdy, przejścia, przydomowe place gier i zabaw itp.), a także ogródki przydomowe.

2) Tereny przemysłowe

Do terenów przemysłowych zalicza się grunty zajęte pod budynki i urządzenia służące produkcji przemysłowej, a także ujęcia wody, oczyszczalnie ścieków, stacje transformatorowe, czynne hałdy i wysypiska, urządzenia magazynowo-składowe, bazy transportowe i remontowe itp.

3) Inne tereny zabudowane

Do innych terenów zabudowanych zalicza się grunty zajęte pod budynki i urządzenia związane z administracją, służbą zdrowia, handlem, kultem religijnym, rzemiosłem, usługami, nauką, oświatą, kulturą i sztuką, wypoczynkiem, łącznością itp., czynne cmentarze, grzebowiska zwierząt oraz inne grunty zabudowane, niewymienione w pkt 1 i 2.

4) Zurbanizowane tereny niezabudowane

Do zurbanizowanych terenów niezabudowanych zalicza się grunty niezabudowane, przeznaczone w planach zagospodarowania przestrzennego pod zabudowę, wyłączone z produkcji rolniczej i leśnej.

5) Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe

Do terenów rekreacyjno-wypoczynkowych zalicza się niezajęte pod budynki:

a) tereny ośrodków wypoczynkowych, tereny zabaw dziecięcych, plaże, urządzone parki, skwery, zieleńce (poza pasami ulic),
b) tereny o charakterze zabytkowym: ruiny zamków, grodziska, kurhany, pomniki przyrody itp.,
c) tereny sportowe: stadiony, boiska sportowe, skocznie narciarskie, tory saneczkowe, strzelnice sportowe, kąpieliska itp.,
d) tereny spełniające funkcje rozrywkowe: lunaparki, wesołe miasteczka,
e) ogrody zoologiczne i botaniczne,
f) tereny zieleni nieurządzonej niezaliczone do lasów oraz gruntów zadrzewionych i zakrzewionych.

6) Użytki kopalne

Do użytków kopalnych zalicza się grunty zajęte przez czynne odkrywkowe kopalnie, w których odbywa się wydobycie kopalin.

7) Tereny komunikacyjne, w tym:

a) Drogi

Do użytku gruntowego o nazwie *„drogi”* zalicza się grunty w granicach pasów drogowych dróg publicznych i dróg wewnętrznych w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (Dz. U. z 2000 r. Nr 71, poz. 838 i Nr 86, poz. 958).

W szczególności do dróg zalicza się grunty zajęte pod:
- drogi krajowe,
- drogi wojewódzkie,

- drogi powiatowe,
- drogi gminne,
- drogi w osiedlach mieszkaniowych,
- drogi dojazdowe do gruntów rolnych i leśnych oraz do obiektów użyteczności publicznej,
- place postojowe i manewrowe przy dworcach kolejowych, autobusowych i lotniczych, portach morskich i rzecznych i innych oraz ogólnodostępne dojazdy do ramp wyładowczych i placów składowych.

Grunty zajęte pod wewnętrzną komunikację gospodarstw rolnych, leśnych oraz poszczególnych nieruchomości nie są drogą w rozumieniu rozporządzenia. Grunty te wlicza się do przyległego do nich użytku gruntowego;

b) Tereny kolejowe

Do terenów kolejowych zalicza się grunty zajęte pod obiekty, budowle i inne urządzenia przeznaczone do wykonywania i obsługi ruchu kolejowego (torowiska kolejowe, stacje, rampy, magazyny, bocznice kolejowe itp.);

c) Inne tereny komunikacyjne

Do innych terenów komunikacyjnych zalicza się grunty zajęte pod:
- porty lotnicze i inne budowle oraz urządzenia służące komunikacji lotniczej,
- urządzenia portowe, przystanie, obiekty i budowle służące komunikacji wodnej,
- naziemne obiekty, budowle i urządzenia górskich kolei linowych,
- torowiska tramwajowe poza pasami ulic i dróg, a także obiekty i urządzenia związane z komunikacją miejską,
- urządzone parkingi poza lasami państwowymi, dworce autobusowe,
- wały ochronne wód przystosowane do ruchu kołowego.

4. Użytki ekologiczne

Do użytków ekologicznych zalicza się prawnie chronione pozostałości ekosystemów, takich jak: naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne *„oczka wodne”*, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce itp. Użytki ekologiczne określa się na podstawie rozporządzenia właściwego wojewody lub uchwały właściwej rady gminy, podjętych na podstawie przepisów o ochronie przyrody.

5. Nieużytki

Do nieużytków zalicza się:

1) niezakwalifikowane do użytków ekologicznych:
   a) bagna (błota, topieliska, trzęsawiska, moczary, rojsty),
   b) piaski (piaski ruchome, plaże nieurządzone, piaski nadbrzeżne, wydmy),
   c) naturalne utwory fizjograficzne, takie jak: urwiska, strome stoki, uskoki, skały, rumowiska,
2) nieprzeznaczone do rekultywacji wyrobiska po wydobywaniu kopalin.

6. Grunty pod wodami

1) Grunty pod morskimi wodami wewnętrznymi

Gruntami pod morskimi wodami wewnętrznymi są grunty pokryte morskimi wodami wewnętrznymi, do których zalicza się:

a) część Jeziora Nowowarpieńskiego i część Zalewu Szczecińskiego, wraz ze Świną i Dziwną oraz Zalewem Kamieńskim, znajdujące się na wschód od granicy państwowej między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Federalną Niemiec, oraz rzekę Odrę pomiędzy Zalewem Szczecińskim a wodami portu Szczecin,

b) część Zatoki Gdańskiej zamkniętą linią podstawową biegnącą od punktu o współrzędnych 54°37'36'' szerokości geograficznej północnej i 18°49'18'' długości geograficznej wschodniej (na Mierzei Helskiej) do punktu o współrzędnych 54°22'12'' szerokości geograficznej północnej i 19°21'00'' długości geograficznej wschodniej (na Mierzei Wiślanej),

c) część Zalewu Wiślanego znajdującą się na południowy zachód od granicy państwowej między Rzeczpospolitą Polską a Federacją Rosyjską na tym Zalewie,

d) wody portów określone od strony morza linią łączącą najdalej wysunięte w morze stałe urządzenia portowe, stanowiące integralną część systemu portowego.

2) Grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi

Do gruntów pod wodami powierzchniowymi płynącymi zalicza się grunty pod wodami płynącymi w rzekach, potokach górskich, kanałach i innych ciekach, o przepływach stałych lub okresowych, oraz źródła, z których cieki biorą początek, a także grunty pod wodami znajdującymi się w jeziorach i zbiornikach sztucznych, z których cieki wypływają lub do których wpływają.

3) Grunty pod wodami powierzchniowymi stojącymi

Do gruntów pod wodami powierzchniowymi stojącymi zalicza się grunty pod wodami w jeziorach i zbiornikach innych niż określone w pkt 1 i 2.

7. Tereny różne

Do terenów różnych zalicza się wszystkie pozostałe grunty, których nie można zaliczyć do innych użytków, takie jak:

1) grunty przeznaczone do rekultywacji oraz niezagospodarowane grunty zrekultywowane,

2) wały ochronne nieprzystosowane do ruchu kołowego.

Do terenów przeznaczonych do rekultywacji zalicza się zdegradowane lub zdewastowane grunty, takie jak: nieczynne hałdy, wysypiska, zapadliska, tereny po działalności przemysłowej i górniczej oraz po poligonach wojskowych, dla których właściwe organy zatwierdziły projekty rekultywacji.

Struktura użytków gruntowych w województwie śląskim w 2011 roku

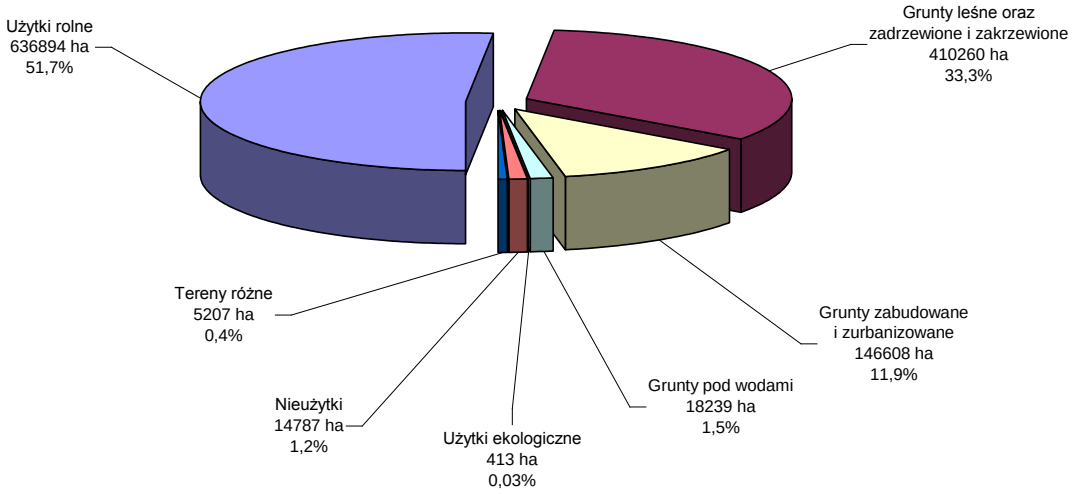

Struktura użytków gruntowych w województwie śląskim w 2006 roku

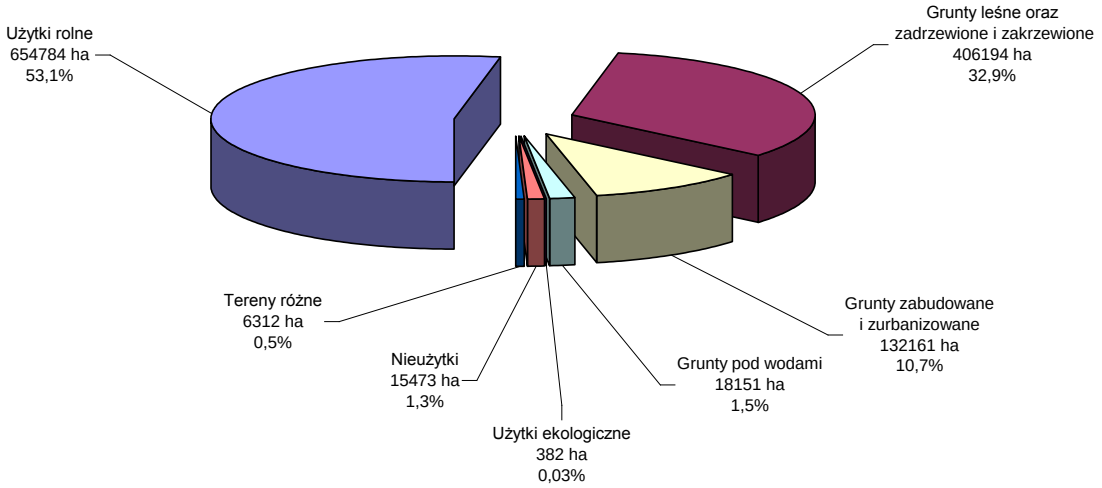

Struktura użytków gruntowych w województwie śląskim w 2002 roku

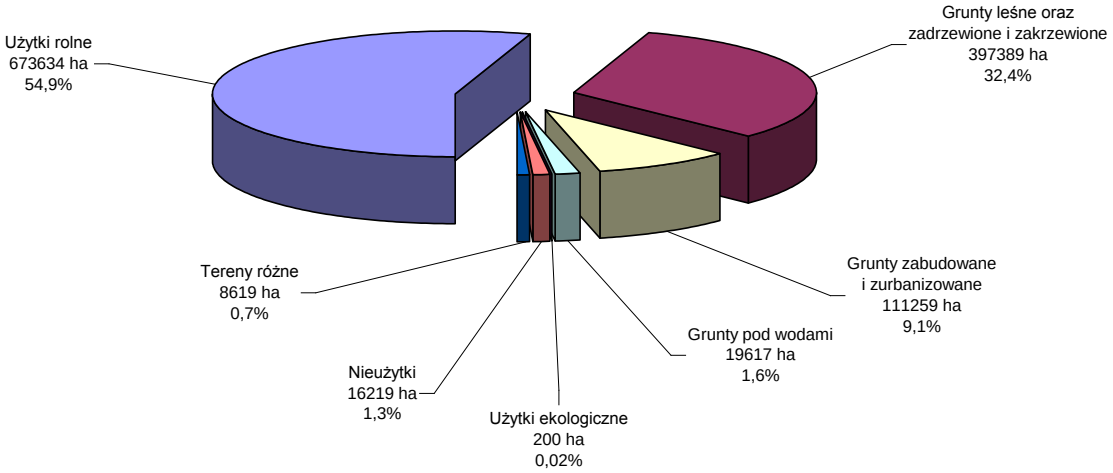

Struktura użytków rolnych w województwie śląskim w latach 2002, 2006 i 2011

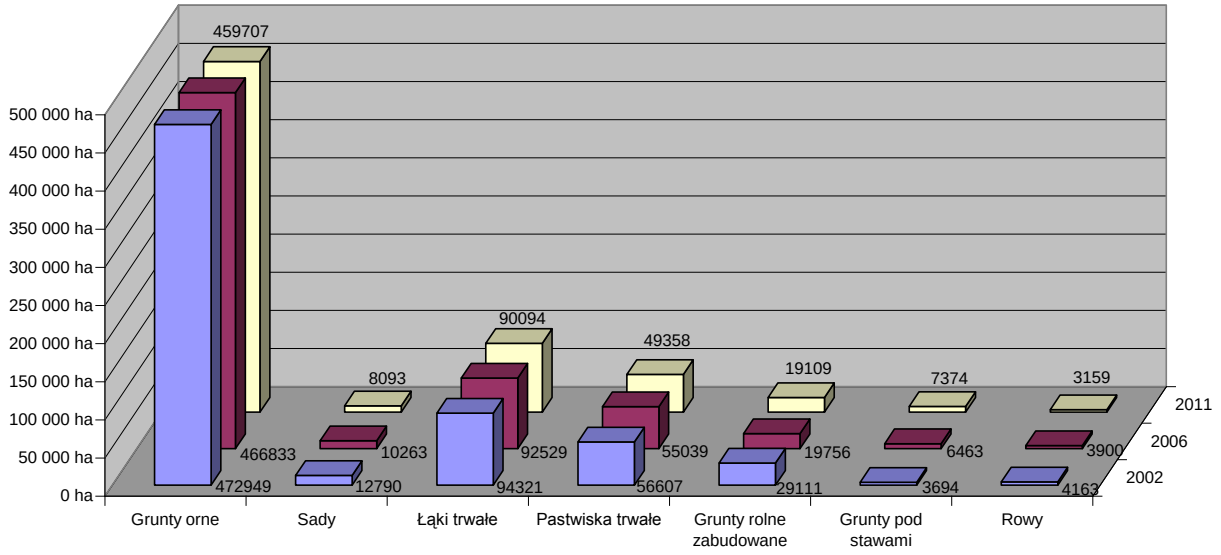

Struktura gruntów leśnych oraz zadrzewionych i zakrzewionych w województwie śląskim w latach 2002, 2006 i 2011

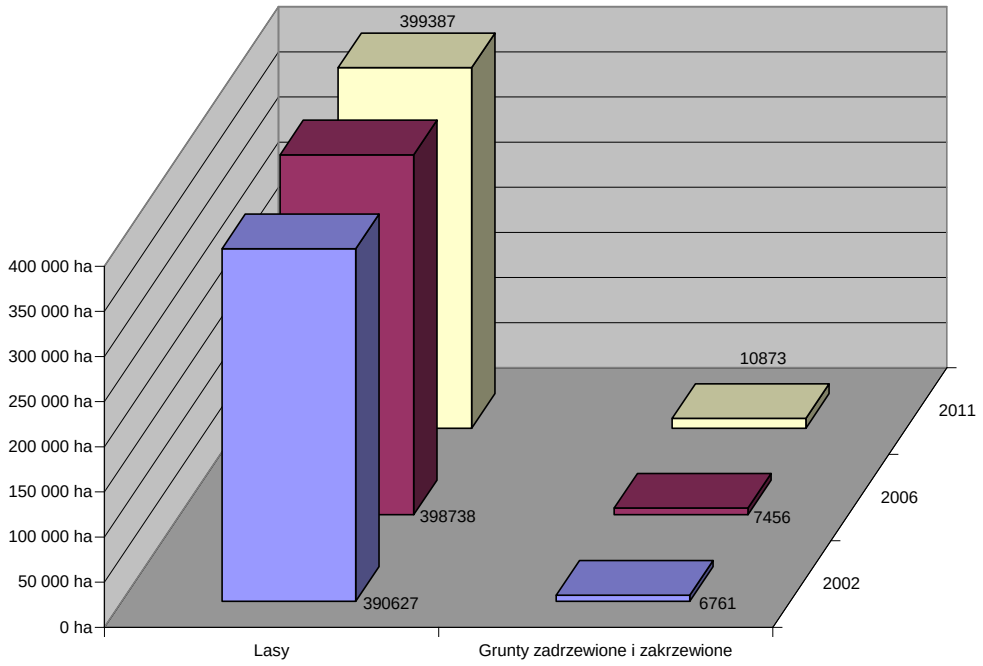

Struktura gruntów zabudowanych i zurbanizowanych w województwie śląskim w latach 2002, 2006 i 2011

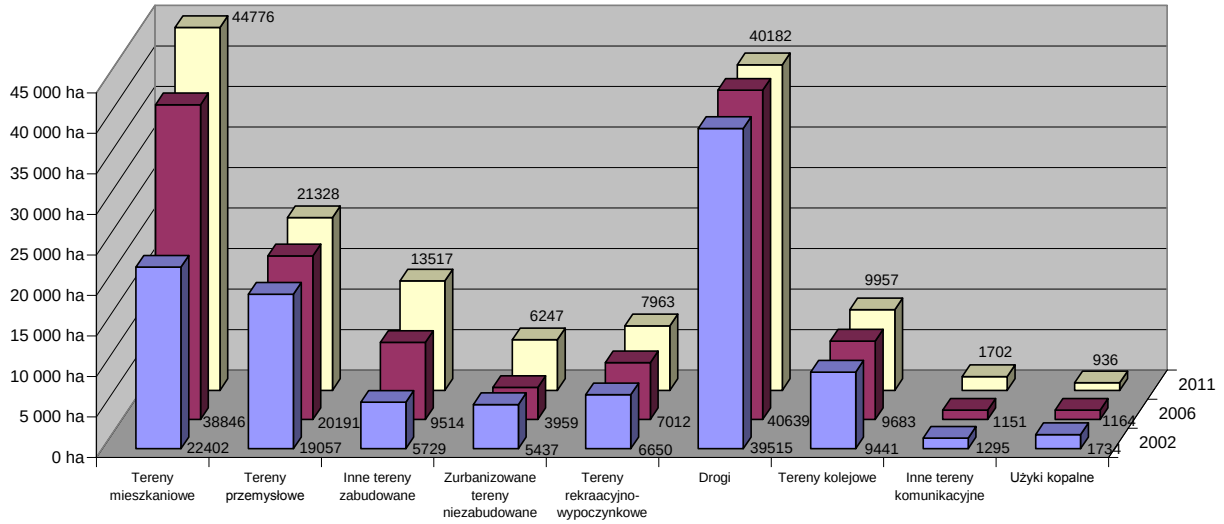

Struktura pozostałych gruntów w województwie śląskim w latach 2002, 2006 i 2011

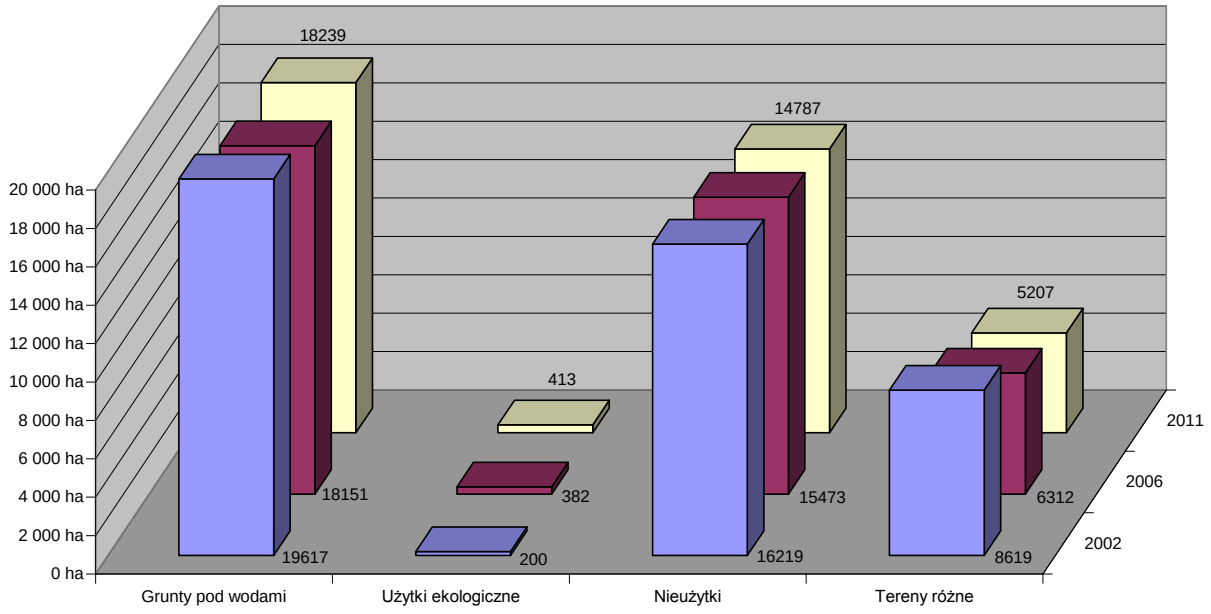

Udział użytków rolnych w ogólnej powierzchni powiatu

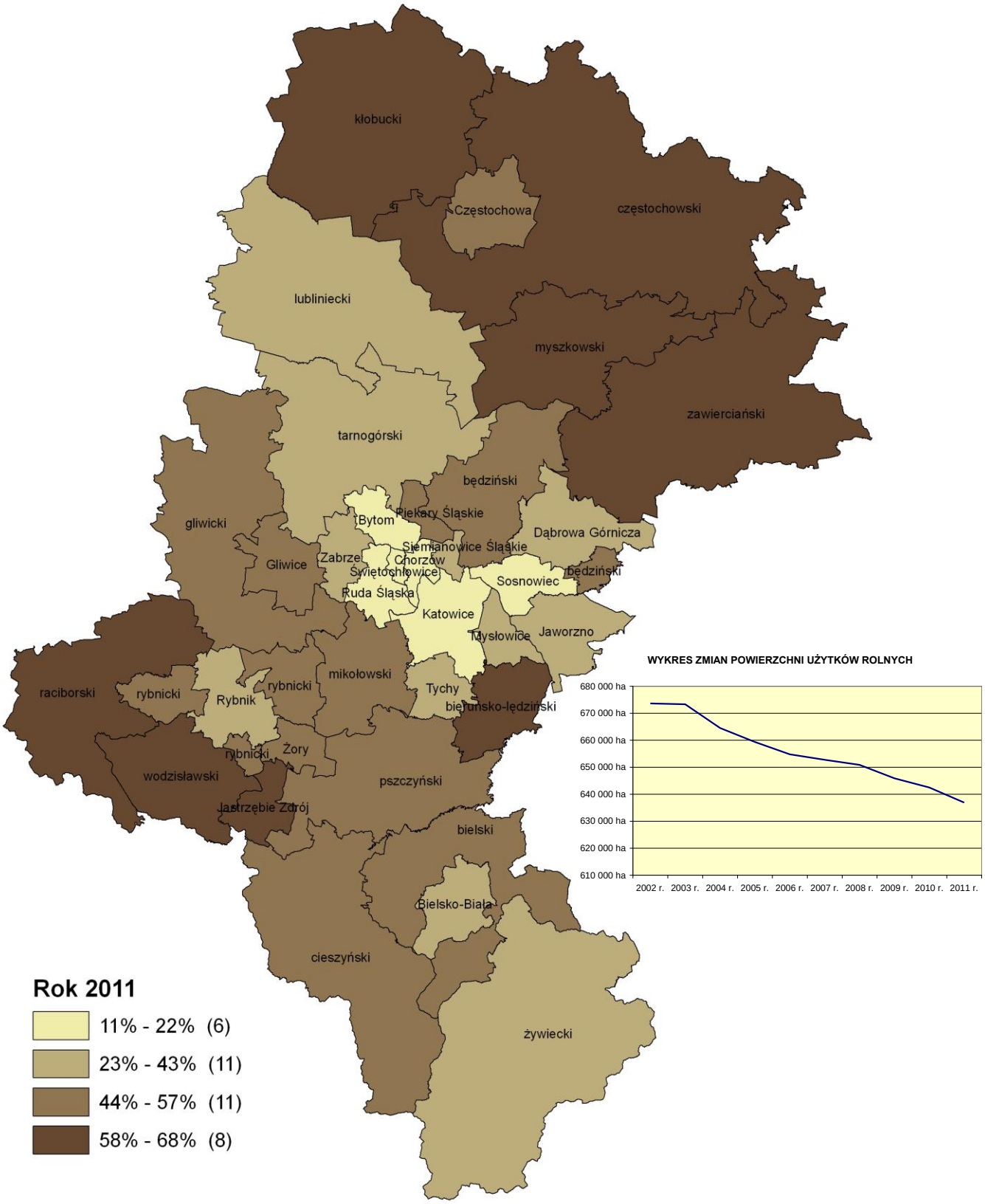

Udział gruntów leśnych oraz zadrzewionych i zakrzewionych w ogólnej powierzchni powiatu

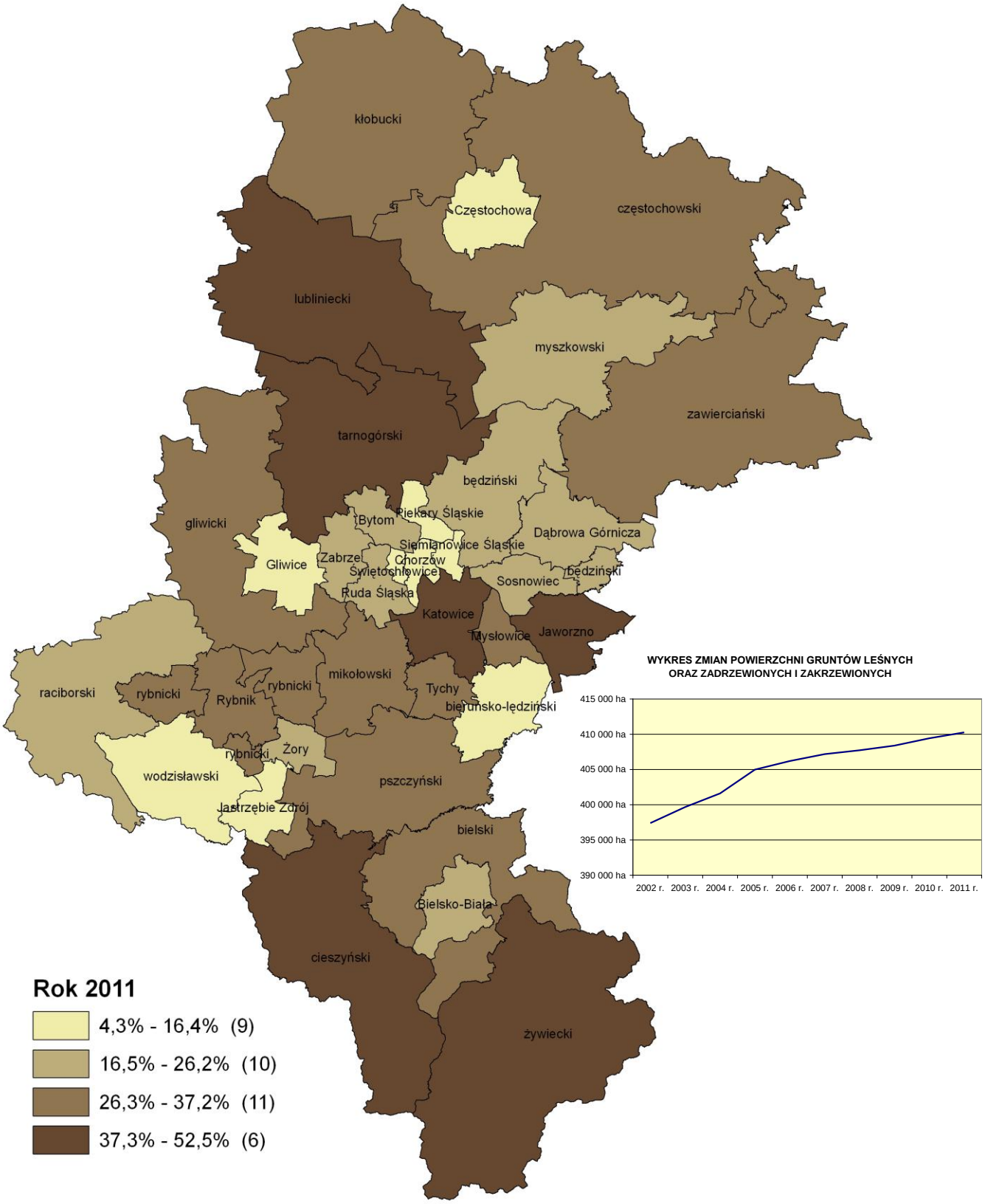

Udział gruntów zabudowanych i zurbanizowanych w ogólnej powierzchni powiatu

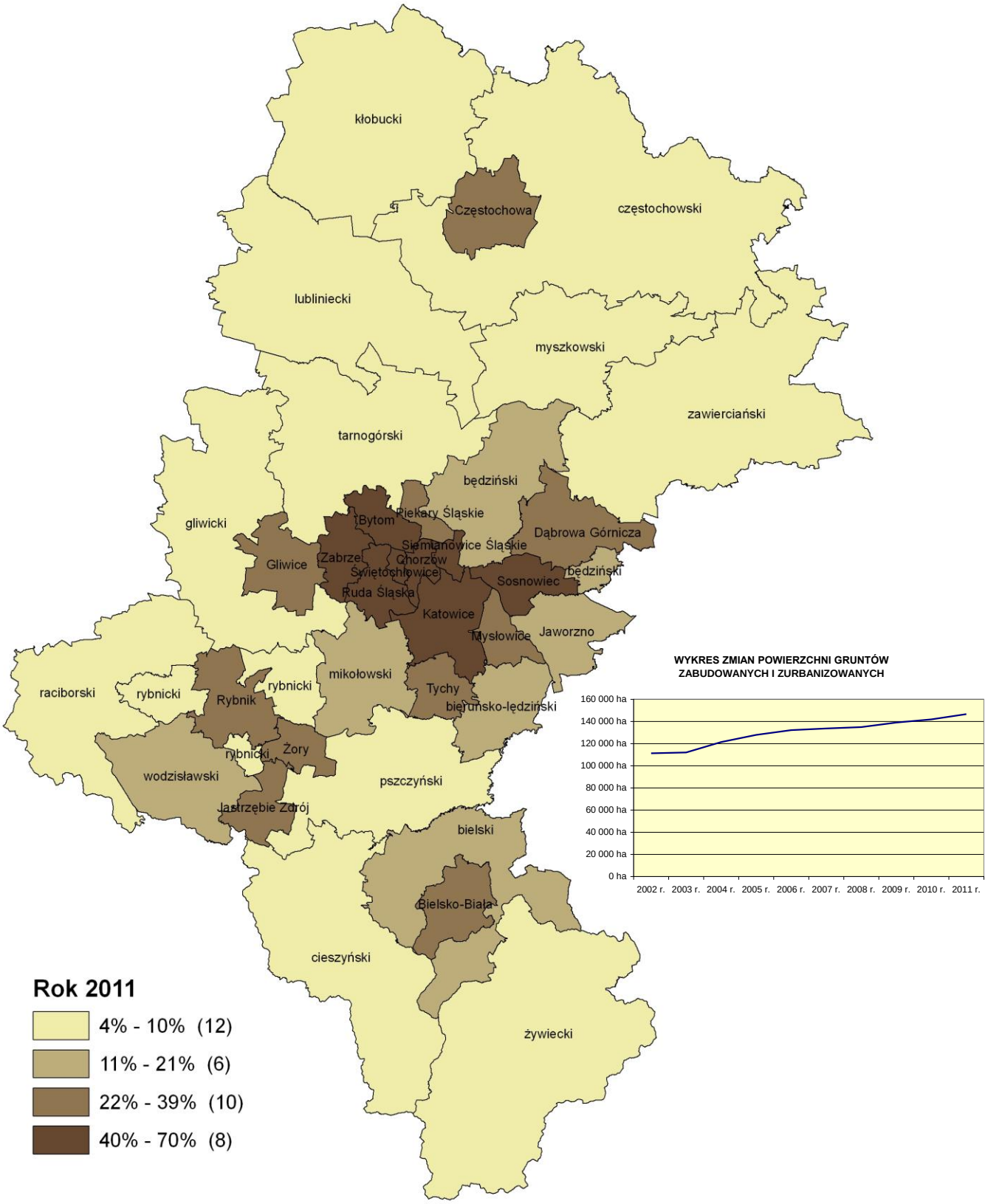

Udział gruntów pod wodami w ogólnej powierzchni powiatu

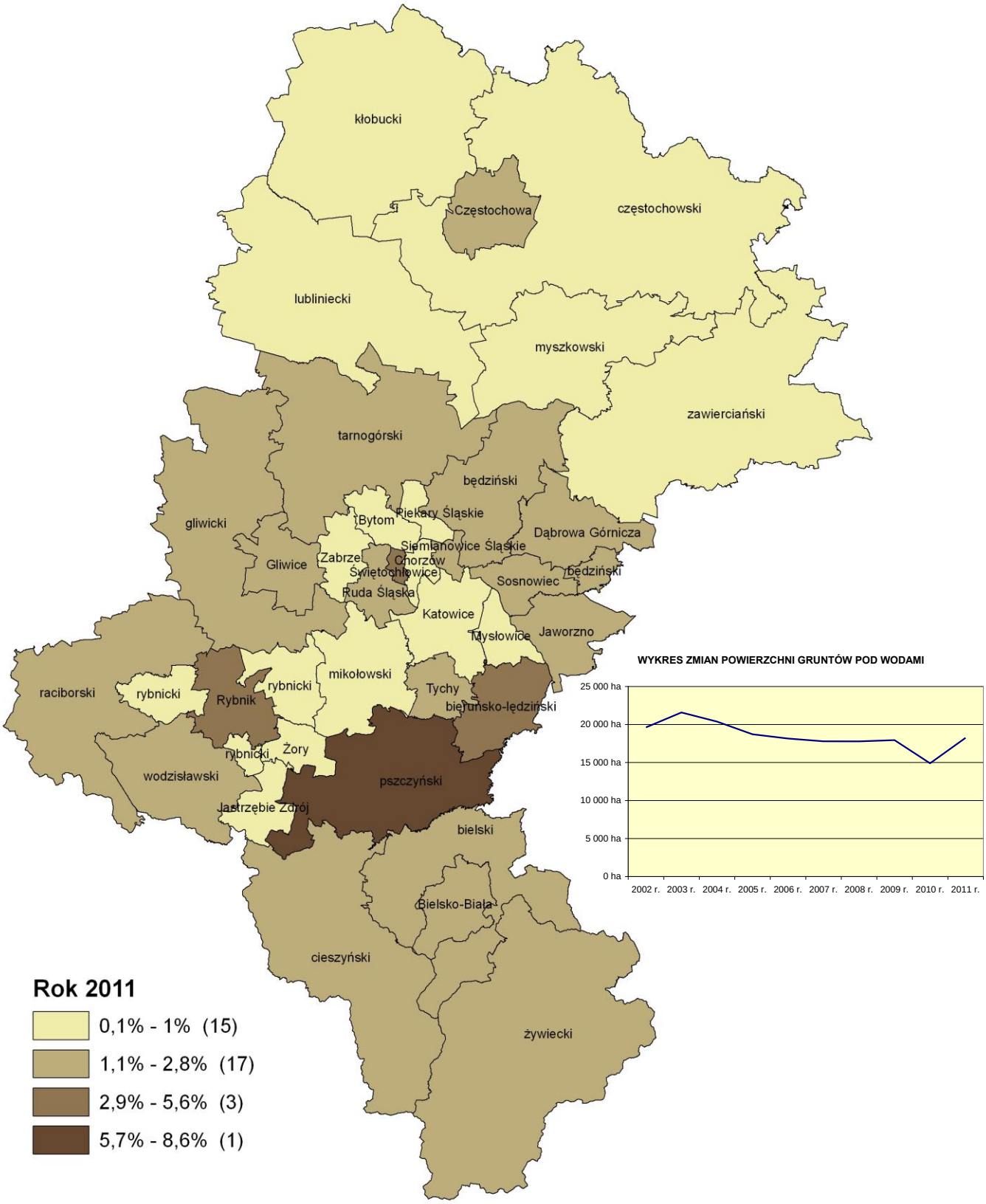

Udział użytków ekologicznych w ogólnej powierzchni powiatu

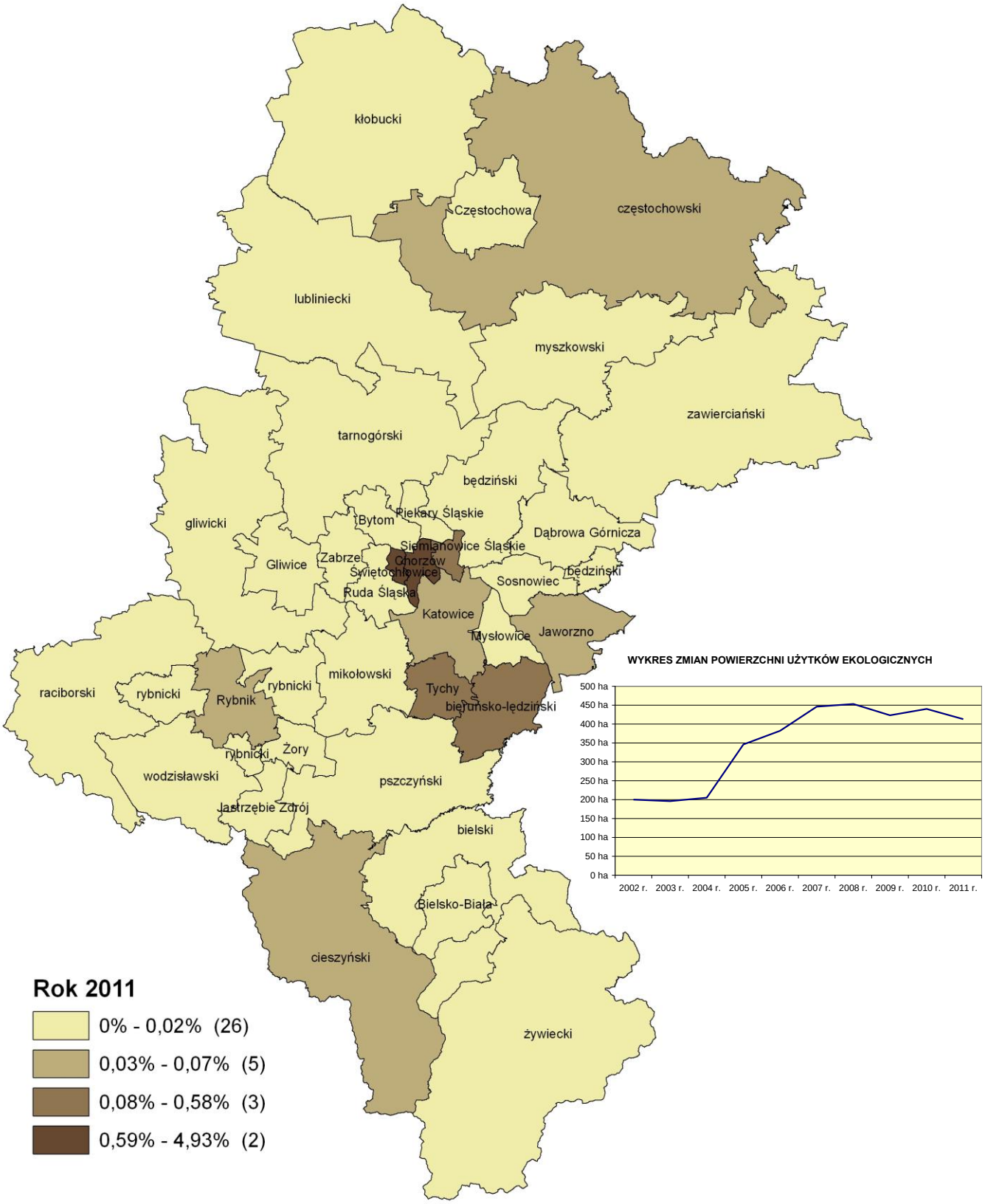

Udział nieużytków w ogólnej powierzchni powiatu

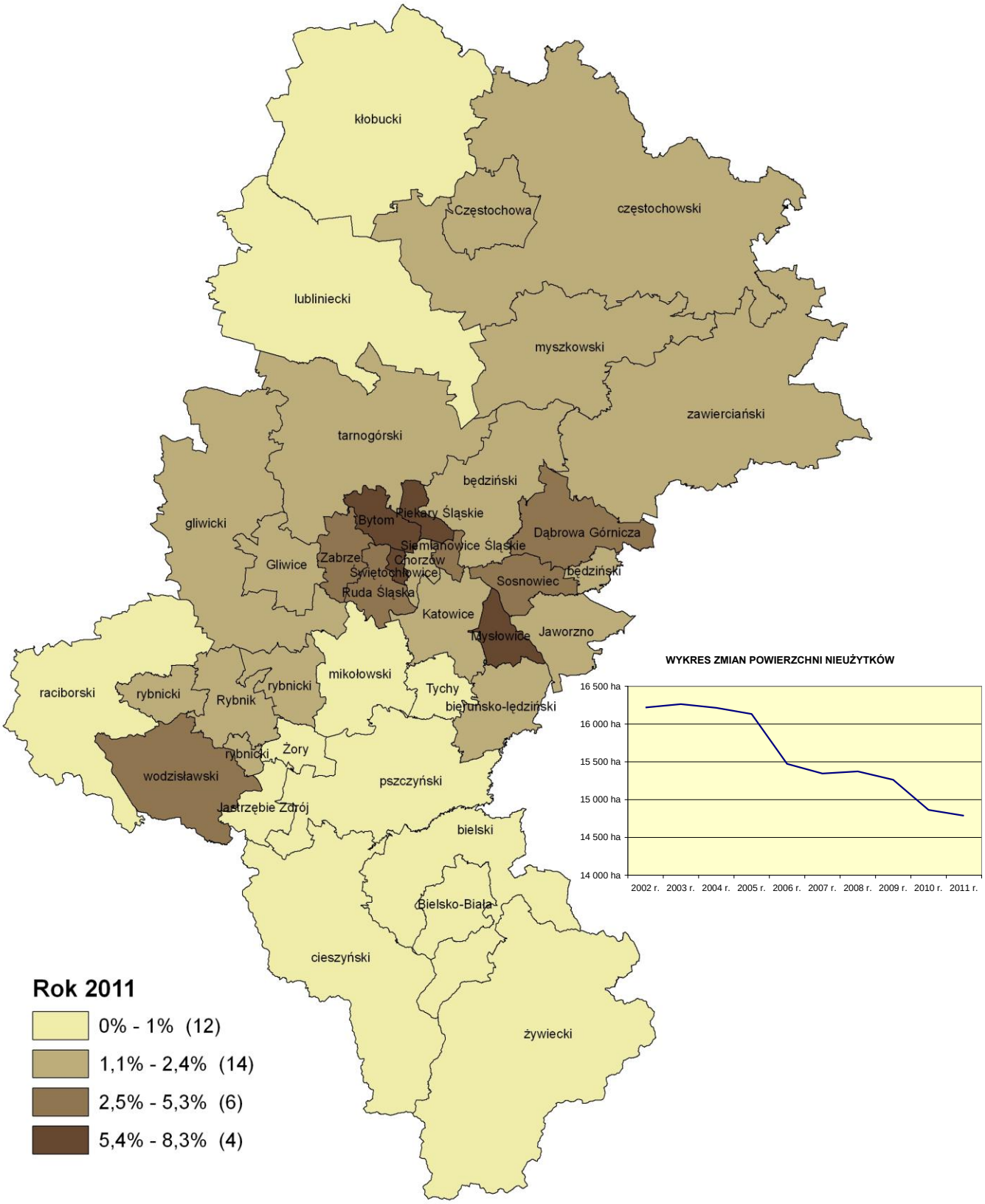

Udział terenów różnych w ogólnej powierzchni powiatu

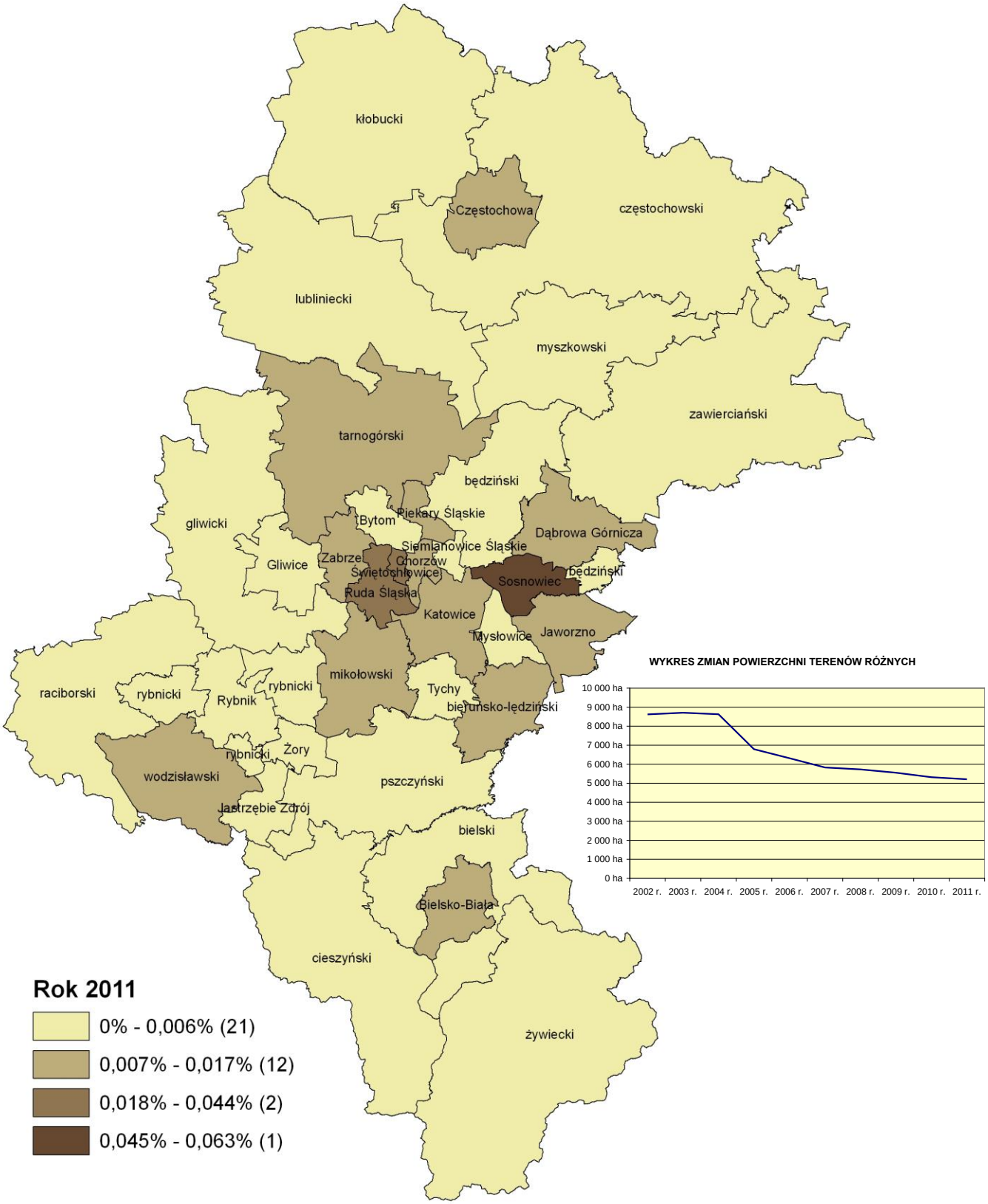

ROZDZIAŁ V

STRUKTURA GRUNTÓW UŻYTKOWANYCH ROLNICZO

Na podstawie zestawień zbiorczych danych objętych ewidencją gruntów i budynków z lat 2002, 2006 i 2011 opracowano analizę w zakresie zmian w strukturze własnościowej gruntów użytkowanych rolniczo, przyjmując do niniejszej analizy grunty będące własnością, we władaniu czy też w zarządzie następujących podgrup rejestrowych:

1.1 - Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa
1.2 - Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe
7.1 - Osób fizycznych
8.1 - Rolniczych spółdzielni produkcyjnych

Do podgrupy 1.1 zalicza się grunty wchodzące w skład Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa, przejęte przez Agencję Własności Rolnej Skarbu Państwa w trybie ustawy z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa oraz grunty nabyte przez tę Agencję w drodze umów prawa cywilnego.

Do podgrupy 1.2 zalicza się grunty Skarbu Państwa znajdujące się w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe oraz grunty, których właściciele nie są znani, znajdujące się we władaniu, na zasadach samoistnego posiadania, tej jednostki organizacyjnej.

Do podgrupy 7.1 zalicza się te grunty które są własnością osób fizycznych, oraz grunty, których właściciele nie są znani, znajdujące się we władaniu, na zasadach samoistnego posiadania tych osób, które w rozumieniu przepisów podatkowych wchodzą w skład gospodarstw rolnych.

Do podgrupy 8.1 zalicza się grunty, które są własnością rolniczych spółdzielni produkcyjnych i ich związków, oraz grunty, których właściciele nie są znani, znajdujące się we władaniu, na zasadach samoistnego posiadania, tych osób prawnych.

Zmiany w strukturze gruntów użytkowanych rolniczo w latach 2002, 2006 i 2011

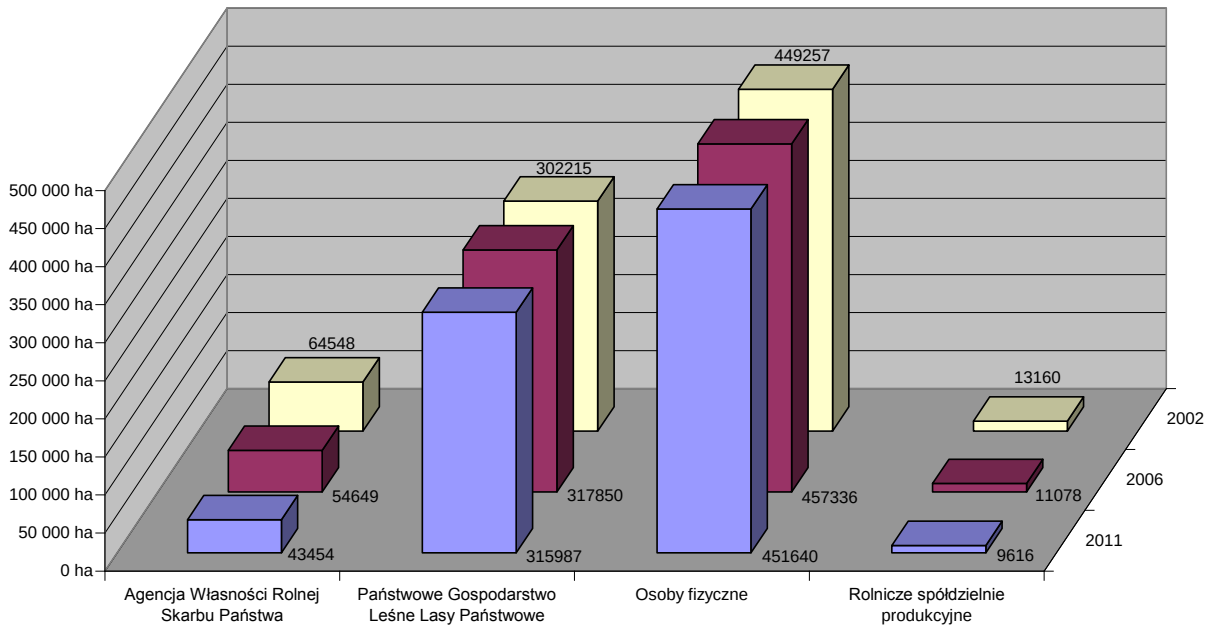

Struktura użytków rolnych i gruntów leśnych oraz zadrzewionych i zakrzewionych
Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa
w latach 2002, 2006 i 2011

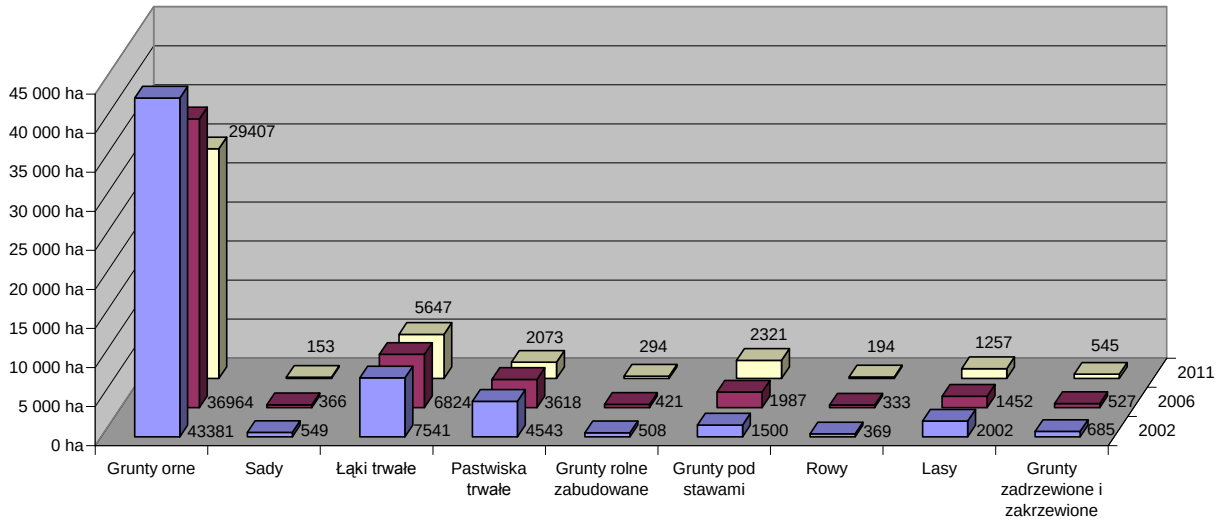

Struktura użytków rolnych i gruntów leśnych
Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe
w latach 2002, 2006 i 2011

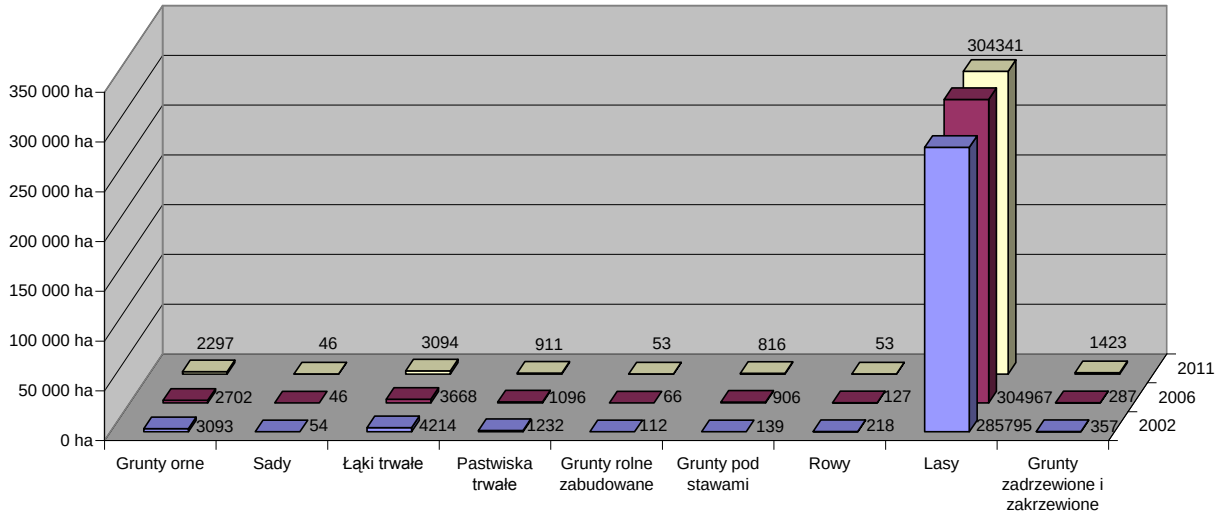

Struktura użytków rolnych i gruntów leśnych
wchodzących w skład gospodarstw rolnych Osób fizycznych
w latach 2002, 2006 i 2011

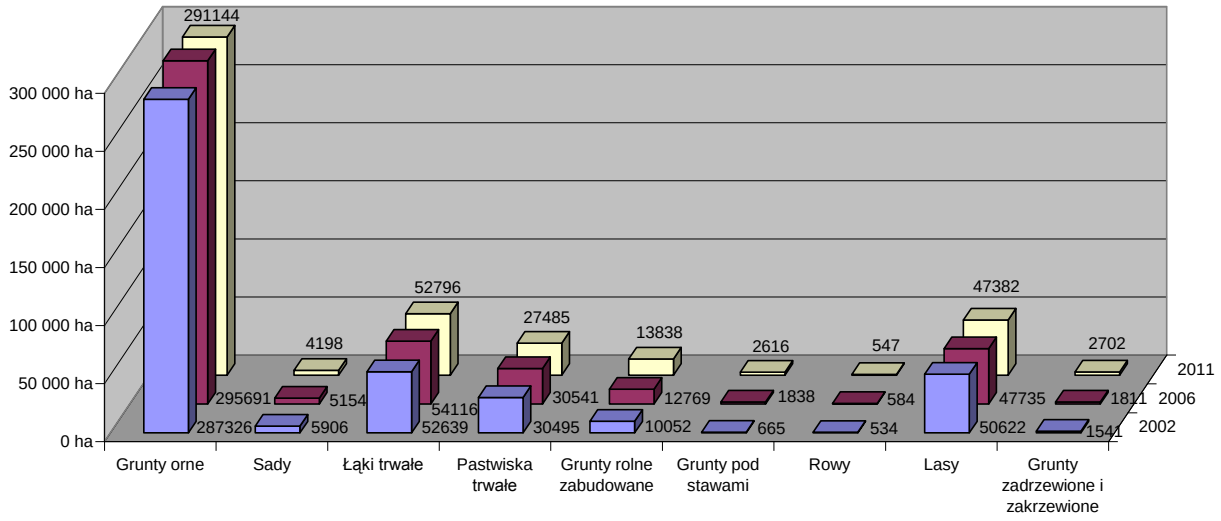

Struktura użytków rolnych i gruntów leśnych
Rolniczych spółdzielni produkcyjnych i ich związków
w latach 2002, 2006 i 2011

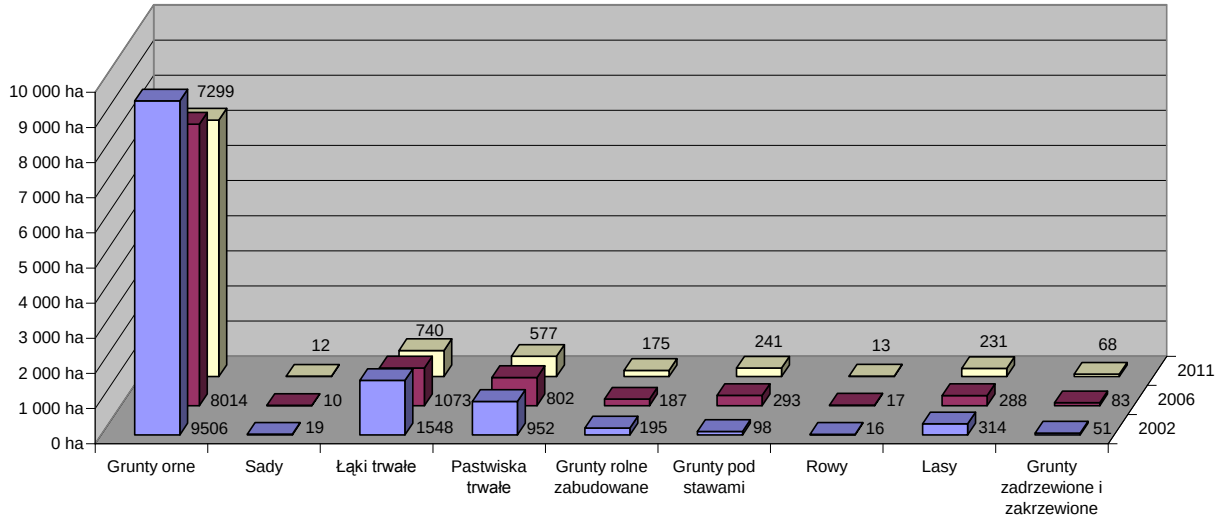

Udział gruntów Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa w ogólnej powierzchni powiatu

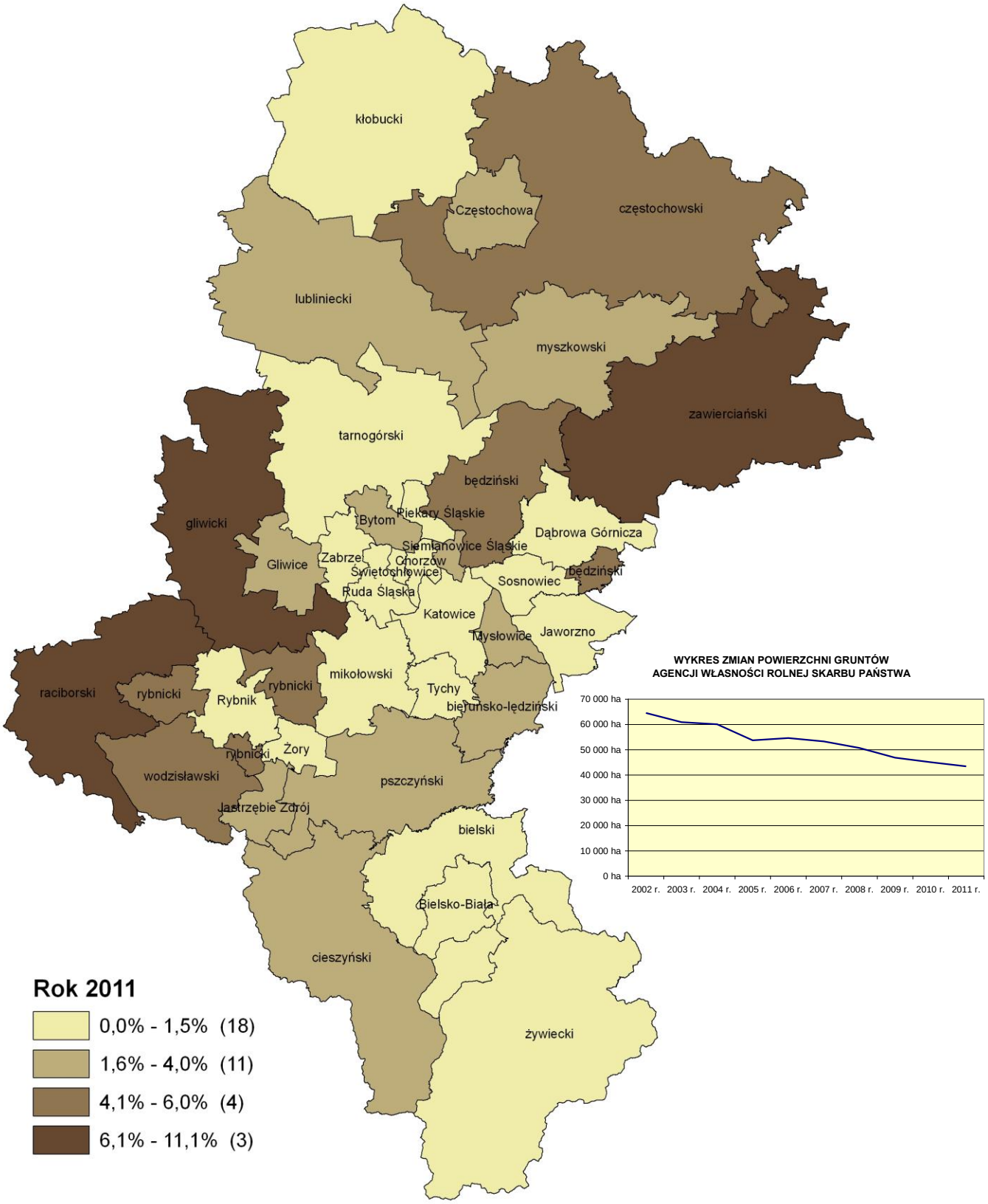

Udział gruntów Państwowych Gospodarstw Leśnych Lasy Państwowe w ogólnej powierzchni powiatu

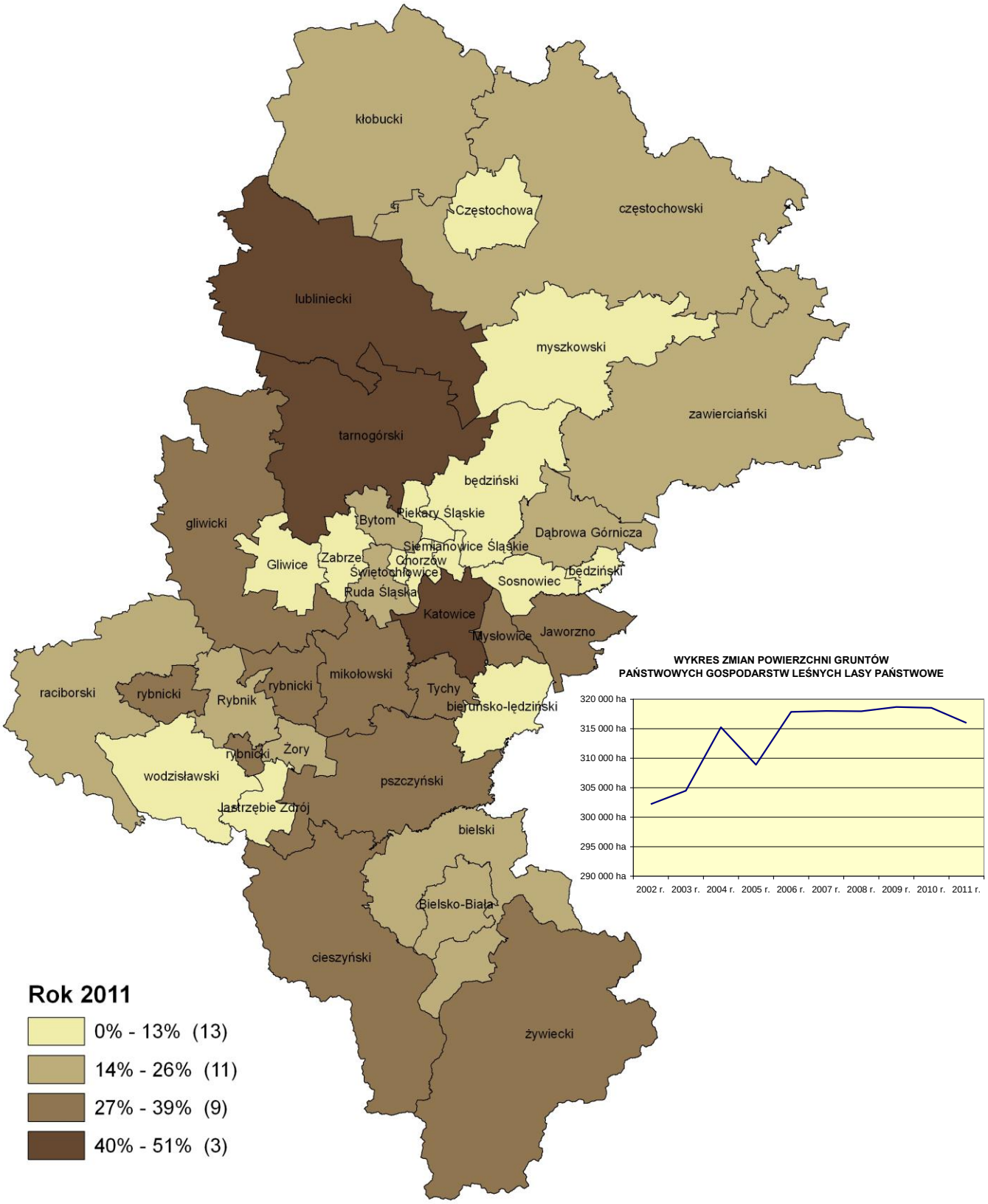

Udział gruntów Osób fizycznych wchodzące w skład gospodarstw rolnych w ogólnej powierzchni powiatu

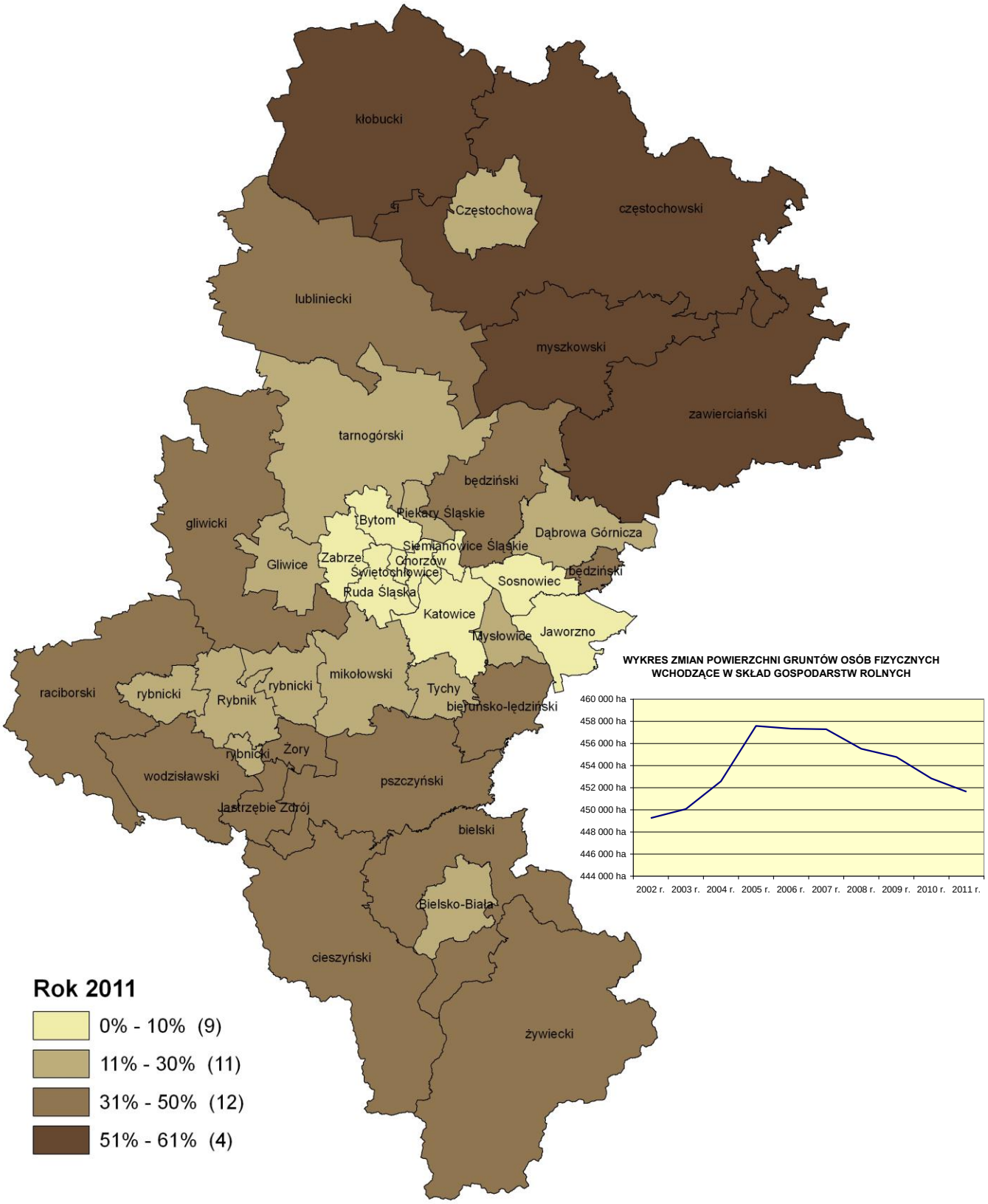

Udział gruntów Rolniczych spółdzielni produkcyjnych w ogólnej powierzchni powiatu

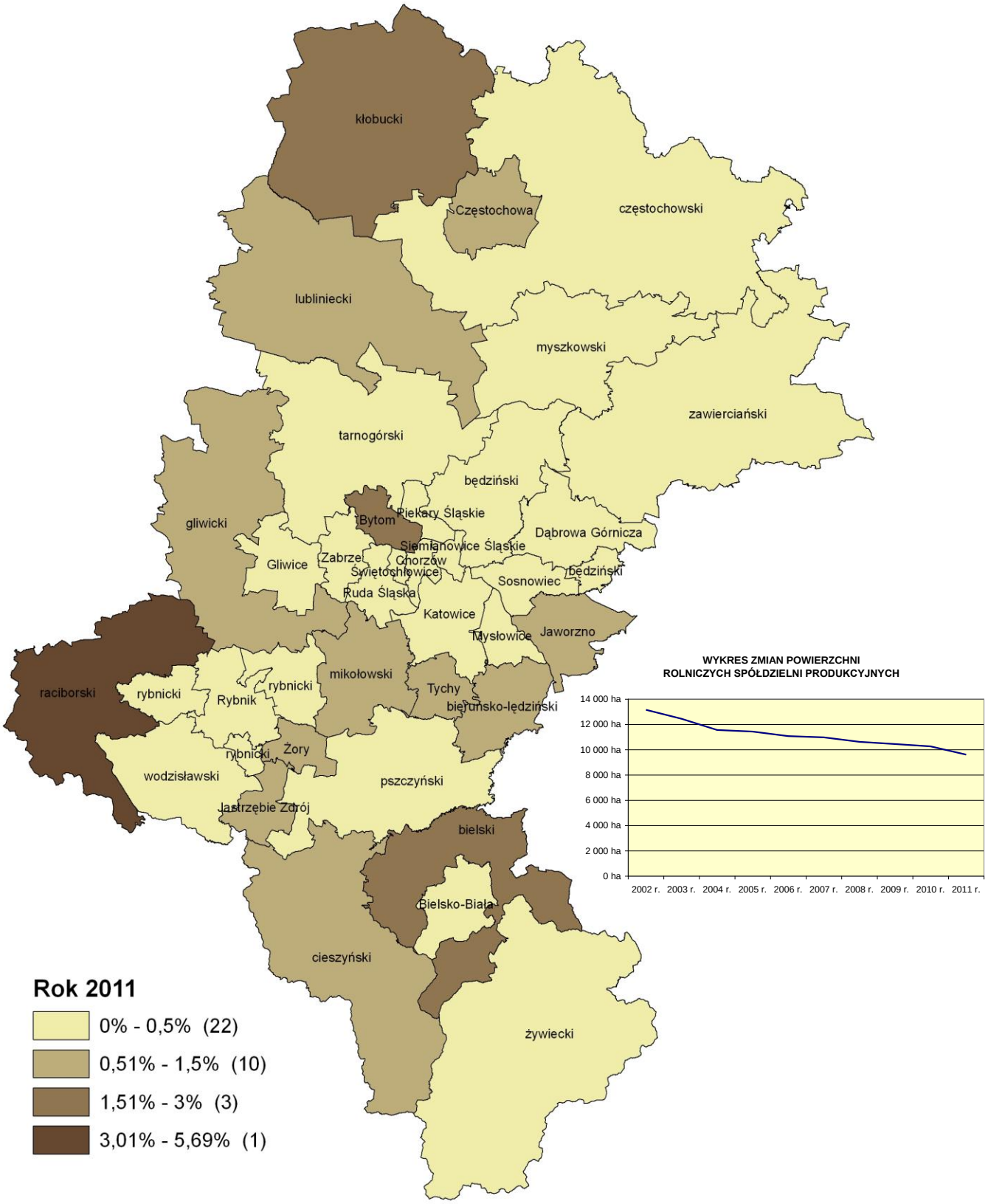

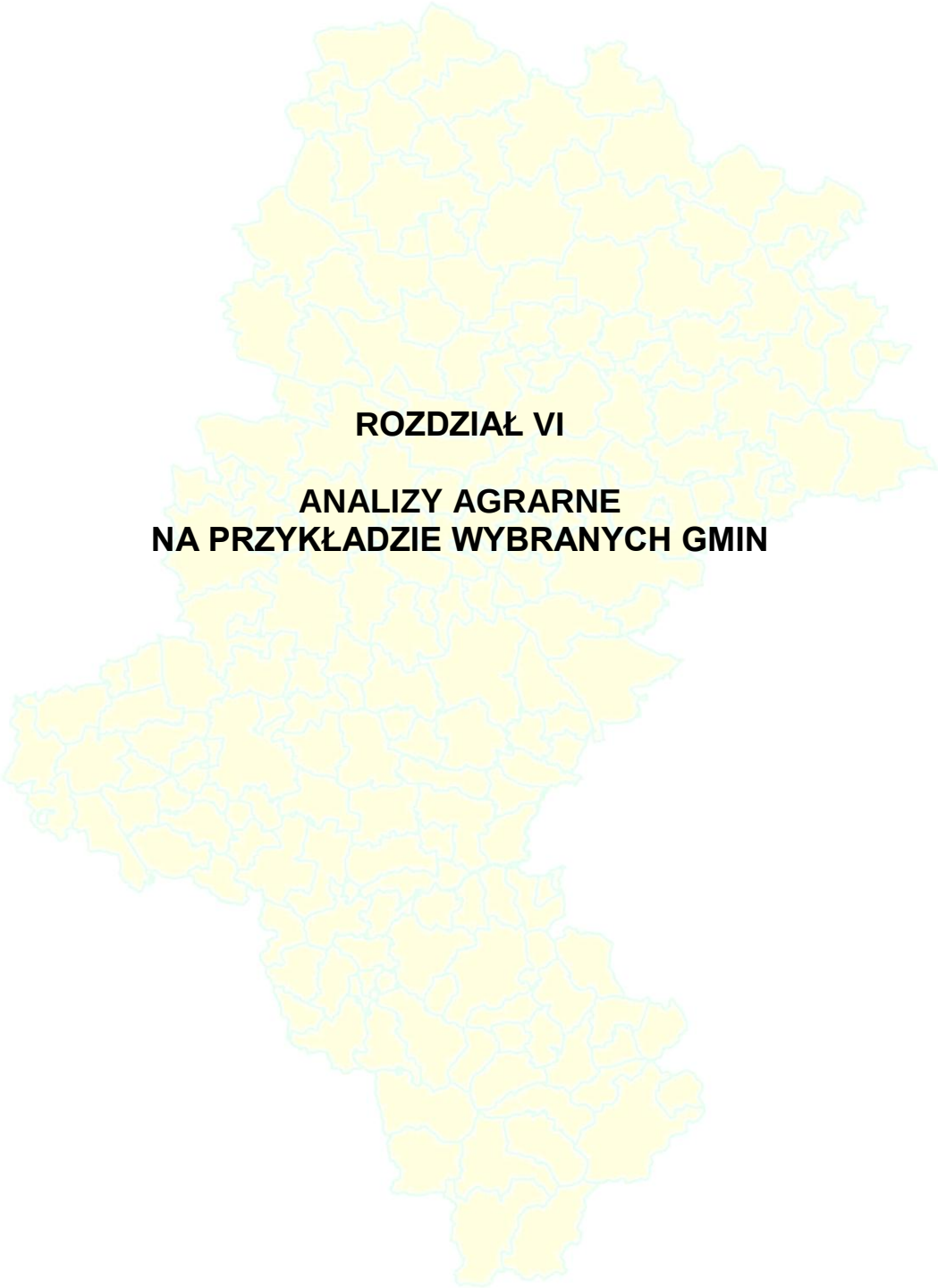

ROZDZIAŁ VI

ANALIZY AGRARNE
NA PRZYKŁADZIE WYBRANYCH GMIN

Realizując zadania Marszałka Województwa, zgodnie z ustawą z dnia 17 maja 1989 r. Prawo geodezyjne i kartograficzne (tekst jednolity: Dz. U. z 2010 r. Nr 193, poz. 1287 z późn. zm.) na przestrzeni lat 2006-2010, wykonano *Programy prac urządzeniowo-rolnych* dla wybranych gmin z terenu województwa śląskiego.

Programy prac urządzeniowo-rolnych gmin są rozwinięciem celów i zadań określonych w Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich i wspólnie z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego określają kierunki rozwoju gminy. Zwierają inwentaryzację stanu istniejącego przestrzeni wiejskiej, dzięki której możliwe jest zaplanowanie niezbędnych zabiegów urządzeniowo-rolnych czyli takich zabiegów techniczno-organizacyjnych uwzględniających uwarunkowania przyrodnicze, ekonomiczne, prawne i społeczne, które mają na celu dostosowanie struktury przestrzennej obszarów wiejskich do potrzeb organizacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Programy pozwalają na wskazanie działań zmierzających do poprawy warunków życia na danym terenie, ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego oraz określają koszty i źródła pozyskania pomocy finansowej na realizację założonych przedsięwzięć.

Jednocześnie wykonane *Programy prac urządzeniowo-rolnych* dostarczają szczegółowych informacji w zakresie zachodzących zmian strukturalnych wpływających bezpośrednio na rozwój obszarów wiejskich.

Pojedyncze przykłady z poszczególnych powiatów posłużyły analiz w niniejszym rozdziale:

- **Gmina Goleszów** powiat cieszyński;
- **Gmina Gorzyce** powiat wodzisławski;
- **Gmina Jasienica** powiat bielski;
- **Gmina Lipie** powiat kłobucki;
- **Gmina Przyrów** powiat częstochowski;
- **Gmina Żarnowiec** powiat zawierciański.

Zebrane informacje dały możliwość przedstawienia i porównania struktury agrarnej wybranych gmin występującej w różnych rejonach województwa śląskiego.

Gmina Lipie

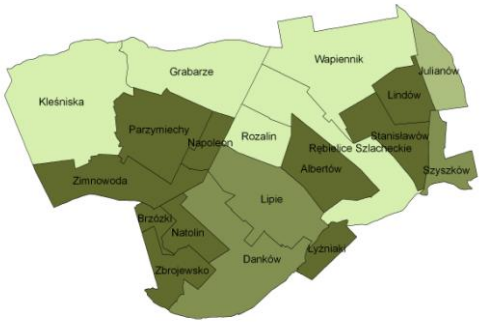

Gmina Przyrów

Gmina Żarnowiec

Struktura użytków rolnych w obrębach wybranych gmin

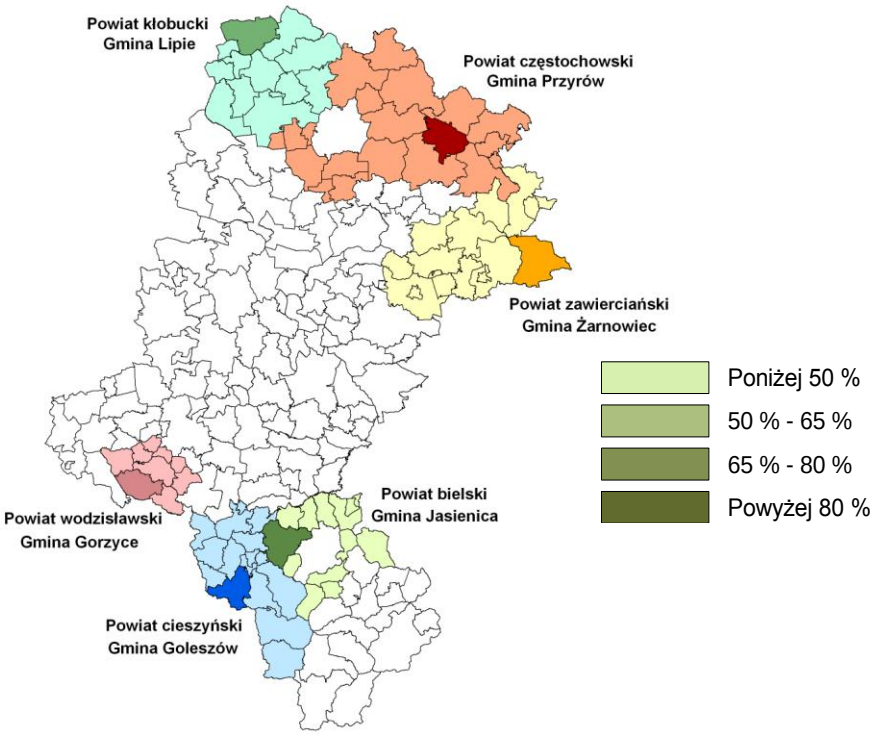

Gmina Gorzyce

Gmina Goleszów

Gmina Jasienica

Gmina Lipie

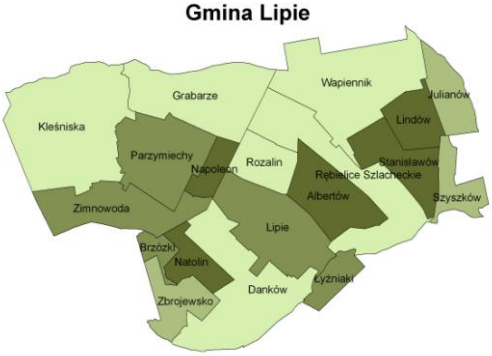

Gmina Przyrów

Gmina Żarnowiec

Struktura gruntów ornych w obrębach wybranych gmin

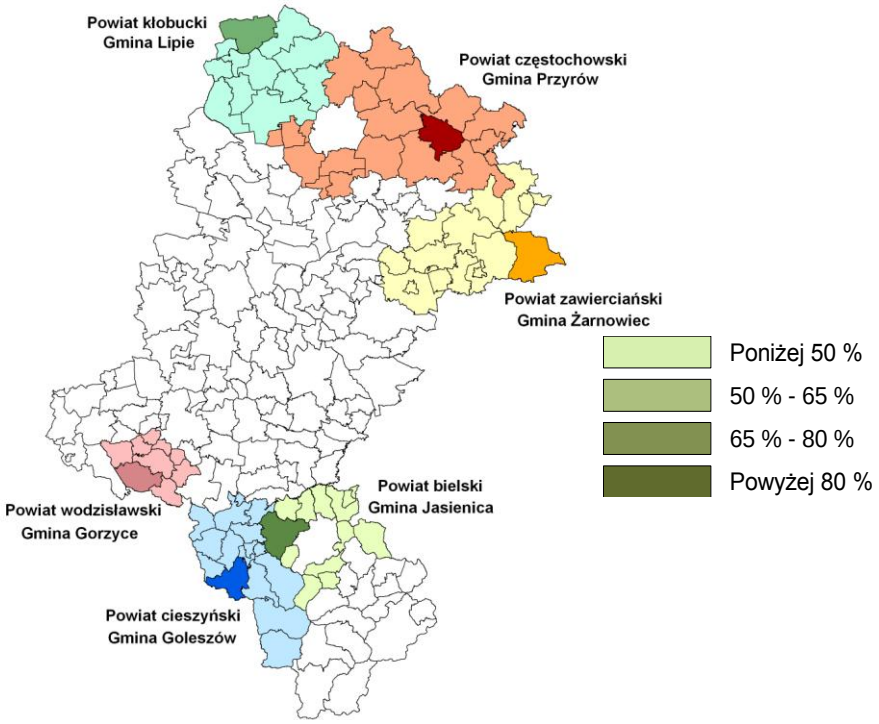

Gmina Gorzyce

Gmina Goleszów

Gmina Jasienica

Struktura gruntów leśnych oraz zadrzewionych i zakrzewionych w obrębach wybranych gmin

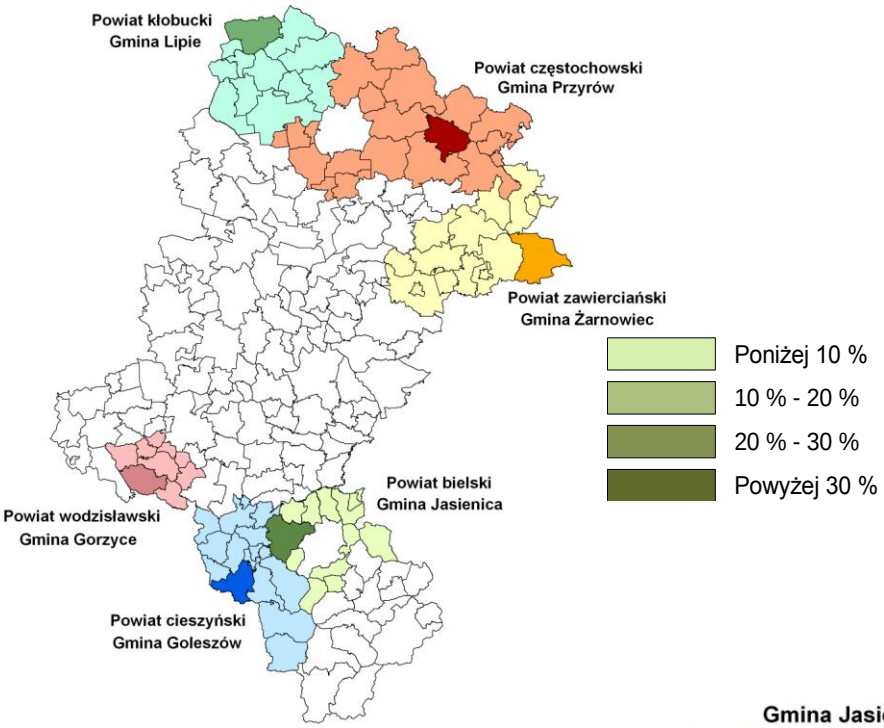

Gmina Lipie

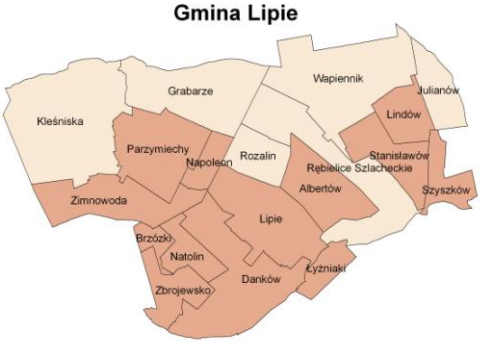

Gmina Przyrów

Gmina Żarnowiec

Struktura gruntów zabudowanych i zurbanizowanych w obrębach wybranych gmin

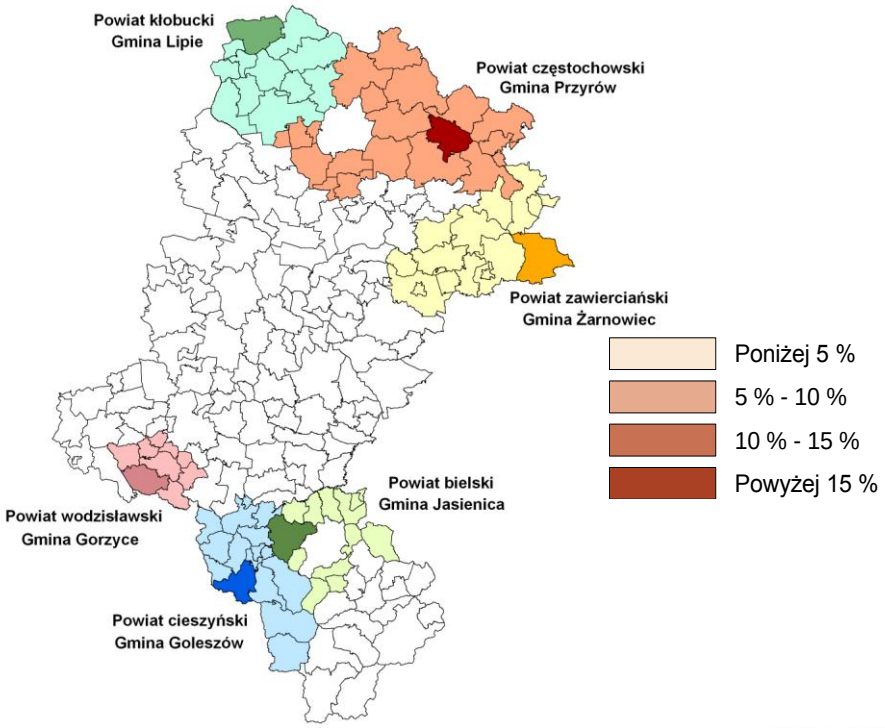

Gmina Gorzyce

Gmina Goleszów

Gmina Jasienica

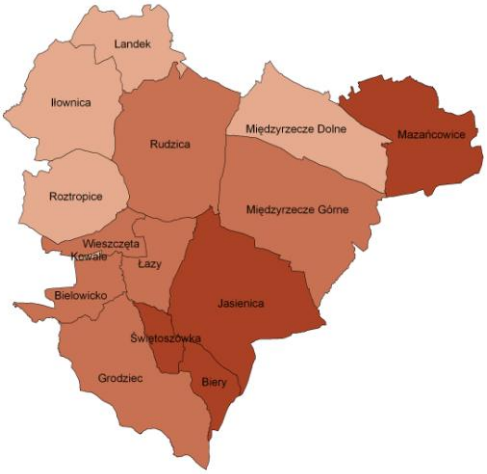

Średnia powierzchnia gospodarstw indywidualnych w obrębach wybranych gmin

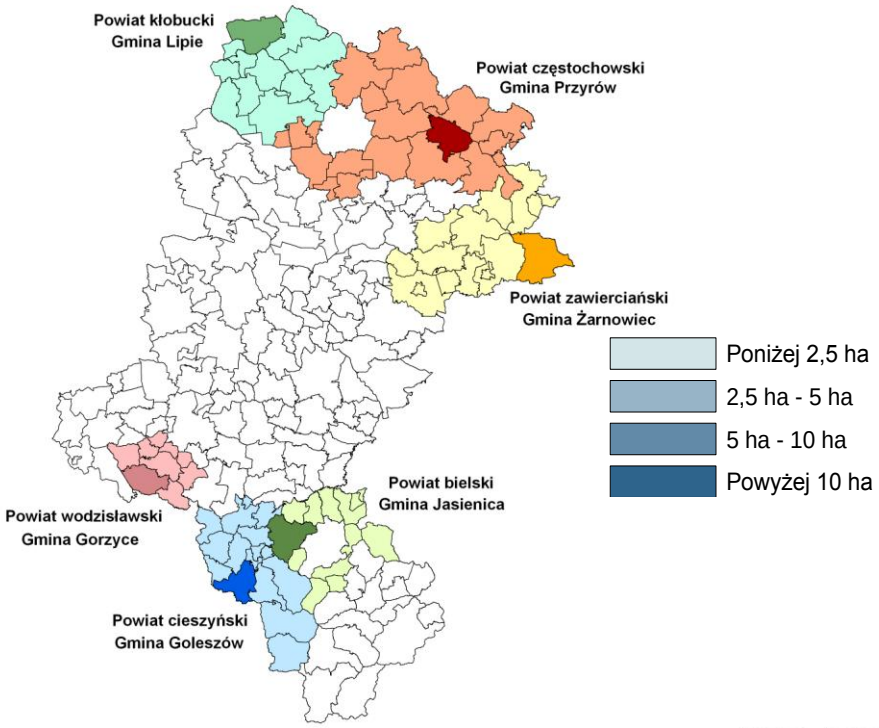

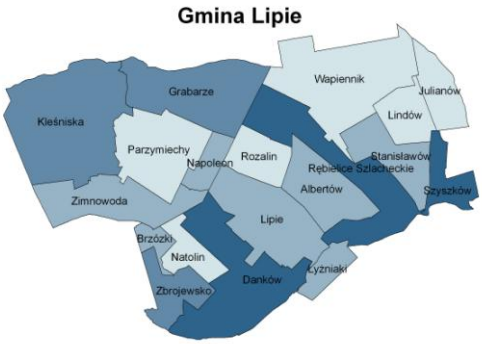

Średnia liczba działek w gospodarstwach w obrębach wybranych gmin

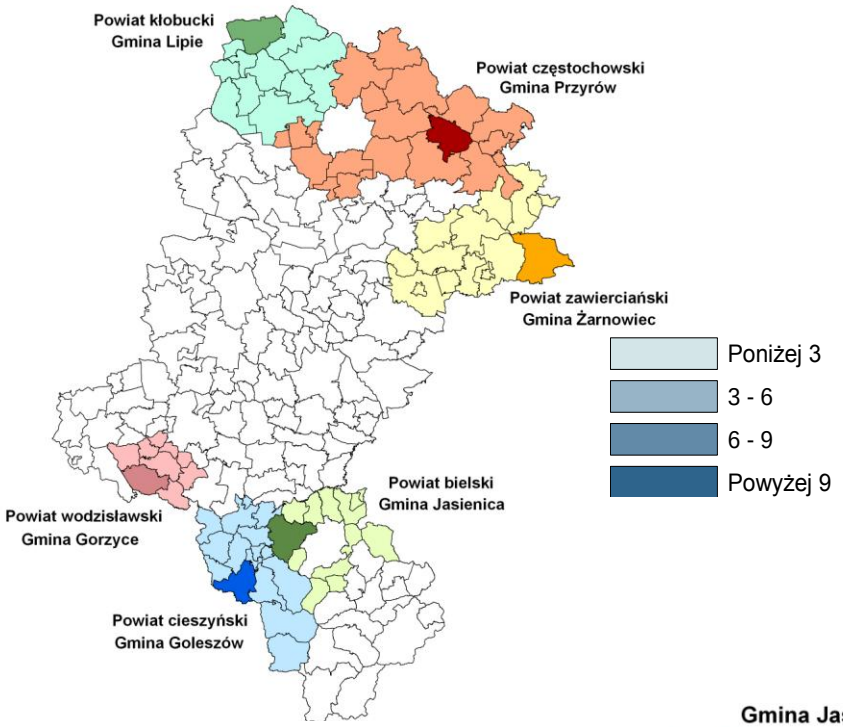

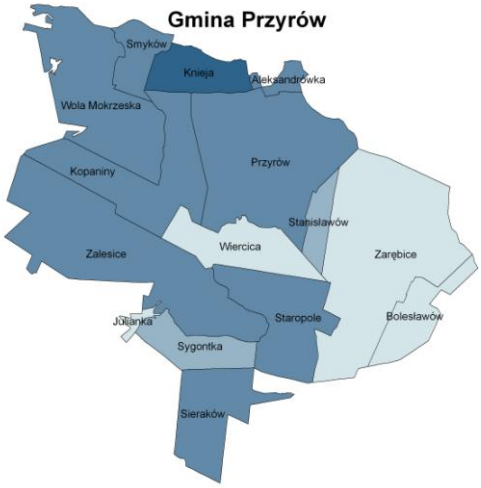

Średnia wielkość działek w obrębach wybranych gmin

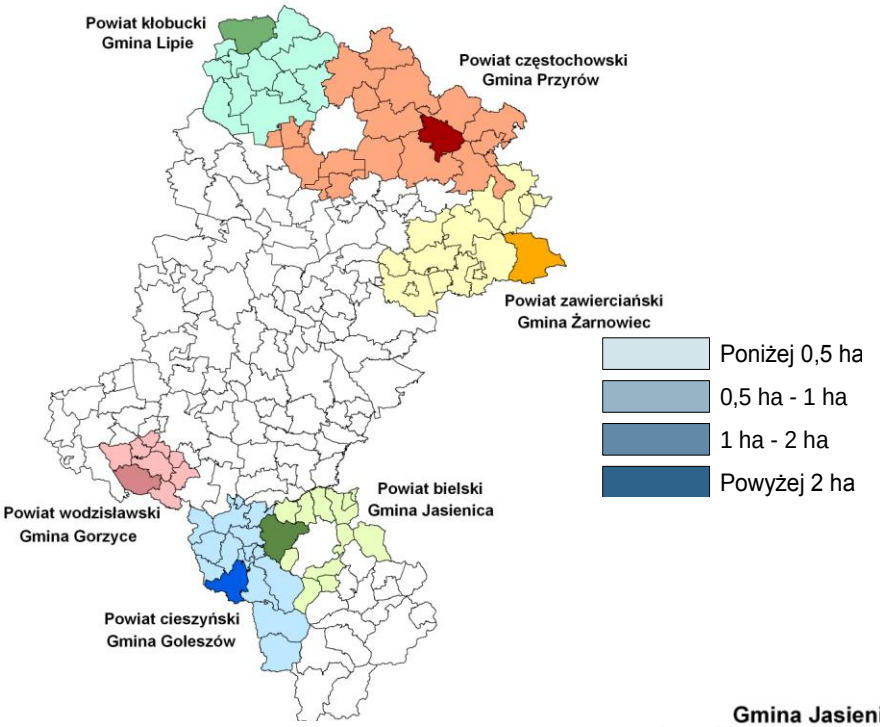

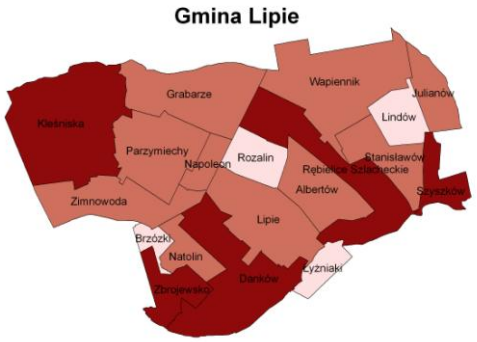

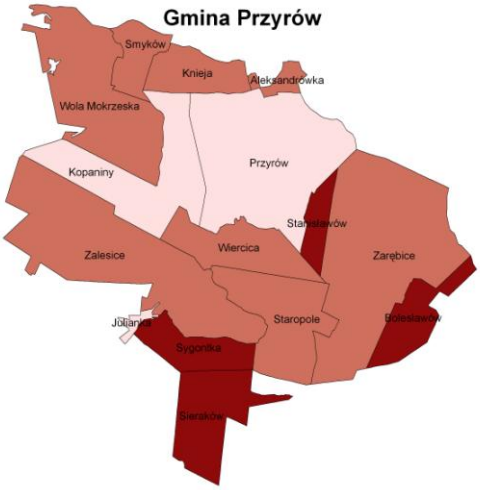

Zapotrzebowanie na prace scaleniowe w obrębach wybranych gmin

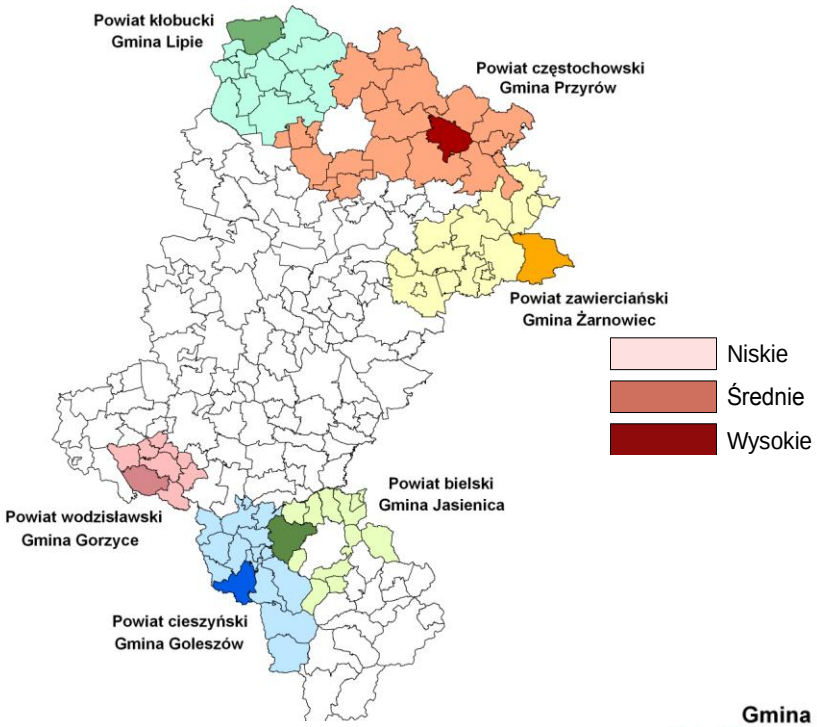

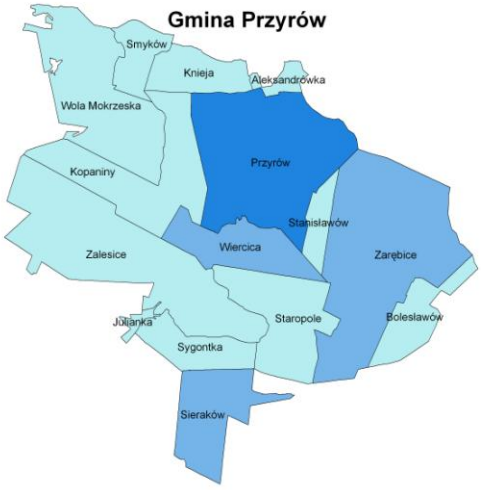

Występowanie rowów melioracji szczegółowych wymagających konserwacji w obrębach wybranych gmin

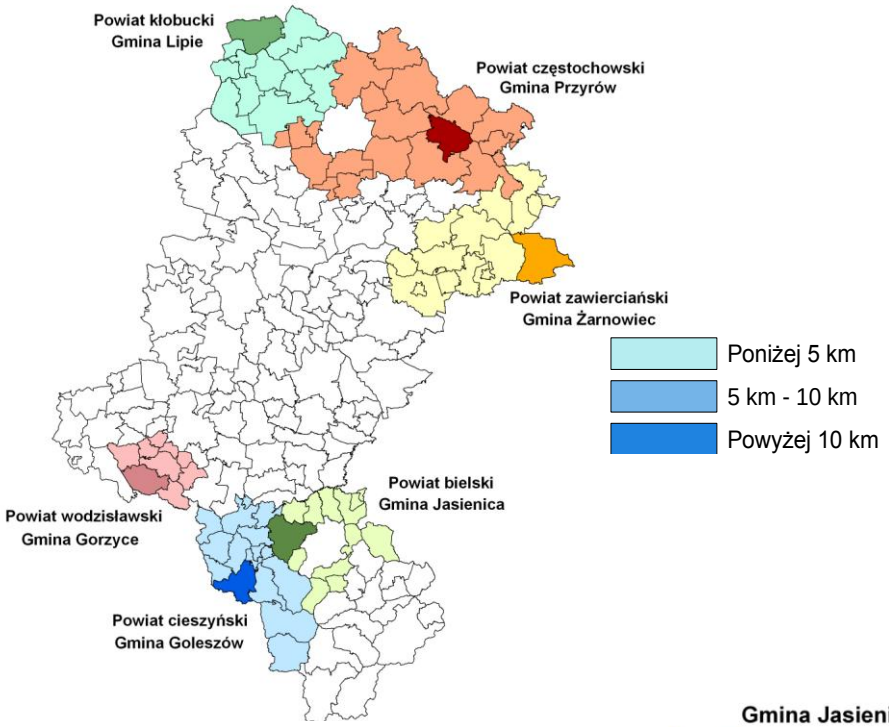

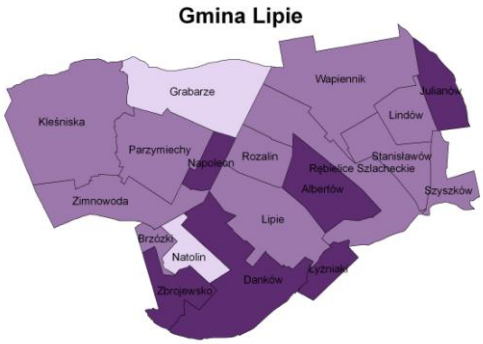

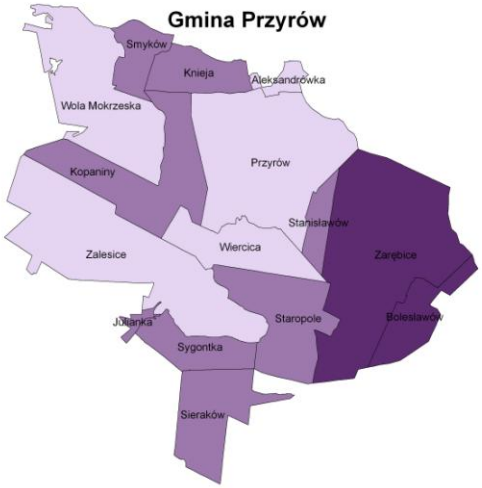

Występowanie dróg transportu rolnego wymagających przebudowy lub modernizacji w obrębach wybranych gmin

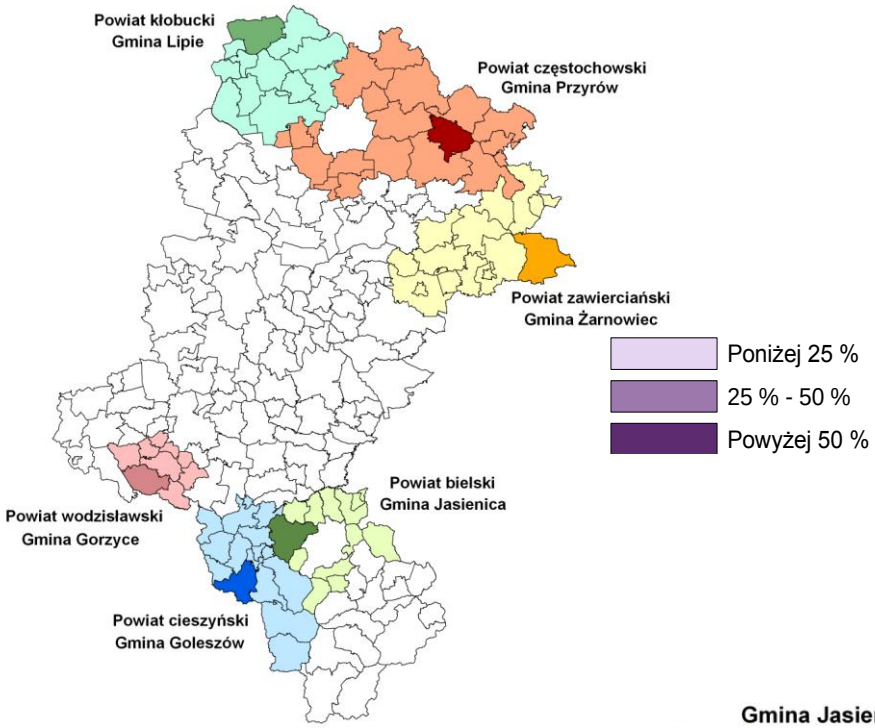

Zapotrzebowanie na prace urządzeniowo-rolne w obrębach wybranych gmin

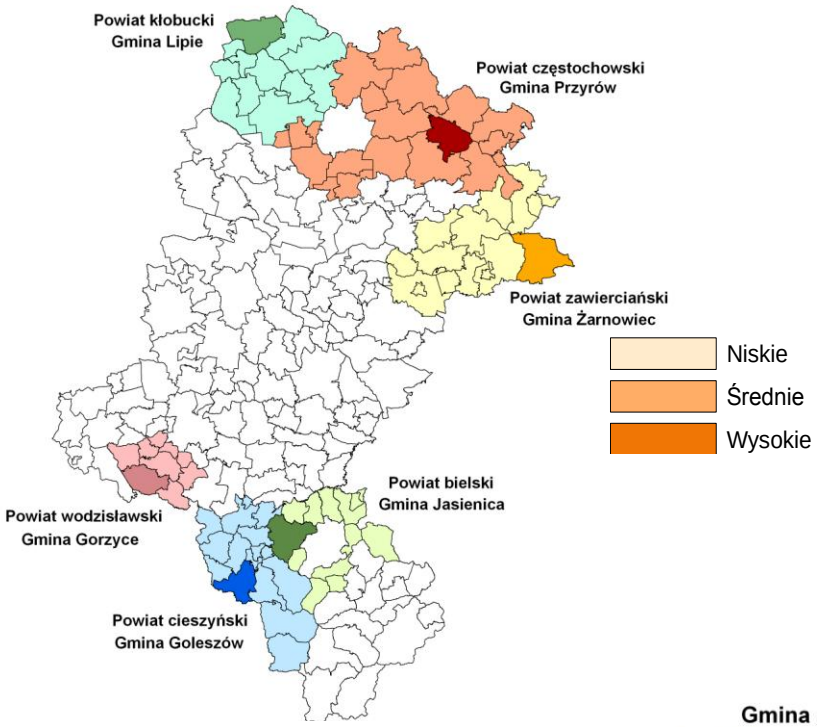

ROZDZIAŁ VII

PODSUMOWANIE

WOJEWÓDZTWO ŚLĄSKIE

Aktualny układ zagospodarowania przestrzeni województwa śląskiego oraz jego powiatów, odzwierciedla przede wszystkim struktura użytkowania gruntów. Łączna powierzchnia województwa śląskiego wg stanu na dzień 01.01.2011 r. wynosi 1 232 408 ha. Na miasta na prawach powiatu przypada 179 852 ha, a na powiaty ziemskie 1 052 556 ha. W województwie znajduje się siedemnaście powiatów ziemskich i dziewiętnaście miast na prawach powiatu. Największymi pod względem zajmowanego obszaru są powiaty: częstochowski, żywiecki i zawierciański.

Użytki rolne są główną formą wykorzystania ziemi w województwie śląskim. Zajmują one łącznie 636 894 ha, co stanowi 51,7% powierzchni ogólnej. Znaczny udział użytków rolnych jest w granicach administracyjnych miast – 149 141 ha (23,4 %), co wyróżnia województwo w skali kraju. Udział ich jest bardzo zróżnicowany przestrzennie – od 11 % w mieście Katowice do 58 % w mieście Jastrzębie Zdrój. Największy odsetek gruntów rolnych (ponad 60%) występuje w powiatach: wodzisławskim, myszkowskim, kłobuckim, raciborskim, częstochowskim i bieruńsko-lędzińskim.

W strukturze użytkowania ziemi dominują grunty orne, które zajmują 459 707 ha (72,2% użytków rolnych). Mniejszy areał obejmuje łąki (90 094 ha; 14,1%) i pastwiska (49 358 ha; 7,7%). Dość duży jest udział gruntów rolnych zabudowanych, które zajmują 19 109 ha (3,0%) oraz sadów, które zajmują 8 093 ha (1,3%).
Grunty orne przeważają w gminach o bardzo dobrych warunkach dla produkcji rolnej: Krzanowice, Pietrowice Wielkie, Rudnik, Krzyżanowice i Mykanów, Rędziny w których zajmują od 70 do 80% powierzchni ogólnej gminy.
Łąki zajmują największą powierzchnię (20-26%) w gminach: Ożarowice, Przyrów, Chełm Śląski natomiast pastwiska największy udział (13-21%) mają w strukturze użytków rolnych w gminach: Goleszów i Dębowiec.
Znaczący udział powierzchniowy sadów (3-11%) występuje w gminach: Bobrowniki, Wojkowice, Radzionków, Będzin i Piekary Śląskie. Znaczący udział stawów w areale użytków rolnych (6-9%) mamy w gminach: Nędza, Lubomia, Chybie, Dębowiec, Skoczów.
Grunty rolne zabudowane zajmują największą powierzchnię w gminie Hażlach (3,8%).

Lasy na terenie województwa śląskiego rozmieszczone są nierównomiernie. Powierzchnia lasów w województwie śląskim wynosi 410 260 ha, co stanowi 33,3% powierzchni ogólnej województwa.
Grunty zadrzewione i zakrzewione zajmują 10 873 ha, czyli 0,7% ogólnej powierzchni województwa. Łącznie lasy oraz grunty zadrzewione i zakrzaczone zajmują 421 133 ha, co stanowi 34,0% powierzchni województwa. Największy udział gruntów leśnych i lasów w powierzchni ogólnej występuje w powiecie: żywieckim (52%), cieszyńskim (40%), lublinieckim (51%) i tarnogórskim (51%)

Trzecią z kolei co do wielkości formą wykorzystania ziemi są grunty zabudowane i zurbanizowane, które zajmują 146 608 ha, czyli 11,9 % powierzchni województwa. Największą grupę stanowią tereny mieszkalne 44 776 ha (30,5% gruntów zabudowanych i zurbanizowanych) oraz drogi 40 182 ha (27,4% gruntów zabudowanych i zurbanizowanych). Nieco mniejszy jest udział innych terenów zabudowanych (13 517 ha; 9,2%), terenów kolejowych (9 957 ha; 6,8%) oraz terenów rekreacyjno wypoczynkowych (7 963 ha; 5,4%). Najmniejszą powierzchnię zajmują użytki kopalne (936 ha; 0,6%).

Obok użytków rolnych i lasów oraz gruntów zabudowanych i zurbanizowanych, w strukturze użytkowania ziemi wyodrębniamy inne grunty, do których zaliczamy, grunty pod wodami, użytki ekologiczne, tereny różne oraz nieużytki.
Grunty pod wodami w województwie śląskim zajmują 18 239 ha (czyli 1,5% powierzchni województwa) i obejmują grunty pod wodami płynącymi i grunty pod wodami stojącymi.
Użytki ekologiczne zajmują 413 ha, czyli ok. 0,03% powierzchni województwa, tereny różne obejmują 5 207 ha, czyli ok. 0,4% powierzchni województwa, a na nieużytki przypada 14 787 ha, czyli ok. 1,2 % powierzchni województwa.

Struktura własności gruntów w województwie śląskim wg stanu na dzień 01.01.2011 r. wskazuje przewagę sektora prywatnego, do którego należy 686 003 ha (56 % ogólnej powierzchni gruntów). Do grup rejestrowych sektora prywatnego zaliczamy: grunty osób fizycznych; grunty spółdzielni; grunty kościołów i związków wyznaniowych oraz wspólnoty gruntowe.

Grunty sektora publicznego obejmują 546 405 ha, czyli 44% ogółu gruntów województwa. Zaliczamy do nich grunty Skarbu Państwa, włącznie z gruntami przekazanymi w użytkowanie wieczyste oraz grunty spółek Skarbu Państwa, przedsiębiorstw państwowych i innych państwowych osób prawnych oraz grunty gmin i związków międzygminnych, jednoosobowe spółki jednostek samorządu terytorialnego i inne osoby prawne, których organami założycielskimi są organy samorządu terytorialnego oraz grunty powiatów i województw.

W rękach sektora prywatnego znajduje się większość użytków rolnych (85,7 %). Własność sektora prywatnego stanowi 546 042 ha, natomiast sektora publicznego 90 852 ha (14,3 %) użytków rolnych.

Lasy, łącznie z gruntami związanymi z gospodarką leśną, należy w przewadze do sektora publicznego, stanowiąc grunty znajdujące się w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe. W przypadku sektora publicznego obejmują one 328 912 ha (80,2%), podczas gdy do sektora prywatnego należy 81 348 ha (19,8%) lasów i gruntów związanych z gospodarką leśną.

Pozostałe grunty (m.in. pod zabudowaniami, drogi, wody i inne grunty użytkowe oraz nieużytki) należą w 31,6% do sektora prywatnego i w 68,4% do sektora publicznego. W rękach sektora prywatnego znajduje się 58 613 ha pozostałych gruntów, natomiast do sektora publicznego należy 126 641 ha.